

203 11 6 Syn. 6.54.10
976
DE OCTO
ORATIONIS PAR-
TIVM CONSTRUCTIO-

NE LIBELLVS; AE-
DITVS A GVIL. LILIO
emendatus ab E. & c.

raf. Roter. &
scholjs nō
solum

Henrici Primæi, uerum
etiam doctissimis
Leonar. Coxī
illustratus.

11
ANNO. M. D. XL.

Liberté
De Cite Propriété
Ordonnance

GLARISSIMO BARONI
DOMINO THOMAE CRUMVELLO
SERENISSIMO PRINCIPI NO-
stro Henrico octauo Angliæ & Franciæ
regi. &c. à consilijs, atq; secreti si-
gilli eius custodi, Leonardus
Coxus. S. D.

LLATA MIHI fuit trien-
nio ab hinc Syntaxis à Gulielmo Lilio
olim Coleti iussu in puerorū usum col-
lecta, & ab illo sæculi nostri Phœnice
Erasmo Roterodamo pluribus in lo-
cis emendata, atq; non ita pridem scho-
lijs Primæi cuiusdam, apud inclytā Brabantiae Antuer-
piam impressa. Qui libellus tametsi mirifice semper an-
tea doctissimo cuique, ob cōcinnam in eo breuitatem,
magnam emendati sermonis uim paucis complexam,
probatu fuit, quòd inerāt tamen in illo multa non sa-
tis mediocriter quoque eruditis intellecta, paucis in
scholis publi studiosæ prælegebatur. Gausus igitur im-
pendio fueram accepto opusculo. Sperabam enim fo-
re, ut labyrinthis quibusdam posthabitis, in breui qui-
dem hoc, sed utilissimo sanè compendio, ab ipsis Grā-
maticæ uelut incunabulis educta iuuentus, eo latinita-
tis uno aut altero anno facili labore perueniret, quo
prius egerime post sex aut septem annos, multis mi-
sere deuoratis intereā tædijs, aspirare tandem urcunq;
cœperat. Nihil enim impedire mihi persuaseram, quo-
minus omnes omnium ludorum moderatores, sic illu-
stratum hoc felici sæculo nouis annotationibus tā uti-
le compendiū, quasi obujs manibus acciperent. Quip-
pe quo simul tyrunculis suis multum laboris adimerēt

in ediscendis aliorū grammaticorū canonibus ad nau-
seam usq; molestis, simul sibi ipsis haud mediocrem cō-
pararent nominis ac famæ gloriam, dum id perexiguo
præstarent tempore quod antehac post plurimos an-
nos, ac ne tunc quidē plenē expectabatur, ut latine do-
ctos ē suis emitterent diatribis. Ast ubi paginas aliquot
transcurreram (percupidus enim eram uidendi quot
cōmoditates didascalorum turbæ suis iste Primæus la-
boribus attulisset) sensi me non parum mea spe frustra-
tum, ac propemodum *ἄντιθεσιν αὐτῶν ἁπλῶς* iuxta ad-
agium *ἔνθεν καὶ αὖτις*. Nam licet inessent in lucubrationculis
illis, quæ Primæi tum diligentiam, tum literarum periti-
tiam cōmendarent, non adeo tamen publi studiosæ pro-
futuras ipsas uidebam. Primum, quod obscuriores lo-
cos aut non explanant omnino, aut, si idipsū tentant, ita
cursum & ea nonnunquam uerborum caligine, ut ueris-
sime dictum ab Horatio scias, Breuis esse laboro, obscu-
rus fio. Atq; ita uereor ne quibusdam in regulis id de
scholijs hisce quærantur pædagogi, quod de aduocatis
apud Terentium Demipho, incertiores se esse quàm du-
dum. Dein si quando Lilius noster, humano lapsu, ali-
ter atq; ratio grammatica aut autorum usus statuit, ali-
quid reliquit scriptum, nec ab Erasmo illud alio fortas-
sis intento fuit animaduersum, nihil admonet errati le-
ctorem. Sed, si citra Lilianorum manium iniuriam, ita
mihi loqui fas sit, *ἄκολοντι κατὰ πρῶτον ἀπὸ τοῦ τυφλοῦ*
ut inquit seruus ille apud Aristophanem. Quod tamen
à me sic dictum accipi uelim, ut ne calumniatur ardelio
quispiam, me Liliū uirum doctissimorum iudicio in-
signiter eruditū sugillare, perinde ac si uel homini do-
ctrinam uel diligentiam ullam deesse putem, sed sic ex-
istimet uelim, Me in hoc, Primæi sedulitatem deside-
rare, quòd ubi per obliuionem (ut sumus homines) lap-
sus

sis sit uir doctissimus, nō emendat errorem. Quod ta-
 men eius esse contenderim, qui æditis commentarijs,
 operi cuiusq; lucem se additurum suscipit. Tum insunt
 in his ipsis scholijs nonnulla parum ab eorum autore
 perspecta, ne dicam interim non satis intellecta. adde
 præterea sic cum grammaticorum præscriptis uelut ex
 diametro pugnātia, ut nulla figura, nullo usu, nulla pro-
 bati scriptoris autoritate nitantur. Huiusmodi autem
 quantum obsint pueritiæ studijs, nemo est tam mucosæ
 naris, ut nesciat Μῆλα γὰρ καὶ οἱ φθίγεισι τομῆς,
 ut diuinus cecinit Homerus. Talibus ergo ut pro mea
 uirili inderer incommodis, atque insuper aliqua noui-
 tatis gratia opus studiosis commendarem, hæc pauca
 ex optimis quibusq; autoribus excerpti. Quibus id me
 assecutum esse confido, ut nulla sit in toto opere diffi-
 cultas, uerum omnia sic explanata esse, ut lector, etiamsi
 infra mediocritatem doctus, leui tamen opera singula
 intelligat. Porro quod ad Syntaxeos huius laudem at-
 tinet, mea opinione nulla maior laus accedere potest,
 quàm quòd à felicissimæ memoriæ Erasmo nostro ho-
 nestetur. Nam operis castigatione nequaquā dissimulata,
 partem iuris in eo libellulo, neque id iniuria, uendica-
 uit. Qui uir tam præclare, dū in uiuis agebat, de uniuersa
 lingua latina meritus erat, ut non immerito illud de
 Marone Ciceronis elogium, ita de eo, uno dumtaxat
 uerbulo mutato, prædicetur, Magnæ spes tertia Romæ.

Quare autem meos tibi labores, Illustrissime Baro,
 dicare uoluerim, in causa fuit, ut isto uelut testimonio
 docerem pristinam tuam erga me beneuolentiam, mi-
 nime mihi è memoria excidisse, uerum ita alte animo
 meo scriptā inherere, ut nullo loco, nullo tēpore, nullo
 modo, nisi sola morte inde queat euelli καὶ ὅτι τῆς
 τῆς ἐπιγινώσκουσιν καὶ τοῦτω χαρίτας ἀποδιδόναι.

A in

Quūq;

Quinque non alia re quod maxime semper cupiui par-
tenuis homo fortunæ perficere potuerim, uidelicet ut
aliquo me argumento gratum esse testarer, hoc illustri
Dominationi tuæ chartacum munus ea qua par est re-
uerentia, nempe maxima offero. Quod tamen lōge sit
infra Excellentia tuæ merita, tenuia ac puerilia dun-
taxat tractās, bona me tamen spes habet te Pliniani il-
lius memorem, Dijs lacte rustici, multæque gentes sup-
plicant: & mola tantum falsa litant qui nō habent thu-
ra, ad exemplum Artaxerxis cognomento Memoris,
non tam donum q̄ donantis animum intueri uelle. Atq;
ut ille uir maximus pomum & aquæ haustum hilariter
accepit, ita alacriter te quod dono suscepturum haud
diffido. Quanquam ornabit nō tenuiter nostrum apud
te munusculū, quod hinc Philosophi, Medici, Iurispe-
riti, Theologi, atq; magni illi rerūpublicarum ministri
Regum ac Principum oratores, omnes denique nobi-
lium artium proceres, hinc omnes inquam prodeunt.
Hic prima iaciunt fūdamenta. Sine hac facultate frustra
nomen eruditionis ambiunt. Quis enim sine gramma-
ticæ rei peritia, disertis nomen sibi uendicare auit? Quis
in literis pulchrū aliquid effecturum se cogitet? Quem
deniq; ostendas, cuius sermo non rudis & puerilis sit?
Tantum abest ut latinū fore speres. Non immerito igi-
tur, imō uerissime de Grāmatica scripsit Quintilianus,
plus habere eam in recessu quam in fronte promittit.
Et tu splēdidissime uir, postquam te inuictissimus Rex
noster Henricus octauus, omnibus uere regis dotibus
eximie cumulatus, ac Regum decus insigne, te inquam
ob insignem in te prudentiā, sobrietatem, moderatio-
nem, mentis incredibilem uim, nec nō perspicax in re-
bus quantūuis aut arduis aut inexplicabilibus iudiciū,
sibi in fidissimū Achatem delegerat, mandans tuæ saga-
citati maximarū rerū curā ac administrationē, teq; cor-
datissi-

datissim⁹ Heros in regni moderatione nō sine faustissi-
mo Dei numine p̄fecerat, curasti semp diligētissime,
ut non solum optimis legibus incorruptisq; moribus,
sed honestissimis insuper studiis Anglia nostra in dies
magis locupletetur, exornetur, illustretur. sitq; regnā-
te Henrico octauo iustissimo titulo patriæ patre, secu-
lum uerè gemmeum, nedum aureum ut quondam fuisse *medw*
ueteres monimentis prodiderunt. Nec enim aliter be-
atas fore Respublicas scripsit Plato, nisi aut philoso-
phis cōmitteretur imperium, aut quibus imperiū con-
tigisset Philosophiam amplecterentur. Itaque tuo post
sapientissimum Principem benigno fauore, habet iam
Anglia quos in omni scientiarum genere cum prouin-
tiæ cuiuslibet clarissimis uiris, nō sine laude magna, cō-
ferat. Vt nihil dubitem, quin si nunc apud nos uiueret
lepidissimus Martialis, ita uersum quendā suū uerteret.

Hic Meccenates, hic sunt & Flacce Marones.

Fretus igitur tam propenso tuæ Magnificentie erga &
literas & literarum cultores animo, tum mira morum
tuorum facilitate omnibus exposita obuiæque, p̄ci-
pue uero solito in me mancipium tuum fauore, auden-
tius hoc munus tenue quidem ipsum, sed fide plenum,
& meæ celsitudini tuæ perpetuo debitæ obseruantie pi-
gnus, atq; unā me ipsum, tanq̄ addictum penitus seruū
dedico. Sperans, si mea tuæ p̄stantissimæ Dominatio-
ni non displicuerit industria, alia breui, nec doctis

ingrata, me sub tui nominis auspicio editu-

rum. Deus uere optimus maximus ma-

gnificentiam tuā & regi & reip. diu-

tissime seruet incolumem, om-

niaq; tua secundare pergat.

Carleone in Vualia, Octa-

uo Idus Ianuarij. Anno

à nato Seruatore.

M.D.XXXIX.

DE CONSTRUCTIONE VERBI.

NOMINATIVVS CVM VERBO.

OMNE VERBUM AN-

tecedit nominatiuus agentis, seu patientis, eiusdē numeri & personę: vt,

Ego doleo, Tu gaudes.

Illi rident, Nos fallimur.

OMNE verbum.) Oratio secundum Diomedem est uerborum structura & compositio. Cuius structurę & compositionis partes octo, de quibus hic ordine agemus. Nominatiuus agentis.) Omnis nominatiuus uel rei erit uel personę. Et omne uerbum autoribus Charysio & Palēmone uel agendi uel patiendi significatiuum est. Nominatiuus ergo uel rei uel personę si antecesserit uerbum actiuę significationis, dicitur agentis, si passiuę patientis.

PRIMARVS

VERBA neutra, ut recte sentit in Grammatica sua Melanchthon, meus olim Tubingę præceptor, prope modum passionem significant. Pauca formant passiuā quę cum nominatiuis cognatę significationis cōstruuntur; atq; eatenus actiua censeri possunt. Sic a Viuo fit uiuitur, Quid. in. xii. Met. Nunc tertia uiuitur ætas. A dego degitur. Cic. de fin. Et uita quę ex summo bono degitur. A dormio dormitur. Martial. in Xenii. Tota mihi dormitur hyems. Linacrus in. i. de emen. Scribit, Omnia uerba quę ad quęstiones factas per ago uel facio redduntur, cuiuscunq; aliās sunt generis, actiuorum naturę esse. Quod sic uidelicet sola uerbi actione satisfactū quęstioni uidetur: ut, Quid agis uel facis? Amo, scribo, loquor, disco. Porro alia quibus passio in ipso uerbo completa significatur passiuorū induere

coxvs. Neutra

uiuitur

degitur

dormitur

scribit

B

rationem

DE CONSTRUCT. VERBI

rationem ait. Tum in eodem libro, ubi de participiis agit, ita scribit. Porro actiue hoc loco latius accipi postulo, ut se ad neutra & deponentia extendis. Itam manifestum est, omnia uerba quantumuis neutra sint, uel agendi uel patiendi significatum habere. Nam & uerbum substantiæ passiuæ naturam sapit: id quod uel hoc saltem argumento probare licet, quod cum participiis præteriti temporis passiuæ præterita in uerbis supplet. Quæ mihi propterea hic interserere uisum est operæ precium, ut maior inde fides Palemonis & Charysii uerbis habeatur. Tum ne curiosulus quispiam cauilletur, nominatiuum uerbo neutro adiunctum nec agentis nec patientis esse.

APPENDIX PRIMA.

PRIMA & secunda persona ferè nō explicantur, nisi discretionis aut emphasis causa. Discretio, ut,
Nos accusauimus, Vos damnastis.

SOXVA. ¶ Simile est in. Q. Fabii illud Domitii Afri. Ego accusaui, Vos damnastis.

Emphasis, Ut,

Tu audes ista loqui?

PRIMA & secunda persona.) ut apud Martialem. Insequeris, fugio, fugis, insequor, hæc mihi mens est. Velle tuum nolo, Dindime nolle uolo.

Et Angelus Politianus ad amicam.

Allicis, expellis, sequeris, fugis, es pla & es trux. Me uis, me non uis, me crucias & amas.

SOXVA. ¶ **PERRARO** etiam explicatur nominatiuus homines, ante aiunt, prædicant, & id genus alia. Quod ipsum notius est multo quam ut exemplis egeat. Ne quæ tamen, quæ sit e re tua, diligentiam in me requiras, ecce tibi e Terentii Andriæ exemplum in sce. 3. quinti actus.

Cuius

CVM NOMINATIVO.

2

Cluis Glycerium est? Ita prædicant. Et in adelph. act. 2. sce. 2. Præterea autem te aiunt proficisci Cyprium. Tertia item personæ uerbi Sum tam singulares q̄ plurales reperiuntur sæpe cum relatiuo. Qui a tergo, sine nominatiuo antecedente, posito. Horat. Ode prima.

Est. Sum

Est qui nec ueteris pocula massici,
Nec partem solido demere de die spernit.

¶ Idem Satyra prima libri secundi.

Sunt quibus in Satyra uidear nimis acer & ultra
Legem tendere opus.

¶ Rodolphus Agricola li. 1. de inuent. dialectica. ca. 5. Et de rationali paucisq; admodum aliis, sunt nec ne ueræ differentia, sunt qui putent, sunt qui negent. Eras. in Colloquiis in percontandi form. Sunt qui tecti cuculla dominicali aut franciscana reualuerunt. Liuius lib. 10. ab urb. Sunt quibus ne hæc quidem certamina exponere satis fuerit. Ac paucis interiectis. Sunt qui Umbros fuisse non Gallos tradant. Plaut. in Aulular. Nam est quod uisam domum. Terent in And act. 2. sce. 6. Est quod succenseat. Idem usuuenit & cum his particulis, ubi, quando, cur, ut. Verum non citra figuram græcam, si Linacro auctori profecto neutiq̄ triuiali fides habenda. Atqui nihil in frequentiori usu apud optimos quosq; auctores est quàm ista figura, ne interim uereatur eam puer imitari. Budæus in annotationib. in Pandect. ex. li. 2. de Legibus. Est sane cur hoc norim. Plaut. in pseudolo prope finem. Erit ubi te ulciscar, si uiuo. Terent. in Phorm. act. 5. sce. 8. Sin est ut uelis manere illam apud te, dos hic maneat Demipho.

triuialis

*est. cur,
erit ubi,
est ut,*

¶ NISI discretionis.) Discretio hic est, quando unus aut plurium e multis fit exceptio, quos ut dicti uel facti reos notamus.

PRIMA

¶ QUID hoc loco per discretionem significetur, ex Prisciani uerbis in. 17. liquet. Absoluti, inquit, casus dicuntur,

corvæ

DE CONSTRUCT. VERBI

cuntur, quibus licet & sine discretione aliarum uti personarum, & cum discretione. Sine discretione, ut, Da mihi panem. En hoc nullam discretionem habet alterius personæ. Sin autem dicam, Da mihi panem, illi autem uinū, discretionem feci. In quo nominatiuus maxime ualet, quum additur uerbo: ut, Ego facio hoc, tu facis illud. Quum enim per se facio primam personam ostendat, & habeat in se uim nominatiui absolutam, tamen additio pronominis discretionem aliquam desiderat alterius personæ: ut, Ego lego, tu scribis. Terē. in And. Vos istec intrō auferte, Sofia ades dum. Idem in Adelph. Ego eo intrō, ut quæ opus sunt parentur. Tu fac ut dixi. Hec ille. Vnde constat discretionem, hic, separationem quandā esse personarum, & ut uulgo aiūt, differentiam: cū tunc locum habere, quum uel uarii nominatiui casus, singuli suis annexi uerbis, in oratione concurrunt, uel idem uerbum diuersis nominatiuis apponitur. Erasmus in epistola prima. Hac igitur in re, te per amicitiam nostrā obtestor eruditiss. Beate, ut quod ego facturus erā, si licuisset, tu facias. Præcipue autē fit, quum contrariæ actiones passionē sue exprimuntur, aut saltē diuersæ. Atq; adeo contentionis, seu græce maius αυτιθέστος species est. Vt apud Vergiliū in Palæmone.

Si dum tu sectaris apros ego retia seruo.

Et Horat. ode. 20. lib. 3.

Interim dum tu celeres sagittas

Promis, hæc dentes acuit timendos.

¶ Salust. in Iugur. Dominari illi uolunt, uos liberi esse: facere illi iniuriam, uos prohibere. Teren. in An. act. 1. sce. 1. Ego illud sedulo negare factum, ille instat factū. Et in Phor. act. 2. sce. 3. Ego me nego, tu qui ais redige in memoriam. Liuius li. 6. ab urbe. Vos uincetis, illi fugient. Eras. in peregrinatione religionis ergo. Tu para, nos bona fide ueniemus. Aliquādo tamen in discretione

tionē hā personā, ut admonet in, 6. Linacer, omittuntur. sed planē (quod ille ait) durissime. Hor. ode. 1.

Quod si me lyricis uatibus inseris.

Sublimi feriam uertice sydera.

¶ Illud etiam non prætereundum, in discretionē non opus esse, ut exprimatur uterq; nominatiuus, sed satis esse aliquando si alter tantum ponitur. ut, Si uales, bene est, ego quidem ualeo.

¶ (A V T emphasis.) Emphasis est, quando minus dicitur & plus intelligitur, quod in pronomibus accidit. Nā, ut Donatus ait, magna uis & significatio pronomibus inest. Ut in Vergilio. Cantando tu illū? inquo, Tu amplioris significatiōis & effectus latentis causa additur.

PRIMAERVS

APPENDIX SECVNDA.

Aliquoties orationis pars nominatiui uice ponitur, ut, Dolet mihi quod res nō cesserint tibi ex sententia. Item uerbū infinitū, ut, Mentiri nō est meū.

¶ Terent. in Heautont.

Aliquoties orationis pars. &c.) Partem orationis hic uocat plures dictiones, quæ pars sunt latini sermonis. Et tractant alij hanc rem fusius. Aiunt enim. Primo infinitum cum obliquo à tergo. Secundo infinitiuium cum accusatiuo à fronte. Tertio orationem ex nomine & uerbo, quod, uel, ut, præcedente, nominatiui locū habere. Item uerbum infinitum.) Et iam aduerbiū, ut postea dicetur. Et dictio technice posita, id est quadam arte. Ut, Amo est uerbum.

PRIMAERVS

ALIQUOTIES orationis pars. &c. per orationis partē intelligitur hoc in loco pars integræ seu perfectæ alicuius sententiæ. Ut exempli causa, hæc sententia, Sæpius uocare ad conuiuium exhaurit substantiam, in duas partes secari potest. Altera pars est sæpius uocare ad conuiuium, altera exhaurit substantiam.

COXVS.

DE CONSTRUCT. VERBI

Quarum prior pars, nempe hæc sæpius uocare ad conuiuium, nominatiui uice fungitur, & habet sibi adiunctum uerbū exhaustum in singulari numero & tertia persona. Nam eiusmodi partes orationum ac uerba infinita quoties nominatiui uice ponuntur, nominum uim, autore Linacro obtinent, pindeq; habentur ac nomina singularia eaq; neutra. Quod tamen in confesso est, satisq; perspicuum, tamen quo pueros reddam instructiores, quibus nihil fiat nimis planum, pauca exempla in medium afferre nō piget. Ac primo exemplum infiniti uerbi habetur in prima Satyra Persij, Scire tuū nihil est. Et apud Eras. in conuiuiio prophano. Nam & admirari plurimum dicendi ardorē administrat, & ut facundiss. poeta scripsit, Labor omnia uincit improbus. Partis uero orationis hæc exempla sunt. Teren. in An. act. 1. Scena tertia. Cui uerba dare difficile est. Item in Eunuch. Certe extrema linea amare haud nihil est. Præterea in Adel. act. 4. scena. 3. Te ipsum purgare ipsis corā placabilius est. Cic. li. 1. officiorum, Negligere quid de se quisq; sentiat, non solum arrogantis est, sed etiam omnino dissoluti. Atq; in. 2. In primisq; ut habeas quibus cum possis familiares conferre sermones, quod est difficile.

APPENDIX TERTIA.

Quum plures nominatiui ad idem uerbum referuntur, ad hunc fere modum efferuntur.

Pater & præceptor accersunt te.

Ego & tu sumus in tuto.

Tu & pater estis in periculo.

Ego ceteriq; cognati periclitamur.

PRÆCIPUUM ¶ CVM plures nominatiui. Admonet nos conceptionis, quando unum attribuitur duobus coniuncti pluraliter

*syllab.
non rep.*

raliter, quod si singulariter erit hypozeugma.

¶ DVO nominatiui siue sunt singulares siue plurales ambo, seu singularis alter, et alter pluralis, uerbum plurale postulant. et per syllepsin. i. cōceptionem præstatori nominatiuo uerbū in persona annectitur. Ex personis prima secundæ ac tertiæ præstat. Secūda uero tertiæ. Quam regulam autor exemplis tantum docet.

corv.

APPENDIX QVARTA.

Quæ per se multitudinem significant, aliquando numero discrepant. Vt pars abiire.

¶ QVÆ per se.) Huiusmodi sunt nomina collectiua positione singularia intellectu pluralia, quæ Græce Περὶ ἀλλήλων uocantur, & modo singulare modo plurale uerbū postulant. ut apud Ver.

PRIMÆVS

Pars in gramineis exercent membra palestris.

Et Ouidius.

Pars laniat crines, pars sine mente sedet.

Etiā distributiua siue diuidua uerbum plurale asciscunt, ut apud Plautum, Vterq; deludūtur dolis. Et apud Liuium, Suo quisq; tempore aderunt.

¶ IN omnibus eiusmodi modis loquendi, Linacrus noster, alter mediusfidius ætatis nostræ Aristarchus, enallagen numerorum esse scribit. Sunt etiam qui syllepsin dici malunt. Certum est enim talia non citra figuram dici, nec temere nisi apud Poetas & Historiarū scriptores inueniri. Quod citat Primæus ex Tito Liuiō, Suo quisq; tempore aderunt, haud satis opinor animaduersum, aut alijs rebus intento excidisse. Ita enī exponendū est Liuianum illud, Cæteri aderunt, quisq; suo tempore. De qua loquēdi ratione habes apud Valiam abunde multa. ca. 60. lib. 3. Hoc in loco monendus est mihi puer, uerbum substantiæ inter duos nominatiuos diuersorum numerorum positum eleganter post-

corv.

EXCIP

Sw it 205
notinos.

riori

DE CONSTRUCT. VERBI

riori coherere. Teren. in And. act. 3. sce. 3. Amantium
irē, amoris redintegratio est. Eras. in colloquio de for.
inuitandi ad conuiuium. Stoici philosophorum quod-
dam genus est triste. Linacer in numerorum enallagen
retulit.

EXCEPTIO PRIMA.

Excipies impersonalia quæ nullum ante se casum
habent, ut tædet, piget, pœnitet, uiuitur, statur.

COXVS.

SIC Ouid. 1. Met. Viuitur ex raptō. Teren in Eun.
act. 2. scena. 2. Statut. Ti. Liuius. li. 3. ab urb. Quāquam
iam diu ita uiuitur. Ci. in. 3. de oratore. Cum placuisset
idem cæteris in syluam uenitur, et ibi magna cum audi-
endi expectatione cōfeditur. Vide quæ de id genus uer-
bis scribit Linacrus li. 4. de emendata structura. Ludo-
uicus Viues epistola. 1. de ratione studiū puerilis, de uer-
bis eiusmodi ita disserit. Verba impersonalia passiuæ
uocis sunt similia tertijs psonis singularibus uerbi pas-
siui. Veniūt ab actiuis & neutris, nullum habent suppo-
situm, post se uero casum uerborū a quibus descendunt
ut, a nobis auditur, a uobis statut. In cubiculo sedetur,
in triclinio estur bibitur affatim. Si quis addat suppo-
situm, fit passiuum. ut, scribitur liber, aratur ager, ludi-
tur alea.

Item tanquā impersonalia, ut lucescit, diescit, no-
tescit, uesperascit, diluxit, pluit, ningit, grandinat,
Quæ exponuntur per uerbum fit & est.

COXVS.

ADDE ex Linacro Coruscat, hyemat, differenat, rō-
rat, lapidat, tum hæc gelascit, regelascit. Et quæ Badi-
us uersibus complexus est, fulminat, tonat, pruinat, uer-
nat. Sed hæc tunc tanquā impersonalia sūt, cū per fit, &
est, exponuntur, sicuti superiora illa. Nā sicut propriū
est impersonalium nullum a frōte casum admittere, nec
expressum,

GVM NOMINATIVO.

expressum, nec intellectum, ita hæc tanquam impersonalia uocantur quod ferè nullum ante se casum expressum habent, atq; ita habitum gerunt impersonaliū. Non sunt tamen impersonalia, quum nominatiuis subdantur tametsi non expressis, subauditis tamen. Vt, hyemat, subauditur hyems. i. hyems est, uel hyems fit. Gelat subintelligitur gelu. i. gelu est, uel gelu fit. Alioqui enim. i. si non per fit & est exponatur, & cognatæ significationis nomē, manifesta psonalia sunt. & ut nominatiu⁹ exprimatur necesse est. Gel. in noct. c. 8. li. 17. Vina rarentur congelascāt. Et Plinius li. 2. c. 56. Effigies quæ pluuerat, spongiarum fere similis fuit. Eras. in cōuiuio religioso. Quū omnia nunc uernent ac rideant in agris, demiror esse, q̄ fumosis urbibus delectētur. Iuuenal. Sat. 6

Pauidoq; gelantur

Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis.

Vocanturq; (ut prius admonui) tanquam impersonalia, quòd ferè impersonalium ritu, in tertia dumtaxat psona singulari siue nominatiuo præcedēte usurpātur. Reperitur & apud Liuium Vens, de cœlo lapidauerat.

ITEM hæc fieri potest ut fallar. Fieri solet, ferè fit. Bene fit. Male fit. Nam in bene habet, subauditur res.

¶ Linæcer huic numero annectit, bene fit. male fit. Satisfit. Huc etiam addatur, fit, cum his particulis, ut, & sic. Teren. in An. act. 1. sce. 1. Qui tum illam amabant, forte (ita ut fit) filium perduxere illuc secum. Fabius Quintilian. li. 1. ca. 2. Syllabis nullum compendiū est, perdiscendæ omnes, nec (ut fit) plerumq; difficilima quæq; earum differenda. Idem li. 5. de testibus loquēs ita scribit. Sic fit, ut aut consent sibi, aut si quid titubauerint, oportuna rursus eius, a quo producti sunt, interrogatione, uelut in gradum reponatur. Habet quoq; Pli. li. 9.

COXVS.

C

cpisto-

DE CONSTRUCT. VERBI

epistolarū. Bene est. Sed in bene habet, ut autor docet, subauditur res, quemadmodum & in Bene uertat, Male uertat, id quod in sexto Linacer docet. At iā audiamus Primæum de uerbis tanq̃ impersonalibus differentem.

PRIMÆVS

¶ITEM tanquam impersonalia, luceſcit, dieſcit, merentur dici tanquam impersonalia, id eſt, ſimilia impersonalibus quod efferantur dumtaxat in tertia perſona (licet primam habent) nullo caſu præcedente.

EXCEPTIO SECUNDA.

Verba infiniti modi pro nominatiuo accuſatiuū habent, ut, gaudeo patrem recte ualere, id eſt, gaudeo quod pater recte ualeat.

PRIMÆVS

¶VERBA infiniti modi.) Quādo infinitiuus apud auctores à fronte nominatiuum habet, ſecūdum Priscianū oratio eſt eclyptica. De eſt enim uerbum cœpi. Vel pro præterito imperfecto ponitur, quod inceptionem rei ſignificat. Et crebræ ſunt huiusmodi orationes apud Saluſtium. Quia infinitiuus maioris aſſeuerationis & citatoris motus eſt.

Vtrinq; nominatiuus.

Quædam utrinq; nominandi caſum aſciſcunt, ut Eſt, uidetur, habetur, uocatur.

Deus eſt ſummum bonum.

Hic nummus uidetur adulterinus.

Ariſtoteles habetur doctiſſimus.

Perpuſilli uocantur nani.

PRIMÆVS

¶Quædam utrinq;.) Verba reciproca fermè à tergo cū nominatiuo conſtruuntur, qui erit eiſdem rei cum nominatiuo præcedente, ut Perottus ait, Et uerbum ſemper ſe proximo ac præcedenti nominatiuo conformabit, ut apud Ouidium. Omnia pontus erat. Et, Domus antra fuerunt. Perpuſilli. Hoc A. Gellius. lib. 8. ca. 17.

Apol-

CUM NOMINATIVO.

Apollinaris sententiam adferens edisserit, *Ναυοσ*,
Græci uocant breui atq; humili corpore homines, pau-
lum supra terram extantes.

Et nomina gestus.

Studes pronus.

Dormis supinus.

Incedis rectus.

¶ ET hæc uerba cum ita construuntur, Perotto sunt re- coxvs.
ciproca. Quo circa miror regulam à Primæo diuulsam
esse. Quanquam neq; Perottus hic lectori adhuc non
satis perito satisfacit. Nam ille nec omnia recenset, quæ
reciproca sunt, neq; ista quæ cum eiusmodi nominibus
gestuum ponuntur, sunt reciproca, si non id genus no-
mina ponè sequantur. Vt tamen longæ inquisitionis la-
bor studiosis adimatur, adiunximus quatuor illis, quæ
in textu nominantur, reliqua ipsis similia. Quod si plura
diligens lector inuenerit, is pro suo cādore ea huc ad-
dens, tantum abest ut me offenderit, ut etiam hoc no-
mine gratiā illi sim habiturus, uelut consulenti studiosæ
pubis commodo. Interea notet puer uerbo est, similia
esse, forem. Teren. in Hecyra act. 1. sce. 2. Fecit animi, ut
incertus foret fio. Iuuenal. Sat. 7.

Si fortuna uolet, fies de rhetore consul.

Si uolet hæc eadem, fies de consule rhetor.

Efficior. Eras. in adagijs, ubi de utilitate adagiorū dis-
serit. Et ut ait Paulus, Vnus spiritus & una caro cū deo
efficiamur. Reddor. Eras. in copia uerborum in Origi-
nis uerbis. Hinc manat omne quo beati reddimur. Exi-
sto pro sum. Cicero ad Atticum lib. 10. epist. 12. Et quo
ille me fortiolem uult esse, eò magis timeo, ne in eum
existam crudelior. Habet etiam eandem uim pro appa-
rere uel eminere. Creor. Sæton. in Caligula. Consul
deinde iterum creatus. Videor autem hæc assimilatur.

DE CONSTRUCT. VERBI

Appareo. Verg. in. 1. Aeneid.

Apparent rarinantes in gurgite vasto.

Pateo. i. manifestus fio. Idem eodem lib.

Et uera incessu patuit dea.

Spector. Ouid. 3. Metamor.

Quid Agenore nate peremptum.

Serpentem spectas? & tu spectabere serpens.

Inuenior quoq; Horat. ep. 1. li. 2.

Ipse ego qui nullos me affirmo scribere uersus,

Inuenior Parthis mendacior.

¶ At habeor æqualia sunt, Existimor. Suet. in Iulio. Existimatur etiam equestres census pollicitus singulis. Et Cælius in epist. familiarib. Cicer. li. 8. Et præuaricator causæ publicæ existimaretur. Putor. Cic. de amicitia. Ex eo fieri ut mulierculæ magis amicitiarum præsidia querant q̃ uiri, & inopes quàm opulenti, & calamitosi quàm hi qui putantur beati. Iudicor. Baptista Guarinus in. 1. li. epist. Politiani. Vterq; nostrum alteri præceptor pariter, & discipulus iudicetur. Credor. Eras. in dialogo Menippi, Amphiloche, & Trophoni. Vos nimirum Trophoni atq; Amphiloche cum sitis mortui, tamen haud scio quoniam modo fanis estis donati, uatesque credimini. Porro uocor hæc paria censenda sunt. Nominor, Nuncupor. Priscian. in. 17. Ego Priscianus nominor, tu Apollonius uocaris, ille Vergilius nuncupatur. Apellor. Valla ca. 98. lib. 4. Et sanitas uires pulchritudo bona corporalia appellantur non corporea. Dicor. Suet. in Iulio. Ipse ab eodem magister equitum diceretur. Feror pro dicor. Ouid.

Tutelaq; feror munus opusq; tua.

Salutor. Horatius in arte.

Cur ego si nequeo ignoroq; poeta salutor?

Declaror. Sallust. in Catilin. Consules declarantur. M.

Tullius, & C. Antonius, Designor. Idem in Iugur. Metellus

C V M N O M I N A T I V O .

tellus & Syllanus consules designati. Destinor. Suet.
in Iulio. Annum agens Cæsar. XVI. patrem amisit, se-
quentibusque Coss. flamem dialis destinatus. Inscibor.
Idem in eodem Iulio. Poema quod inscribitur iter. Gel-
lius li. 4. c. 7. Ex eo libro q Scipio inscribitur. Citor.
Cic. in. 1. offi. Citeturq; Salamis clarissimæ testis victo-
riæ. Traducor. Eras. li. 1. epistolarum ad Petrum Barbi-
rium. Apud nostros falsissimo titulo traducor Luthe-
ranus. De nominibus autem gestus (ut hic uocantur)
hæc tibi exempla habeto. Vergil. in. 1. æneid.

Ast ego, quæ diuûm incedo regina Iouisq;
Et soror & coniux. Et in. 10.

Desiluit Turnus biiugis, pedes apparat ire.

¶ Eras. in colloquijs, in percontatione de rebus dome-
sticis. Vt magister nobis redeat stultior q̃ exierat. Et de
captâdis sacerdotis. Felicius redeunt, qui asini redeunt
sacerdotiorum sarcina graues. Horat. epist. 2. lib. 2.

Discedo Alceus puncto illius, ille meo quis?
Quis nisi Callimachus?

Idem in. 1. Ser. Satyra. 6. Incedo solus. Pers. in plogo.

Vt repente sic poeta prodirem.

Plaut. in Pseudolo. It incœnatus cubitum. Ouid. in epi-
stola Penelopes.

Non ego deserto iacuissem frigida lecto.

Infinitem uarians.

Infinitem quoq; utrinq; nominatiuum habet ac-
cedentibus uerbis optandi.

¶ Vt sunt opto, cupio, desidero, uolo, malo, studeo. &c. PRIMAEVS

Petrus studet uideri diues.

Malim esse diues quam haberi.

¶ Accedentibus uerbis optandi.) Imò quibuslibet uer- COXVS.
bis personalibus, quando nominatiuus antecedens per
accusatiuum ante infinitum repeti non opus habet. Nā

C iii si repeti

DE CONSTRUCT. VERBI

si repeti per accusatiuū oporteret, eum loquendi modū nisi poetis, qui oratoribus uerborū licentia liberiores sunt, haud concedam. Valla. c. 23. li. 3. Incipe mihi esse familiaris, noli esse illi intimus. Horat. ode. 2. li. 1.

Hic ames dici pater atq; princeps.

¶ Teren. in Adelph. act. 1. sce. 2. Pater esse disce ab alijs qui uere sciunt. Cic. in. 1. offic. Promptiores igitur debemus esse ad nostra pericula. Idem pro A. Cluentio. Potest idem postea & miles esse melior, & uir bonus, & ciuis utilis. Et lib. 9. epistolarū famil. Non quo cessator esse solerem. Tum in. 1. de oratore. In oratoribus irridendis ipse esse orator summus uidebatur. Et in. 1. Tus. quæst. Eadem fame celebritate Tyndaridæ fratres, qui non modo adiutores in prælijs uictoriæ pop. Romani, sed etiam nuncijs fuisse perhibentur. Eras. in Icthiophagia. Tu recusas patrouus esse medicis. Budæus in epistola quadā ad Eras. Imo sic philosophiæ fert ratio, ut qui eius studiosi & cupidi esse cœperint, rem simul ac fidem ignarorum opinione amittant. Eras. in. 3. ep. in epistola ad Budæum. Ne patri quidem aut fratri tantum tribuendum esse censebis, ut in illius gratiam Christi aduersarius haberi sustineam. In quibus exemplis haud est cur nominatiuum per accusatiuum repetas. Quis enim id genus orationes ferat. Incipe te mihi esse familiarē. Noli te esse illi intimum. Aut disce te esse patrem. Nam quamuis interdum reperiantur, ut apud Ciceronem in Catone maiore. Vult se charum credo suis esse. Et De Ioinum uirum sane doctū in li. 1. ep. Erasmi. Qui se magnos uideri uolunt. Quia id tamen parcius sit, tum hæc omnia sine accusatiuo per nominatiuum commode dicantur, nihil meis dictis repugnant. Imo eiusmodi locutiones priscas esse testatur Erasmus in annotatione. 47 ex. 2. li. Cic. de offic. Nam quum ita scripserat Cicero. Gratum se uideri studet. Verusto, inquit Erasmus, more dixit

CUM NOMINATIVO.

dixit, quum usitatus sit, gratus uideri studet. Illud uero
Quidē ex. 13. Metamor.

Sed enim quia rettulit Ajax.

Esse Iouis pronepos.

Ita potius extra carmē dici deberet. Quia rettulit Ajax
se esse Iouis pronepotem. Est ergo poeticum, atq; ut
ait Linacer, inter Hellenismos numerandum. Quale il- *hellenism?*
lud Catulli, Phaselus iste quem uidetis hospites, ait fu-
isse nauium celerrimus. Et item Vergilianum illud in. 2.
æneid. Sensit medios illapsus in hostes. Dent mihi hic
Vallæ manes ueniam, si exemplum ab eo ca. supra alle-
gato positum rejciam. Credo (inquit) tibi esse fidelis.
Quod quū ita mutari debet, credo me tibi esse fidelem,
non caret in oratione soluta uitio. Nisi forsan legen-
dum sit pro credo, credor.

At quoties accusatiuus antecessit, et sequatur ne-
cesse est. ut malim me diuitem esse quàm haberi.

Quædam uariis modis efferuntur, ut,

Non licet Athenis esse probos.

Et, non licet Athenis esse probis.

Non uacat esse agrotum.

Non uacat esse agroto.

Non uacat esse agrotus.

Quamquam postremum hoc rarius est.

Sic apud Lucanum nono libro.

Tutumq; putauit

Iam bonus esse socer.

¶ De hoc Valerius li. 5. ca. 1. Caput abscissum Pompeij
à corpore ubi aspexit Cæsar, soceri uultum induit. &c.
Quædam uariis modis.) latine dicitur, licet mihi bono
esse uiro, & bonum uirū. Sed prior est magis oratoria,
ut apud

PRIMÆVS

ut apud Augustinum Datum c. 153. At apud Laurentium lib. 3. c. 25. Inuenies ubi proprius iungimus nominatiuum cum infinitiuo quàm accusatiuum, et quibusdā uerbis nominatiuus iungi non potest.

COXVS.

¶ Quædam uariis.) Hæc in regulam sic cogere licet. Si nominatiuus tantum, infinitum eiusmodi præcesserit, nominatiuus etiam sequatur. Sin accusatiuus anteponitur, tunc necesse est, ut à tergo quoq; nectatur accusatiuus. Verum quum obliqui alij ante infinitum ueniant, liberum erit, uel eundem casum post infinitum ponere, uel accusatiuum aut nominatiuum. At ego de nominatiuo sic à tergo sequente, quando antecessit obliquus, nihil quod firmæ sit autoritatis in oratione soluta legi, nisi apud Vallā c. 23. li. 3. sic habentem. Nā ut recte dico, Incipe mihi esse familiaris, & noli esse illi intimus, ita inusitate dicam, præcipe illi esse familiaris mihi. Ne libeat tibi esse illi intimus. Hoc tamen genus loquendi nonnūquam reperimus. Hæc Valla. quomodo & autor hic dicit, Non uacat esse ægrotus. Quamq; hoc postremum rarius est. Meminit de hac regula, magnus ille & decus nuper sæculi nostri Erasmus in annotationibus ex li. 2. Cic. de officijs, ita scribens: Docent illud grammatici, hoc genus sermonis trifariam efferri. Non licet esse ingratis, non licet esse ingratos, non licet esse ingrati. Primum elegantissimum est, postremum durissimum. Et apud Linacrum eximium ipsum Angliæ nostræ (dum uixit) ornamentū, huiusmodi phrasēs inter Hellenismos collocantur. Hoc loco est obiter aduertendū haud facile inueniri aliorum obliquorum quàm datiui exempla. Quin & ipsi datiui (Linacro teste) non citra figuram, Quæ tamen neutiq; ingrata est, ita nectantur. Budæus ad Erasmum. Iam nobis esse obscuris ac uideri necesse sit. Cæsar. li. 6. belli gallici, Atq; unus ex captiuis, quid nos inquit, hanc miseram ac tenuem sectamini prædam?

IN OMNIBUS GENITIVO.

prædam? quibus iam licet esse fortunatissimis. Plau. in Epidico. Per hanc curam quieto tibi licet esse. Ci. in. 2. offic. Vt his ingratis esse non liceat. Et in oratione pro M. Cælio. Quibus ociosis ne in communi quidem ocio liceat esse. Sed in. 10. ad Atticum à tergo posuit accusatorium. Ita enim epistola. 6. scribit. Nam medios esse iam non licebit. Quod exemplum huic loco inserui, ut utrunq; emendate dici scias, licet esse docto, & licet esse doctum. Et pro L. Cornelio Balbo eadem utitur constructione his uerbis. Quod si cui Romano licet esse Gaditanum. Idem tamen ep. 12. 1. li. ita scribit. Quo in genere mihi negligenti esse nō licet. Et in. 1. Tus. quæst. licuit esse ocioso Themistocli. Vnde cuius manifeste liquet, figuratum hunc loquendi modū summis Romanæ linguæ proceribus in maximo semper fuisse precio.

GENITIVVS POST VERBUM.

ORDO. I.

SVM genitium postulat quoties significat possessionem, ut, hæc uestis est patris. Aut ad aliquid pertinere, ut, Regum est tueri leges. Prudentis est multa dissimulare.

¶ Ferè infinitiua sequuntur genitiuos qui personam significant.

PRIMÆVS

Non est nostræ factionis. Non est mearum uirium. Non est huius loci atque temporis.

¶ Aut ad aliquid pertinere.) Sum etiam significat inesse uel attinere ratione officij, dignitatis, causæ, studij, personæ, loci, temporis. Vt apud Ciceronem. Iudicis est in causis uerum sequi. Et apud A. Gellij l. 14. c. 2. Nequaquæ est uel loci huius, uel temporis.

PRIMÆVS

¶ Possessor aut dominus cuiusuis seu rei seu personæ, **COXVS,**
D sequitur

DE CONSTRUCT. VERBI

sequitur uerbū Sum in genitiuo. Res autem seu persona quæ possidetur, antecedit in nominatiuo. Exemplū rei est apud Ouidium in principio Elegiarum.

Qui modo Nasonis fueramus quinq; libelli.

Exemplū personæ habetur in Plauti Amphitruone. Sofia Amphitruonis sum. Item is, ad quem aliquid pertinere dicim⁹, uerbo eidem in genitiuo quoq; adheret. Cic. in. 1. de oratore. Sin oratoris nihil uis esse nisi cōposite, ornatæ, copiose, eloqui. &c. Habet etiam genitiuum rei. Verg. in. 1. æneid.

Grates persoluere dignas

Non opis est nostræ Dido.

APPENDIX.

Item hæc duo impersonalia, interest & refert.

PRIMAÆVS
COXVS.

*Interest
Refert.*

¶ Primo genitiuum nominū substantiuorū postulant.
¶ Animaduertāt studiosi, Interest & refert interdū nominatiuos ante se præter impersonaliū naturā habere, sed eos dumtaxat tertiæ personæ & singularis numeri. Atq; adeo his ferè p̄nominibus adherent, hoc, id, istud, & illud. tū his nominibus quod & quid. Ci. pro Sylla. Vestra enim qui summa elegātia & integritate uixistis, hoc maxime interest. Ter. in Hecyr. act. 4. sce. 3. Verum id tua refert nihil. Cic. pro lege Manilia. Illud primum parui refert. Idem li. 5. ep. famil. in epistola ad Rufum. Non adscripsi id quod tua nihil referebat. Trapezuntius li. 1. Rhetoricorum, ubi de exordio scribit. Item si reip. causa, aut nec mediocris alicuius rei quæ nostri officij intersit. Ci. pro Plancio. Si quid mea minus interest. Eras. in expositione in psalm. 85. Si conuerti uis, & hoc tua refert, cur recrastinas? Idem in conuiuio religioso. Istuc mea non magni refert.

Non tam interest regis, quàm totius reipublicæ.
Refert omnium animaduerti in malos.

Sic

GEN GENITIVO.

¶ Sic Cicero. Ostendam alio loco quantum salutis cō-
munis interfit. Dicimus & interesse ad cum accusatiuo.
Erasmus in laude matrimonij. Vt id quod ad tuam tuo-
rumq; salutem ac dignitatem plurimum interesse iudi-
casset, te libenter ac libere admonerem. Ci. li. 16. cpi.
familiarium epistol. 3. Et quāquam magni ad honorem
nostrum interest quā primum ad urbem me uenire. Et
li. 5. Equidem ad nostram laudem non multum uideo in-
teresse, sed ad properationem meam quiddam interest.
Erasmus in catalogo lucubrationum suarum. Et tamen
non eramus respōsuri, nisi graues amici iudicassent hoc
ad meam estimatiōem interesse. Et in Moriae encomio.
Quandoquidem id hodie uel in primis ad nobilitatem
interesse putant.

COXVS.

EXCEPTIO.

Hos tamen ablatiuos postulant, mea, tua, sua,
nostra, uestra.

¶ Vtus est & Cicero cuius in oratione pro Murena. Ea
exdes crimini potissimum datur ei cuius interfuit. Idem
tum non reijcit in hac Syntaxi, cuius, Sic enim pro Mu-
rena ait. Neq; cuius interfit. Illud uero Plautinum in
Amph. Quid est mea? pro Quid mea interest? aut Quid
mea refert? in Archaismon abnt & exoleuit penitus.
Minus interest mea quam tua.
Nostra nihil refert.

COXVS.

¶ De his ablatiuis quibus additur cuius, Laurentius ha-
bet li. 3. ca. 2. Secundo genitiuum pronominum.

PRIMAEVS

Quibus interdum adiunguntur & hi genitiui, u-
nius, ipsius, solius. Non tua unius refert, sed nostra
omnium. Tua ipsius refert, Tua solius interest.

Terrio genitiuum participiorum.

PRIMAEVS

Et genitiui participiorum. Mea refert de uita pe-
riclitantis

riclitantis. Tua nihil interest in portu nauigantis.

COXVS.

¶ Adijce omniū, plurium, paucorum, cuiusque et numeraliū genitiuos, de quibus scribit Valla li. 2. in fine. 1. c. Et Linacrus noster in li. 3. in constructione pronominis, ubi multa scitu dignissima cū exemplis ex optimis quibusq; autoribus citatis leges. Alia uero adiectiua aut substantiua his ablatiuis nō in gignendi casu, sed in nominatiuo cum relatiuo, qui & uerbo substantiuo apponuntur, prater genitiuos participiorū, de quibus autor etiam meminit, Exemplū habetur li. 3. Fabij ca. 6. Nec interest discentium, quibus quicq; nominibus appelletur. Et participia nonnunq; in uerba cum relatiuo mutantur. Cicero pro Sylla. Vestra enim qui cum summa elegantia & integritate uixistis, hoc maxime interest. Pli. ep. li. 4. epistola. 13. Vehementer intererat uestra, qui patres estis. Idem li. 6. ep. 3. Non illius magis interest quæ accepit, quàm mea qui dedi.

APPENDIX.

PRIMAERVS

Quarto genitiuum nominum adiectiuorū quātitatis. Adduntur & hi genitiui, tanti, quanti, quāticunq; tantidem. Nam cetera huiusmodi adduntur per aduerbiū, ut, Magni tua refert. Minus mea refert quàm tua. Maximopere refert. Nihil interest. Plurimum refert.

COXVS.

¶ Miror autorem nō addidisse, Magni & parui, præsertim cum inter exempla, atq; adeo in primis posuit exemplum de magni, uidelicet magni refert. De genitiuo parui. Eras. li. 1. epist. in epistola quadam ad Budæum. Neq; parui refert utrum fabulam mireris, an apparatus. Cic. pro lege Manilia. Etenim illud primum parui refert. Teren. in Phor. act. 4. sce. 3. Parui retulit non suscepisse. De genitiuo magni, Idem Cicero in. 2. epist. fam. epistola ultima. Magni enim uidebatur interesse ad
cam

CUM GENITIVO.

eam necessitudinem quam nobis tribuisset, consuetudinem quoque accedere. Varro li. 1. de re rust. c. 4. Hæc vitia emendari solent domini scientia ac sumptu, quod permagni interest. Cic. pro Milone dixit. Et quantum interesset P. Clodij, fortasse neutrum genus pro adverbio ponens per Eterofin.

Aestimandi.

ORDO. II.

Verba aestimandi genitiviis gaudent, ut, Parvi ducitur probitas, Plurimi fit pecunia, Tanti eris aliis quanti tibi fueris, Maximi penditur nobilitas, Nihili uel pro nihilo penditur, Nihili uel pro nihilo habentur literæ.

¶ Sic Cic. pro Milone. Imò uero, ut contempsit & pro nihilo putavit. Et Persius Sat. 1. Ten cirratorum centum dictata fuisse pro nihilo pendas. Valla in. 1. Iliad. Horum nullam rationem habebis, eosque pro nihilo putabis. Et in. 2. Qui nos omnes pro nihilo habet.

Nauci, flocci, pili, huius non facio. Afsis non facio, Teruntii non facio. Singulare est illud, Acqui boni consulo, id est in bonam accipio partem.

Aestimandi formulam in Erasmi colloquijs uide.

¶ Verba aestimandi.) Pili, flocci, huius te non facio, contemptum significant. Teruntii nomen aliquoties est apud Ciceronem, & apparet esse genus minutissimum nummismatis. Varro a tribus uncis dictum putat. De hoc apud Budæum in li. de asse plura habes. Singularis est hæc constructio. Acqui bonique consulas, id est æquum & bonum iudices. ut Hadrianus Cardinalis in li. de latino sermone exponit, & non construitur consulo cum alijs genitiviis, licet hi cum uerbo facio etiam construantur. Ut æqui bonique facio quod polliceris, quo uti consueuimus quando benignitate uerborum prosequimur

D iii

mur

COXVS

PRIMAETVS

Æqui bonique

DE CONSTRUCT. VERBI

mur pollicitatores apud Apuleiū de asino, etiam apud Teren. in Heautont. Aequi boniq; facio Chreme, quo loco significat, non magni pendo.

Vendendi.

ORDO. III.

Vendo, reuendo, addico, distraho, diuendo, uenundo, ueneo, prosto, aestimo, indico, inscribo, liceor, licitor, licere, loco, conduco, emo, coemo, redimo, mercor, commercor, constat, ualet. Hæc uerba hos dumtaxat genitiuos exigunt. Tanti, quanti, tantidem, quantiuis, quantilibet, quanticunq; pluris & minoris. Si non addantur substantiua, Nam cætera precii uocabula uel in ablatiuo, uel per aduerbium apponuntur, ut, Minoris reuendes quàm emeris. Pluris conducis quàm emi poterat. Quanticunq; locabis præstiterat uendidisse. Hodie boues pluris licebant quàm homines. Miror tantas ædes tam paruo inscriptas. Paulo, magno, nimio, minimo, plurimo, uili, duplo, dimidio reuendes.

Asse emi, tantidem tibi sum traditurus.

Teruncio seu uiciosa nuce non emerim.

Nihilo constat.

Percare locauit equum.

Carius emitur oleum quàm uinum.

Carissime constat, quod precibus emptum est.

Gratis locat ædes, at magno pascit.

PRIMARIUS

¶ Horum uerborū significationes habes in Erasmi colloquiis, ubi hanc orationem docet uariari, magno mihi constat. Si non addantur.) Reperiuntur tamen addito uerbo substantiuo esse cum substantiuis in genitiuo, apud

CUM GENITIVO.

pud Teren. in And. Videtur esse quantiuis precij. Item in Hecyra. Meam herus operam deputat esse parui precij. Plaut. in Epidi. Fateor me esse minimi precij. Idem. Mortuus est pluris precij quam ego.

¶ Nescio quid homini contigerit alioqui docto satis ac diligenti, quod ita sit hallucinatus, ut nō aduerterit exempla, quæ huc ab ipso congesta sunt, æstimandi exempla esse, ac ad nullū minus quam ad hūc locū pertinere.

¶ Teruntio seu uitiosa nuce non emerim uel emam, significat ne minimo mihi uelim parare. Sic Plau. Vitiosa nuce uitam tuam non emam. Equos carius q̄ coquos emebant, Pli. li. 9. in Romanorum perditam luxuriam. Coquos carius hodie emunt q̄ equos. Et in huiusmodi locutionibus ait curiosus ille Curius Lancilotus, Carius esse positum pro carioris. In his uero orationibus, Minoris reuendes, pluris conduces, non expones minoris uel pluris precij, sed pluris, i. pluri precio, & minoris, i. minori summa. Laurentius li. 3. cap. 1. De liccor & licitor habet Laurentius li. 5. cap. 29.

APPENDIX.

Quin & quibuslibet uerbis precij nomen aut aduerbiū apponitur ad hanc formam, magno præsumus, pluris cœnaturi. Non minoris docet quam talento, Hic magno etiam tacet. Nimio, magno, minimo, paulo uiuitur Londini. Care bibit, sed carius cacat Bassus. Nec salutat gratis.

¶ In colloquijs ubi agit de formula æstimandi uide. Et apud Pliniū de Pāphilo pictore, & apud Gelliū de Socrate, et apud Pliniū de Eupōpo Macedonico pictore.

¶ Quin & quibuslibet.) Qualibet uerba uocat, quæ sua natura non significant emptionem aut aliquid simile. Illud exemplum, hic magno tacet, ad Demosthenem referri potest. Qui (ut Plutarchus ait) sex millibus num-

COXVS

PRIMASVS

PRIMASVS

numm

DE CONSTRUCT. VERBI

inum unius diei reticentiam uendidit. Vel secundū Aul. Gel. aureo accepto calice ab Harpalo cū uiginti talentis. De Basso habemus apud Martialem.

Ventris onus misero, nec te pudet excipis auro.

Basse bibis uitro, carius ergo cacas.

¶ Nec salutat gratis.) Moris erat apud Romanos, ut qui uenissent mane ad diuites salutatum, mercedem acciperent. Sicut de sportula habemus apud Iuuenalem.

COXVS.

¶ De Sportula sic Iuuenalis in Saty. i.

Nunc sportula primo

Limine parua sedet turbæ rapienda togatæ.

Ille tamen faciem prius inspicit. &c.

¶ Ego tamen credo non hic tam de sportula dici, quàm de auariss. diuitum Romanorum more, qui pauperiores sine muneribus non admiserant. Vnde idem Iuuenalis Satyra tertia.

Omnia Romæ

Cū precio. Quid das ut Cossus aliquando salutes ?

Ut te respiciat clausa Veiento labello ?

¶ Nam salutat gratis uterq; & qui nihil accipit pro salutatione, & qui nihil ut salutet dat.

ACCUSANDI. ORDO. IIII.

Verba accusandi, damnandi, absoluendi, & consimilia, genitium asciscunt qui crimen significet.

PRIMÆVS

¶ Exemplum habes in colloquiis, ubi docet accusandi formulam.

COXVS,

¶ Quæ autor consimilia uocat, uerba sunt admonendi, excusandi, & in iudicio superandi, & si quæ cognatam habent significantiam. Admonendi, ut Eras. li. 9. epist. Quin insuper habeo gratiam mi patrone, q̄ me mihi in memoriam redegeris, fortunæq; admonueris. Quintil. li. i. c. 10. Grammaticos officij sui commonemus. Excusandi, ut, Budæus ad Erasmi, Excusari letheæ obliuiois

non

CUM GENITIVO.

non potes. Superandi in iudicio. Cuiusmodi est illud in textu. Reuicit periurum. Et apud Ciceronem in Lelio seu de amicitia. Hæc duo leuitatis & infirmitatis ple-rosq; conuincunt.

Accersitus est capitis.

Id est accusatus de re quæ mereatur supplicium capitis.

PRIMÆVS

Detulit fratrem læsæ maiestatis.

¶ De his criminibus lege Iustiniani, ff. nouum de pri- uatis delictis, & publicis iudicijs.

PRIMÆVS

Postulatus est repetundarum siue de repetundis.

¶ Repetundarum in genitiuo usus est Erasmus in col- loquijs in accusandi formulis. Lepidus postulatus est repetundarum. Et Sueton. in Iulio. Cornelium Dolo- bellam consularem & triumphalem repetundarum po- stulauit. Sal. in Catil. adiecit substantiuum. Paulo post (infit) Catilina pecuniarum repetundarum reus. In ab- latiuo sine præpositione usus est Suet. in Othone. Ac tantum potentia ualuit, ut damnatum repetundis con- sularem uirum, ingens præmium pactus, priusq; plane restitutionem ei impetrasset, non dubitaret in senatum ad agendas gratias introducere. Cum præpositione u- titur Cælius apud Ciceronem li. 8. epist. famil. Quod Pylus necessarius Attici nostri de repetundis eum po- stulauit, magna ilico fama surrexit. Cicero in fine quin- tæ actionis in Verrem substantiuum apposuit ita. Nihil est quod putetis quemq; posthac commissurum, ut de pecunijs repetundis condemnari possit. Atq; etiam pro A. Cluentio. Cui primum illi ipsi debuerint potius ac- cusari de pecunijs repetundis q̃ ambitus. Hæc actio (ut ait Valla) proprie cadit in eos, qui cum forent magi- stratus, prouincialibus, aut ui, aut dolo eripuerunt pe- cunias, aut uasa preciosa, uestem, frumentum, nauigia, nummos, Sed hæc excerpfit Valla ex li. 48. Pandectarũ

COXVS,

E

titulo

DE CONSTRUCT. VERBI

titulo Ad legem iuliam repetundarum, ubi latius actionem patere Marcellus his uerbis scribit. Lex iulia repetundarum pertinet ad eas pecunias, quas quis in magistratu, potestate, curatione, legatione, uel quo alio officio, munere, ministerioque publico acceperit. &c. Pecuniae autem appellatione (ut in eisdem pandectis titulo De uerborum & rerum significatione docet Hermogenes) non solum numerata pecunia, sed omnes res tam soli quam mobiles, & tam corpora quam iura continentur. Porro qui totam huius actionis uim perfectius discere cupit, is totum illum repetundarum titulum perlegat. Nam quae illic continentur, hic omnia per censere nimis operosum esset. Egit cum nouerca iniuriarum.

COXVS.

¶ Sic in primo ad Herennium. Cum eo Actius iniuriarum agit. Qui uero iniuriarum agere possunt, & quibus modis iniuria fit, docent iurisperiti in pandectis, titulo de iniuriis & famosis libellis. Vbi hanc quoque phrasim crebro repetitam inuenies. Iniuriarum tenetur, & iniuriarum teneri.

Condemnatus est peculatus.

PRIMAEVVS

¶ Peculatus est furtum rerum ad ipsam remp. uel ad prouentus principum spectantium.

COXVS.

¶ Lege titulum Ad legem iuliam peculatus lib. 48. Pandectarum.

Reum egit parricidii.

COXVS.

¶ Dicimus & reum agere, & reum facere, pro accusare, Author thesauri linguae latinae, Reus inquit agitur, qui accusatur, reus peragitur qui damnatur. Eras. li. 3. ep. ad Budaeum. Sed obsecro te uir æquiss. quid me facere uoluisses, postea quam ille libris per orbem terrarum diuulgatis me tot atrocissimis dictis impetisset, blasphemiarumque & impietatis publicitus reum ageret. Et li. 22. ad Germanum Brixium. An non licebit in quenquam Gallum aliquid

DE CVM GENITIVO.

aliquid sub quacunq; persona uel ioco dicere, nisi tota Gallia me reum agat læsæ maiestatis? Et li. i. Antibarbarorū. Nimirum encceres, in ius uocares, damni dati reū ageres. Et in Morias encomio. Verū illud interim uereor, ne quis me furti ream agat. Pomponius in li. 48. Pandectarum ti. de Accusationibus & inscriptionibus. Non est permissum mulieri, publico iudicio quenquam reum facere. &c. Reum fieri ait Asconius, est apud prætorem legibus interrogari.

Damnauit incestus.

¶ Ita Plin. li. 9. c. 36. Nos indiligentiæ damnet. Et Fabius li. 2. c. 5. Nec enim nos tarditatis natura damnauit. Nonius. Incestum dicitur flagitium in Affines admissum. Festus. Incestus a græco trahitur. Nam illi facinus dicunt Aniceston. Dicimus enim incestus & incestum. Hic furti se alligat.

¶ Terent. in Eunuchō. Hic furti se alligat. hoc est uerbis suis ostendit se furem esse. prouerbialiter si sumatur in alium sensum trahi potest. Vide Vergiliū Polidorū.

¶ Inuenitur apud Plautum furto alligare. Sed id priscū est et a nostri sæculi consuetudine alienum.

Criminatus est adulterii, cum plagii teneretur.

¶ Plagium dicitur crimen illius qui alterius mancipium furto, subducit.

Arguit te mendacii, Reuicit periurii. Incusat negligentia. Appellatus est ueneficii.

¶ Ueneficii tenetur (autore in Pandectis Marcello in tit. ad Legem Corneliam de sicarijs & ueneficijs) qui malum uenenū necandi hominis causa fecerit, uel uendiderit, uel habuerit. Legis autem uerbis (ut scribit in eum locum Budæus) non tenebantur qui philtia dabāt .i. amatoria pocula. Nam (quod ibi idem Marcellus ait) hoc solum uocatur in ea lege, quod hominis necandi

DE CONSTRUCT. VERBI

causam habet. Grammatici dicunt etiā ad incantamenta pertinere. Quorum opinioni subscribit in odij potione Quintilianus ad hunc modum. Quædam formæ medicamina possunt aliud uocari quam uenenū. Dare quod non licet non est aliud quā ueneficium.

Insimulas herum auaritiæ.

PRIMASVS
COXVS.

¶ Terent. in Phormione.

¶ Donatus explicans illud Ter. in Phorm. act. 2. sce. 3.
Si herum insimulas auaritiæ, male audies.

¶ Insimulare (inquit) est crimen ingerere. Insimulatio est & falsi & ueri criminis incusatio. sic Cicero. Nihil eorum quæ Galli insimulabant, negarunt.

Sugillas parsimoniæ.

COXVS.

Sugillare

¶ Id est parsimoniæ notā inuris. Budæus in annotationib. in Pandect. Ex le. Sed si hac lege §. pri. Sugillare autem proprie de facie dicitur quum contusa facies liuidis maculis dehonestata est. Sic enim sugillata in facie dicuntur, ut uibices in corpore. Pli. l. 13. de sale loquens, utilis ex ictu suffusus cruore oculis sugillatisq; cū myrrhæ pari pondere. Inde metaphoricos pro iniusta infamix nota ponitur. ut Plin. lib. 7. de Augusto loquens, Iuxta hæc Variana clades, & maiestatis eius fœda sugillatio. Vtuntur Liuius & Valerius sæpe. Hæc & plura ibidem Budæus.

Notas libidinis seu de libidine.

COXVS.

impolitica

¶ Cum genitiuo usus est Gellius li. 4. c. 12. Item si quis eques Romanus equum habere gracilentum, aut parum nitidum uisus erat, impolitix notabatur. Id uerbum significat quasi tu dicas incurix. Ablatiui nullum occurrit in præsentiarū exemplū. Nam illud Ciceronis, Boni ciues nulla ignominia notati, ad generale nomen spectare uidetur, de quo postea scribam.

Infamas inscitix.

Tradu-

Genitivus post Verbum

CUM GENITIVO.

Traducis luxuriæ.

Suspectum habes perfidiæ, seu de perfidia.

Taxas ambitionis.

Pylades grammaticus.

PRIMÆVS

Ambitus actu

Ambitioq; animi studium diceretur honoris.

Calumniaris maleficii.

Admonuit me errati.

Commonuit te promissi.

Commonefecit te debiti.

¶ QVIA nos diximus absoluendi uerba in hanc re- COXVS.
digi classem oportere. De uerbis absoluendi hoc ex-
rat exemplum apud Pli. li. 14. c. 13. Inuenimus inter ex-
empla, Egnatii Mecennii uxorem, quod uinum bibisset
è dolio, interfectam fuisse a marito, eumq; cardis a Ro-
mulo absolutum. Et in. 2. ad Herennium. Caius Cælius
iudex absoluit iniuriarum cum qui Luciliū poetam in
scena nominatim læserat. Præterea apud Ci. p. A. Clu-
entio. Itaq; & maiestatis absoluti sunt permulti.

Singulare est.

Expostulauit mecum de non missis ad se literis.

¶ Singularia sunt quæ eandem constructionem in aliis COXVS.
uocibus non admittunt. Nam ut rectum est expostula-
uit mecum de non missis ad se literis, ita auctori nostro
non sine uitio dici uidetur, expostulauit mecum de in-
iuria. Aut cur nō expostulas cum homine de negligen-
tia. Verum ita fortasse loqui nos uult. Cur non expo-
stulas cum homine ob negligentiam. Sic Budæus ad E-
ras. Multa fert amicitia, quā tu fabro inuitus renuncias,
ut potius cum eo expostulare ob uiolatam consulto a-
micitiā, quam cum postulare criminosè uidearis. Vel si-
ne præpositione, ut apud Teren. in An. act. 4. sce. 1. Atq;

E iii

cum

DE CONSTRUCT. VERBI

cum eo iniuriam hanc expostulem. Quem loquendi modum Valla c. 158. li. 5. probare uidetur, quum ait, Expostulo quod est cum querela apud amicos requiro, & quasi officium amicitiae in alio desidero. Vt, Terent. in Adelph. act. 4. sce. 3.

Nisi si me in illo credidisti esse hominum numero qui ita putant.

Sibi fieri iniuriam, ultro, si quam fecere ipsi expostulant. Sed frequentissime post se habet ablatiuum seruiente praepositione cum. ut, quod habes quod mecum expostules? Eras. tamen li. 1. epist. sic ad Budaeum scripsit. De tuis epistolis mendosius excusis, non iniuria expostulas. Et li. 10. ad Coletum. Sed ut de silentio nec debeo, nec uelim expostulare tecum. &c. Tum Cicero li. 5. epist. famil. epistola. 2. Lenis a te & facilis existimari debeo, qui nihil tecum de his ipsis rebus expostulem. Non est igitur quod hos duos utrumque sui saeculi in latino sermone principem quisquam imitari formidet. horum enim & talium autoritas omnibus omnium grammaticorum quantumuis etiam clarorum regulis merito iure anteponatur. Modo quod amulandum sumpseris non semel tantum, aut parce admodum, atque apud unum dumtaxat probati nominis scriptorem inueneris. Vtitur eadem phrasi in argumento in Adelphos Philippus Melancthon. Demea, inquit, aspero & incommodo ingenio pater de eo peccato cum Mitione cui Aeschinum dederat adoptandum, expostulat.

APPENDIX.

Si non fuerit proprium criminis nomen, apponitur ablatiuus, addita ferè praepositione. Vtrum ambitus accusas, an sacrilegii, an utroque, siue de utroque? De plurimis simul accusaris.

PRIMAEVUS

¶ Si non fuerit proprium criminis nomen.) Istud Laurentius edocet libro tertio ca. 35. Vbi etiam rationem reddit

CVM GENITIVO.

reddit eum eidem uerbo demus uarios casus, præsertim sub cōiunctionibus, quæ eosdē cōiungere casus debent.

¶ Valla, Linacrus, atque item alij primæ notæ grammatici dicūt omnia id genus uerba præter accusatiuum, in genitiuum quoque uel ablatiui ferri. Esse tamen quædam nomina quæ post huiusmodi uerba non nisi in ablatiui poni soleant. Qualia sunt, inquit Linacer, partiuiua, uterque, neuter, nullus, alter, alius, & ambo. Quibus fortasse (ait) accedant & superlatiua. ut, Accusasne hunc furti an sacrilegii, an incesti, an omnibus, uel, an nullo, uel, an maximo ex iis? Ex quo apparet non inepta coniectura eorum, qui genitiuos post eiusmodi uerba per eclipsin ablatiui alterius appellationis crimine, uel similis cuiusquā pronunciatos putant. Hactenus Linacri uerba recensuimus. In quib⁹ id ualde mihi, me hercule, probatur, quod de genitiuis per eclipsin ablatiui pronūciatis uir ille doctissimus nō narrat modo sed penē etiā approbat. In ea etenim (ut ingenue quod sentio fatear) in ea inq̃ opinione sum, ut omnia hæc uerba ablatiui à tergo habere autumem, quod generale uicii, pœnæ iudiciuæ, aut similis appellationis uocabulū significet, cui speciale postea nomen in genitiuo apponatur. Atq; ita uel generalem appellationem subaudire tibi liceat, ut in exemplis iā in textu positis, uel liberū sit etiā exprimere generale uocabulum, ubi uisum fuerit, idque siue cum præpositione, siue absque præpositione, id quod etiam multo crebrius est. ut apud Horatium in arte.

Aut operæ celeris nimium curæque carentis,

Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.

¶ Et Trapezuntii in Dialectica, ubi de simplici agit cōclusionē. Quod in dicendo qui non obseruat, non ignorantis solum, sed tarditatis quoq; crimine accusandus. Cicero in secundo officiorum. Ne quem unquam innocentem

DE CONSTRUCT. VERBI

centem iudicio capitis arcessas. Et in libro secundo epistolarum familiarium epist. 1. Quāquam me nomine negligentiae tibi suspectum esse doleo. Item libro septimo epist. 31. Bis enim à me iudicio capitis rebus saluis defensus. Tum apud Tacitum. Qui repetundarum criminibus sub Claudio & Nerone ceciderāt. Atq; etiam Liliū li. 2. ab urbe. Latæ deinde leges, non solū quæ regni suspitione Consulem absoluerent, sed quæ adeo in contrarium uerterent, ut popularem etiam facerent. Erasmus in decimo tertio epistolarū, ad Iacobū Villingerū. Quod si me ab impudentiae crimine non absoluis, Cæterum nefas haud erit, si generale nomen nonnunquam exprimatur, tacito interim speciali. Sic Ovidius in epistola Hypsipyles.

Credula res amor est, utinam temeraria dicar,

Criminibus falsis infimulasse uirum.

¶ Cicero lib. 2. epist. familiarium. epist. 1. Condemnabo eodem ego te crimine. Aliquando etiā criminis proprii nomen in ablatiuo locatur. Verū id nō temere ad imitationis exemplū si me puer audiet, trahi uelint. Nec in alijs quā quæ apud probatissimos autores in frequenti usu esse comperiet.

¶ Ex his liquido patere arbitror, recte nostrū scripsisse Liliū propriū criminis nomē in genitiuo ponendū esse: Deinde si non fuerit proprium criminis nomen, ipsam generalem appellationem uerbo annectendam esse in ablatiuo. Vt hic per propriū criminis nomen speciale eiusdem nomen intelligas, per non propriū, generale,

Miseret. &c.

ORDO. V.

Miseret, miserescit me tui.

PRIMAÆVS

¶ Miseret miserescit me tui. Hæc impersonalia à frōre habent accusatiuum personæ patientis, à tergo infinitū uel genitiuum rei, aut personæ agentis,

Imo

Impersonalia

Impersonalia

DE GENITIVO.

¶ Imò impersonalia à fronte nullū casū habent, nisi forte rem ita intelligi uelit, à fronte, id est loco nominatiui casus, si uerbum nominatiuo se iungi pateretur. Vt, Miserescit me tui, id est, Ego tui misereor. Nā in impersonalibus, constructionem numeros ac personas addere, Melanchthon noster in græcis institutionibus docet. Idem in latina Syntaxi rem apertius tradens ita scribit. Quāquam autem persona uideatur incerta, quia desunt nominatiui, tamen obliqui personam definiunt. Quare impersonalia sic ordiuntur sententiam ut personalia, ut si dicas, principem oportet potius consulere publicæ salutis, quā priuatis affectibus morem gerere. Hic accusatiuus cum uerbo perinde inchoat sententiam, & certam personam designat, ut nominatiuus cum uerbo, si dicas, Princeps debet potius consulere publicæ salutis quā priuatis affectibus morem gerere. Atque in hoc sensu Primæus à fronte si dicat impersonalia casum aliquem habere, feremus equo animo quod scribit. Sin accusatiuū (ut uerba hominis sonant) antecedere omnino huiusmodi uerba impersonalia & cōstructione & sensu aut ullū alium obliquū credat, deceptus est planissimè.

Piget te laboris.

Multos uitæ tæder.

Non te uanitatis pudet.

¶ Id est mendatijs deum fallere. Teren. in Phor.

PRIMÆVS

Nostri nosmet pœnitet.

Id est omnia nostra nobis parua uidentur. Idē in Phor.

PRIMÆVS

Hæc genitiuum habent cum accusatiuo, nisi dicamus, Pudicum est consilii. Misertum est uirginis.

Pertesum est coniugii.

¶ Hæc genitiuum habent cum accusatiuo.) Genitiuum nunquam habent sine accusatiuo, nisi per præterita ue-

PRIMÆVS

F

terum

DE CONSTRUCT. VERBI

terum more loquamur.

coxvs.

¶ Inuenies has phrasas aliquādo apud autores. Pertæsum est, Misertum est, Puditū est, sine accusatiuo. Vergilius in quarto æneidos.

Si non pertæsum thalami tædæq; fuisset.

¶ Terent. in Phor. act. i. sce. 2.

Neq; notus, neq; cognatus, extra unam aniculam

Quisquā aderat, qui adiutaret funus, misertum est.

¶ Cic. pro Luc. Flacco. Nonne esset puditū, si hanc causā agerent seuerē. Et cū accusatiuo. Plau. in Bacch. act. 3. Neq; mei, neq; te tui intus puditum est. Cornelius Nepos in uita Attici. Nusquā suscepti operis eum pertæsum est. Hæ tamen phrasas certe admodum raræ sunt, neq; ad imitationem temere meo iudicio rapiendæ. Nō herculè magis quàm illud Ciceronis in. 2. de finibus citatū ab Aul. Gellio li. 15. Lucidissimarū illarū noctiū cap. 3. Primū Aristippi Cyrenaicorūq; omnium, quos non est ueritum in ea uoluptate quæ maxima dulcedine sensum moueret, summum bonū ponere. Quod si inter legendū inuenies, ut inuenies haud dubie. Nōne hæc te pudent, et Nemini miseri certū est, quia mei miseret nemo, & non nulla id genus similia, cuiusmodi est illud Terentij in Andr. act. 3. sce. 2.

Adhuc Archillis quæ adsolent quæq; oportent

Signa ad salutem esse. &c.

¶ Nam ita multi illos uersus legunt. licet melius opinione mea legat Erasmus pro oportent oportet: talia a nostri temporis usu penitus abalienata esse scito. uolui igitur studiosos pueros meo fungens officio de his & similibus loquendi modis ubi ubi sese offert occasio commoda monere, ne redarguantur à curiosis oribus, ut artis in qua uersantur rudes & ignari, si quando talia obijci cōtingat: simul ne quicquid in autoribus usq; inuenient, citra omnem iudicij aut discriminis rationem ineptis-

Impersonalia

CVM GENITIVO.

Ineptissimè emulandum sibi assumant.

APPENDIX.

Sed impersonalibus loco genitiui potest addi uerbum infinitum.

Tædet me uitæ.

Tædet me uiuere.

Piget militiæ.

Piget militare.

¶ Sed impersonalibus.) Prædictis uerbis supponitur PRIMÆVE
infinitiuus pro nomine actionem uerbi significante. Vt
apud Vergilium in Bucolicis.

Nec te pœniteat calamo triuisse labellum

Id est tritronis labelli fistula.

¶ Lilius in Rudimentis grāmatices, quæ uulgari sermo- COXVS,
ne scripsit, cū Primæo sentiēs ita propemodū loquitur.
Impersonalia uerba, personalia fieri possunt, si uel infi-
nitum illis adhæreat, uel simile quippiam. Vt, Delectat
me studere. ubi uerbum infinituum nominatiui uim ob-
tinet. In hac quoq; oratione, Expedit ut uenias, illud, ut
uenias, nominatiui uice ponitur. Nec dissentit Linacer
in. 4. de emendata structura in hunc differens modum.
Quinq; numero defectiua notantur, quæ impersonalia
uulgo grāmaticorū dicuntur, Pœnitet, Tædet, Miseret,
Piget, Pudet. Hæc quoties infinita uerborū adiuncta nō
habent, in genitium & accusatiuū feruntur. Vt Miseret
me fratris, Piget me laboris, Pœnitet illum impendij.
Cum uero infinitum adnexum habent, si quid post se re-
cipiunt in accusatiuo ponetur, infinito ipso nominatiui
locū suppleti. ut, Pœnitet nos te nō adfuisse, nisi quis
infinitum hoc genitiuū esse contendat. sic Pœnitet nos
huius rei, cuius? nempe te non adfuisse. Hæc Linacer,
Quæ iā huc adscribere uolui simul ut à me sedul⁹ lector
admoneretur eorum quæ grāmatici curiosius interdum
F ii tractant,

DE CONSTRUCT. VERBI

tractant, simul ne me quisq̄ uel mei oblitum esse calum-
nietur, quod prius impersonalia casum ullū antecedere
negaueram, nunc autem, dū hic prorsus fileo rursus as-
sentire Primæo iudicer, uel palinodiam quasi recātare,
quando quod respondeam deest. Neq; enim hæc nunc
impersonalia esse desierunt, sed uelut transfuge ad per-
sonalia, n̄sdem utuntur armorum insignibus. Adeo ut
imperiti (quod Maro ait) socia agmina credant. Tu ta-
men studiose lector,

Hic una mecum clypeos mentitaq; tela
Agnoscas, atq; ora sono discordia signes.

¶ Nam nihilo magis ob sequentem aut modum infinitū
aut partem orationis induunt impersonalia illa naturā
personaliū, nihilo magis inquam, quā in hoc Petri & A-
postolorū responso. act. 5. Obedire oportet deo magis
q̄ hominibus, hoc impersonale oportet fit personale.
Aliud enim est personalis fingere naturam, aliud peni-
tus induere.

Variantia quædam. O R D O. VI.

Hæc uariam habent constructionem. Misereor
tui uel tibi.

PRIMÆVS

¶ Hæc uariam habent.) Huc conuerte omnia uerba quæ
uel genitium, uel alium illius loco regunt casum, quo-
rum magnū desumes aceruum unā cū exemplis clarissi-
morum autorum ex Antonij Mancinelli thesauro.
Misereor tibi dicimus autore Diomede, cui refragatur
Antonius Mancinellus, qui ait se apud egregios auto-
res non inuenisse.

COXVS.

Misereor tui frequenti in usu est. Misereor tibi semel
(ut quidam opinantur) usus est Cic. in. 2. Tuscul. Patris
pestibus miserere. Nisi potius legamus cum Erasmo.

Perge, aude nate, illachryma patris pestibus,
Miserere gentes nostras flebunt miseras.

Et

CUM GENITIVO.

Et Seneca de uita beata. Huic misereor. Val. in. 6. Ili. Quare miserere quæso huic miseræ. Atq; in. 21. Vt quid nemo deorū mihi miseretur? Sequere ergo si me audies quod frequentior usus commendat. At sacriscriptores sæpissime Misereor cum datiuo utuntur. Ego tamen illis diuinarum rerum scientiam & uitæ sanctitatem non negans, si alijs eloquentiæ palmā do, neminem me offensurū, qui sano iudicio est, spero. Paucos semper excipio, qui uel cū Marco Tullio dubia etiā uictoria certent. Sed eos nō aliter atq; facundissimos uiros decuit, & loqui semper & scribere facile comperies. Apud Erasmus semel tantum, Misereor cum datiuo coniunctū legi. Idq; in. 9. ad Ro. his uerbis. Itaq; cui uult miseretur, quem autem uult indurat. Nec ego misereor cū datiuo construi posse nego, quamuis Seruius super illud in. 4. æneid.

Extremam hanc oro ueniam, miserere sororis,

Misereor genitiuum tātum regere affirmet, uerum eā loquendi rationem haud perinde receptam esse latinis hominibus dicere non uerebor.

Meminit tui uel de te, id est mentionem fecit.

Memini pro recordor plerūq; accusatiuo iungitur.

¶ Memini pro mentionem facere genitiuū asciscit apud coxvs.
Gelliū li. 2. c. 24. Huius legis Lælius poeta meminit in Crotopegnjs. habet & ablatiuū, ut docet Valla c. 58. li. 3. citans illud Quintiliani. De quibus multi meminērunt Eras. in Mil. Christ. Nonne cū de scorto corde & anima meminit. Memini etiam pro recordor non raro genitiuo iungitur. Era. li. 1. ep. ad Petrū Barbiriū. Quod si diuersa pars parū meminit modestiæ, nostrum tamen erat meminisse. Teren. in Eunu. act. 4. sce. 7. Faciam ut huius loci dieiq; meiq; semper memineras. Ci. li. 13. ep. Quare uelim mihi ignoscas, si illius uoluntati obtempe-
F iii raus,

DE CONSTRUCT. VERBI

rans, minus uidebor meminisse cōstantiæ tuæ. Idem act. 4. in Verrem, Minutius qui Syraculis sic negociatur, ut sui iuris dignitatēq; meminisset. Eidem tamen Cicero-
ni non minori in usu est per accusatiuum quā genitiuū ita loqui, ut utranq; phrasim iuxta probandā intelligas. Obluiscor, recordor, reminiscor, recolo tui uel te.

PRIMÆVS ¶ Dicimus indifferenter, obliuiscor, amoris uel amorē. Nō tamen teste Capro, ne sis oblitus nos, sed ne sis oblitus nostri. De uerbo meminī uide Laurētiū li. 3. c. 64. Venit in mentem eius diei. i. recordor, uel uenit in mentem ille dies.

PRIMÆVS ¶ Venit in mētem per circūlocutionem dictum est pro recordor, & genitiuus eius diei, positus pro nominati-
uo per antiptosin, nisi mauis ut subintelligas hęc nomi-
na scilicet memoria uel recordatio. &c.

COXVS. ¶ Venit in mentem eius diei. Ci. act. 7. in Verrem. Quū mihi Tyndaritani illius uenit in mētem, quū Segestani. Et pro Sylla. Sed quū mihi patriæ, quū uestrorū periculorum, quū huius urbis, quū illorum delubrorum atq; templorum, quū puerorum infantium, quū matronarum ac uirginum ueniebat in mentem. In quibus Linacer subaudiri dicit Recordatio uel similia nomina: Venit in mentem ille dies. Liuius lib. 5. ab urbe. Quo-
tiescunq; patria in mentem uenerat.

Potitus est rerum. i. uicit. Et potitus est amica, id est assequutus est.

PRIMÆVS ¶ De uerbo potior uide Laurent. li. 3. c. 38.

COXVS. Potitus est rerum a Suetonio dictum uidetur pro eo quod est cum imperio esse, aut in potestatem omnia re-
digere. Sic ille in Vespasiano ca. 4. Percrebuerat ori-
ente toto uctus & cōstans opinio, esse in fatis ut eo tē-
pore. Iudæa profecti rerum potirentur. Tacitus li. 21. Profectiq; Iudæa rerum potirentur. Ci. pro Roscio A-
merino

CUM GENITIVO.

merino. Prudentissima ciuitas Athenienſium, dum ea rerum potita eſt, fuiſſe traditur. Vbi potita eſt rerū dicit Cicero pro imperabat. Sal. in Iugurtha. Atherbalis potiretur dixit, pro Atherbalem in poteſtatem ſuam redigeret. Sic in Catilina ait. Se tertium eſſe cui fatum foret urbis potiri. Cæſar cōment. li. i. Totius Galliaſeſe potiri poſſe ſperant. Pro fruor habet ablatiuum. Vergilius in. i. æneid.

Egreſſi optata potiuntur Troes arena.

¶ Intuenitur & cum accuſatiuo ſed antique. Plau. in Aſi. fortiter malum qui patitur, idem poſt potitur bonum. Teren. in Adel. act. 5. ſce. 4. Ille alter ſine labore patria potitur cōmoda. Vſus eſt item Cicero in Philipp. 13. Ita; ſi receptis illis poſſimus eſſe liberi, uincamus odiū pacemq; potiamur. Priscianus inde motus ſentit omnia hæc tria recte dici, potior illius rei, & illam rem, & illa re. Tibi tamen hic Priscianum ſequi non ſuadebo.

Eget tui uel te. Indiget auxilii uel auxilio.

¶ De indigeo multa Gellius habet lib. 13. Sed uetuſtas quædam orationis eſt.

PRIMÆVS

¶ De genitiuo. Cæſ. li. 6. de bello gallico. Ne quis ex plebe contra potentioſorem auxilij egeret. Ci. epiſt. 6. li. 10. ad Atticū. Tibi ſunt omnia cōmendata quæ cōmendationis meæ pro tuo in nos amore non indigent. De ablatiuo Cic. li. 4. ad Atticum. ep. 15. Rem enim (quod te non fugit) magnā complexus ſum, & grauem, & plurimi ocn, quo ego maxime egeo. Idem pro Roſcio. Comædo magis mea adoleſcentia indiget illorum bona exiſtimatione, quàm illorum ſeueriſſima ſenectus deſiderat meam laudem.

COXVS.

Significantia aliquid fieri in loco.

ORDO. VII.

¶ Signifiantia.) Etiam hæc appellatiua pro proprijs uſur-

PRIMÆVS

usurpantur foci, togæ, terræ. Sic apud Teren. in Eunuc.
domi fociq; fac uicissim ut memineris. Et apud Silium,
Praus erat togæ, sic debilis arte Belligera. Et condo
corpus terræ pro in terra. Dicimus sine differentia, sum
domi & in domo. Sic Quintilian⁹ li. 5. In domo furtum
factum est ab eo qui fuit domi. Rus cū significatur actio
in loco magis in datiuo q̄ ablatiuo ponitur. Vt Aldus
ait & Augustin⁹ Datus c. 206. Poetæ tamen sæpe rure
dicunt propter metrum.

coxvs.

¶ Quod Primaus ait, Hæc appellatiua foci togæ terræ
pro proprijs usurpari, obrepfit homini somnus aut po
tius somnium. Apud quē enim autorem licet talia usq̄
legere? foci manebimus aut togæ simul uiximus. Nam
in exemplo ex Eunucho Ter. deprompto, Domiq; fo
ciq; fac uicissim ut memineris, genitiuos illos a uerbo
memineris rectos, nemo nisi omnis grāmaticæ expers
nescit. Et quid uetat quo minus illud Silij sic expona
tur? Praus erat arte togæ, &c. Etiāsi aliter sētiat Petr⁹
Marsus. Deniq; condo corpus terræ poeticus est datiu
us pro in terram, Quem datiuū (ut recte meminit Li
nacrus) octauū appellabāt casum. Tale est illud, It cœ
lo clamor pro in cœlum, uel ad cœlum. Nam ita loqui
tur Plaut. in Capt. In lapidicinas compeditum cōdidi.
Cum ablatiuo ita usus est in. 12, Vergilius.

Opta ardua pennis

Astra sequi, clausumq; caua te condere terra,

¶ Vbi uero Primaus addit, Dicimus sine differentia, Sū
domi & in domo. Non me latet, q̄ Cicero pro domo
sua ad pontifices dixit, Ego uero neq; ueni, & domo
me tenui. Et Ter. in Adel. act. 4. sce. 7. Meretrix & ma
ter familias erit una in domo. Haud promiscue dixero
tamen, Sum domi & in domo. Cœnabo domi & cœna
bo in domo. Tametsi Plau. Si cœnasset domo scriptum
reliquit, Eras. in Puerpera recte dixit. Sic igitur est ani
mus

mus in corpore quemadmodū ego in domo. Et in Ich-
 thiophagia. Nū idē ius patrifamilias in sua domo, quod
 episcopo i diocesi? At idem in domestica cōfabulatiōe,
 Sed Iodocus (infit) est ne domi? Atq; iterum, Roga ipsū
 an uelit nunc esse domi. Item heus Iodoce, Nū es do-
 mi? Tum paulo infra, Nuper ancillæ tuæ credidi te non
 esse domi. Ac rursus ita non omnibus sum domi. Haud
 dubie uariaturus erat hæc Erasmus, si sine differentia li-
 ceret dicere, Sum domi, & sum in domo. Sed reclamationi
 meæ Valla, c. 15, li. 3. hæc scribens. Quod au-
 tem idem sit domi & in domo notū est. At is ipse paulo
 post tamen nō plane approbās idem esse. Sum (inquit)
 in domo uel domi. Hoc grammaticæ est, illud uero la-
 tinitatis & elegantiae. Perinde ac si diceret, Sum domi
 latinitatis est & elegantiae, Sum in domo grammaticæ.
 Ac ne quis protinus latine dici arbitretur quicquid grā-
 matica ratione constat, is, quicumq; fuerit, legat Quin-
 tilianū c. 10, li. 1. aliud esse latine, aliud grāmatice loqui
 scribentem. Porro rem ita se habere, ut Valla dicit, te-
 stimonijs latinissimorū autorū facillime probabo. Ter.
 in Eun. act. 3. sce. 2. Abi præcurre, ut sint domi parata.
 Atq; in fine eiusdem scenæ, Domi adsitis facite. Dein
 act. 5. sce. 4. Quam inhonestę solę sunt domi. Ad hæc in
 Heauton, act. 1. sce. 1. Ut uisam si domi est. Præterea act.
 3. sce. 1. Vbinā quæso est? apud me domi. Tum in Adel.
 act. 3. sce. 3. Domi habuit unde disceret. Act. itē 4. sce. 5.
 An sedere domi oportuit uirginem tam grandem? Cic.
 li. 2. acad. quæst. Desine quæso comunibus locis. Domi
 nobis ista nascuntur. In act. 3. in Verrem. Ignem ex lig-
 nis uiridibus atq; humidis in loco angusto fieri iussit,
 ibi hominem ingeniū, domi nobilem, populi Ro. sociū
 atq; amicū, fumo excruciatū, semiuiuum reliquit. Rur-
 sus act. 5. Homo disertus et prudens & domi nobilis.
 Et ad Quin. fratrem epist. li. 2. Hominem domi splēdi-
 dum

DE CONSTRUCT. VERBI

dum, gratiosum extra domū. Plau. in Mer. Si domi sum, foris est animus. Si foris, animus domi est. In amph. Audes mihi predicare id, domi te esse nūc qui hic ades? Et mox. Domi ego sum inquam. Atq; iterū. Nunc ut tu hic sis & domi, id dici uolo. Rursum, Quia domi daturus est nemo. Cæs. li. i. de bello gallico. Neq; solum domi, sed etiam apud finitimas ciuitates largiter posse. Sal. in Ca. Domi nobiles erant. Ac infra. Cōstituere ea nocte paulo post cum armatis hominibus, sicuti salutatū introire ad Ciceronem, ac de improviso domi suæ imparatum confodere. Sed quid ego in his diutius immoror? cum nusq; non extet hic loquendi modus in omnibus auctoribus. Caue ergo temere fidas aut Mancinello aut alijs, quorū bene magna turba est, sentientiū, idem esse siue dicas, domi sum, siue domo, seu in domo. Quin potius in totū abstine ab inusitatis hisce, nisi iudiciū adhibueris, si modo (utar enim Linacri mei uerbis, quis enim eo uel doctius aut fidelius, seu magis in rem studiosorū admo- neat) si modo inq; ueteribus, quos tibi imitandos proponis, similis in dicēdo esse studes. Quomodo enim id speres q; quod illi quauis necessitate, iterdū uero humano lapsu, dū alio fortasse fuere intenti, uel etiā incuria, semel aut iterū, in sūma rarissime admiserūt p̄miscue, & familiariter uteris? imo uero sis dissimilim⁹ necesse est.

Omne uerbum admittit genitiuum proprii nominis significantem locum in quo fit actio.

PRIMAERVS

¶ Donatus. Proprium est quod unius est.

Vixit Romæ, Studuit Oxoniæ, Natus est Londini.

COXVS.

¶ Propria nomina oppidorū quæ reddi possunt ad quæstionem ubi, hoc est, quæ subiūntur uerbis, quæ ostendunt aliquid in illis oppidis aut esse aut fieri, ponuntur in genitiuo, si nomina illa uel primæ fuerint declinationis aut secūda, & numeri singularis. ut Craconiæ apud

Polonos

CVM GENITIVO.

Polonos dum ibi publice bonas literas docuit, Meccenates habuit Coxus, Petrum Thomiciū Episcopū Craconiensē, Andream Critium Episcopū Plocensem, & Iustum Ludouicum Decium Polonorū Regi à secretis. In Vngaria ludum aperuit Coxus Lentschomæ primū, dein Cassoniæ, ubi Ioānem Hencellū Reginæ Vngariæ à concionibus studiorū suorum fautorem habuit, & inter amicos Ioannem Antonium, Georgium Vernerum, Ioannem Thomasiū, & Valentinū Ecchium viros eruditissimos. Seuerus in Anglia mortuus est Eboraci. Londini natus fuit Coletus. De alijs oppidorum nominibus mōx audies.

Pro propriis usurpantur hæc appellatiua.

¶ Donatus. Appellatiuum quod multorum est.

PRIMAERVS

Humi, domi, militiæ, belli. Iacet humi. Domi belliq; simul uiximus. Domi meæ, nostræ, tuæ, suæ, uestræ, alienæ. Nec alia admittit adiectiua. Nam domi paternæ non recte dicitur, sed in domo paterna. Ruri in datiuo, siue rure in ablatiuo uerbis iisdem adiungitur. Ruri educatus est.

¶ Horum exemplorū testimonia ista habeto. Horatius in arte, Serpit humi tutus nimium timidusq; procelle. Columel. Vt latius se frutex humi diffundat. Ci. in Bru. Aut belli aut domi, multo magis orator præstat rebus imperatoribus. Liuius li. 3. ab urb. Nihilo militiæ q̃ domi melius resp. administrata est. Ci. pro domo sua ad pontifices. Eā tu igitur domi meæ collocasti. Idem act. 3. in Verrem. Non putasti me tuis familiarissimis in hāc rem testimonia denunciaturum, qui tuæ domi sæpe fuissent. Et paulo ante. Videat qd de illis respondeat, quos in eorum locum subditos domi suæ reseruauit. Plinius lib. 7. c. 53. Sanseius scriba cum domi suæ pranderet.

COXVS,

DE CONSTRUCT. VERBI

Eras.in conuiuio prophano. Adsunt mora præcoquæ,
domi nostræ nata. Idem in conuiuio religioso. Imò libe-
rius q̃ si domi uestræ sitis. Cic.in oratione. 1. in Catilin.
Atq; domi meæ asseruari rogasti. Idē in eadem oratiōe.
Cui domi tuæ sacrarium scelerum tuorum constitutum
fuit. Et haud procul a fine. Desinant insidians domi suæ
Consuli. Fab.in. 1. instit. c. 2. Cur improbetur, si quis ea
quæ domi suæ recte faceret, in publicū promit? Et Cic.
pro domo sua ad pontifices. Quod alienæ domi fieret.
In. 4. ad Heren. in fine ferè. Qui cum ista ætate & forma
nuper alienæ domi, nolo plura dicere. Nam domi legit
Valla. Nec alia (ut dicit autor) admittit adiectiua cum
alijs tamen genitiuis, uti memorat Valla, non incōcin-
ne construitur. Ci. pro Sylla. Ea domi eius plerq; con-
flata esse cōstabat. Philip. quoq; 2. Redige in memoriā
nostram te domi P. Lentuli esse educatum. Et infra. Cu-
ius etiā domi. Quiddā iā tum molitus est. Idem Philip.
3. At uero huius domi inter ciues illius appendebatur
aurum, numerabatur pecunia. Atq; act. 6. in Verr. Multi
domi Cn. Calidij cum imperio ac potestate fuerunt. Li-
bro item. 1. ad Attic. ep. 7. P. Clodium Appij filiū te cre-
do audiuisse cum ueste muliebri deprehensum domi C.
Cæsaris. Agricola li. 1. de inuent. dialect. c. 22. Quoniā
res sit inuenta domi ipsius. Illud uero Liuij in. 3. ab urb.
Non esse iā Appij libidini locum in domo suā de familia
intelligendum est non de ædibus. Dicimus tamen domi
Cæsaris ut exemplis iam docui, & in domo Cæsaris. Va-
lerius Max. li. 3. c. 1. Nam cum in domo M. Drusi auun-
culi sui educaretur. Liuius li. 1. ab urbe. Partum Romæ
ēdidisse in Prisci Tarquinij domo. Ci. responsiōe in Sa-
lustrium. Neq; pudet eum a me querere, quis in P. Crassi
domo habitet, cum ipse respondere non queat, quis in
ipsius habitet paterna domo. Eras. in cōui. relig. Quum
eum cōuiuiū agitaret in domo Leui, Et hic sane loquē-
di mo-

CUM GENITIVO.

di modus nunc creberrimus est, prior desuetudine in obliuionem iam fere deuenit. De Rure idem plane sentio quod Primus. Quippe qui uideo Seruium, Festum, Linacrum, pedibus in eandem ire sententiā. Probat & idem usus autorum. Cicer. lib. 1. de oratore. Quem non longe ruri apud se esse audio. Pro Roscio Amerino. Ruri semper habitavit. Teren. in Adelph. act. 1. sce. 1. Ruri agere uitam. In phor. act. 2. sce. 1. Opus ruri faciūdum. Liuius li. 7. ab urb. Ruri agere uitā procul ambitione ac foro constituit. Idem tamen supra in eodē lib. ita scripsit. Vt qui rurē & procul cœtu hominū inuentā egisset. ut scias utrūq; dici, sed alterū usitatius esse apud oratores.

EXCEPTIO.

Si tamen fuerint pluralis dumtaxat numeri, aut tertiæ declinationis, in ablatiuo ponuntur, ut, Nupsit Athenis, Militauit Carthagine.

Si tamen fuerint,) Ego magis credo ea nomina poni in datiuo auctoritate Plauti adductus, qui ait. Ego scio hæc fieri in Græcia & Carthagini. Idem. Si neq; hic sum, neque Acheronti, ubi sum?

PRIMÆVS

¶ Melanchthon in Syntaxi multum à Primæo dissentiens ita habet. In declinatione tertia ablatiuo utimur, quibusdā etiā datiuus placet. Vbi eiusmodi nomina potius in ablatiuo q̃ datiuo ponenda esse opinatur. Et confirmari potest summorū autorū exemplis. Ci. in. 13. ep. fa. Quem si arbitrarer esse Sicyone. Est autē Sicyon (auctore Mela) oppidū Græciæ in p̃mōtorio nomie Rhio. Liuius li. 3. ab urb. Horatius, cū iā Aequi Corbione, inperfecto præsidio, Hortanam etiā cepissent, in Algido pugnat. Idem in fine li. 1. de secūnd. bello punico. Præsidio Tarracone modico relicto, Emporias cum classe rediit. Et li. 7. Nūciarum Frusinone infātem natum esse quadrimo parem. Ci. li. 16. ep. fa. ep. 3. Si statim nauigas

COXVS

DE CONSTRUCT. VERBI

nos Leucade consequere. Idem in. 2. de oratore. Cum
cœnaret Grānone in Thessalia Simonides apud Scopā
fortunatum hominem. Pli. c. 76. li. 2. Primūq; horolo-
gium quod appellant Sciotericon Lacedemone osten-
dit. Verg. æn. 4. Tyria Carthagine qui nunc. Suet. in
Sergio. Carthagine noua conuentum agens tumultuari
Gallias comperit. Eras. li. 2. epist. in epistola ad Eckiū.
Hieronymus Stridone natus, quod oppidum sic Italiæ
uicinū est, ut Itali sibi uindicerent. Neq; Linacrus noster,
quāuis Seruio subscribens putet, prosa scribentibus, id
genus nomina in datiuo poni debere, negat frequētem
eorum usum in ablatiuo etiam apud oratores esse. Atq;
adeo hæc citat exempla. Cic. in Philipp. Cum tu Nar-
bone mensas hospitum conuomeres. Idē de natura de-
orum, Sepultus esse dicitur Lacedæmone. Idem ad Ser-
uium Sulpitiū. Cōmendo tibi domū eius, quæ est Sicyo-
ne. Pli. nat. hist. Effectū Sycione primum, deinde in tota
Græcia. Quare ut finiam tandem, mihi Prisciano magis
accedere lubet. qui in. 18. nomina propria locorum in
huiusmodi locutionibus in genitiuo utenda censet, si
primæ declinationis sint aut secundæ & numeri singula-
ris, sin tertię fuerint declinationis aut pluralis numeri,
in ablatiuo. Talem nempe cōstructionem in crebriore
usu apud auctores esse uideo. Neutrū igitur loquēdi mo-
dū damnans, quem imitari potius uelim aperui. Idq; an
recte an perperam lectoris eruditi iudicium est.

Infrequens est his addere præpositionem. Cum es-
sem in Mediolano.

PRIMÆVS

¶ Frequens usus gaudet breuitate, & eo demit præpo-
sitionem Aldus.

COXVS.

¶ Satis est ab autore monitum fuisse te hanc locutionē
infrequentem esse, ut ita scias inusitatā haberi & euitan-
dā. Nec te perturbet, quod sepe legitur, ad Alexiam, ad

Auari-

CUM GENITIVO.

Auaricum, ad Gergoniam hæc geruntur, ad Vefontionē paucos dies moratur. Qualia apud Cēfarem & historicos multa reperire licet. Ad, enim in illis omnibus exemplis non (In) sed (Iuxta) significare facillime intelliges. Et ex Linacro in.1. de emendata structura, ubi significata præpositionis Ad, recenser, facilè tibi discere liceat. Haud abnuero quoq; iueniri apud autores, ubi Ad præponitur accusatiuo, quādo poni deberet genitiuus: sed eiusmodi locutiones quoniam in Raro usu sint, nihil grammatico præscribent. Apud aliquando præponitur nominibus oppidorum, sed raro, nisi exprimantur duabus dictionibus, ut, apud Friburgum Brisgoæ, aut proprio nomini annectatur adiectiuum. ut, apud Liberam Argentinam, apud inclytam Basilæam. Iam quæ apud autores inter legendū comperies, In Laurentino, In Ocriculano, In Pompeiano, In Formiano, In Tusculano, & si quæ sunt his similia, nihil huic regulæ obstāt. Sūt enim adiectiua tacitis annexa substantiuis, nempe uel, prædio uel, fundo, atq; ita appellatiuorum (uti par est) naturam sequuntur. Admonuit istud antea Perottus in dictione Suburbanum, ne quem sua defraudemus laude. Idem docet in.6. Linacer.

Quæ semper additur nominibus locorum maiorum & appellatiuis.

Cum essem in Italia.

Cum agerem in Suburbano.

¶ Nomina maiorum locorum sunt quæ regna, ducatus, comitatus, dioceses, prouincias, nationes, populos significant. Nomina minorum locorum, quæ oppida, arces, pagos, uel uicos paganos significant.

¶ Mar. Tullius act.3. in Verrem ita locutus est. Sicilia quidem quum essem. Caue tamen imiteris, raro etenim ea phrasis usurpatur. Melius idem in act.1. in eundem Verrem

PRIMÆVS

COXVS.

DE CONSTRUCT. VERBI

Verrem. Putasne te posse quæ C. Verres in Quæstura, quæ in legatiōe, quæ in prætura, quæ Romæ, quæ in Italia, quæ in Achaia, Asia, Pamphiliæ; patrarit. Et mox. Si literas græcas Athenis non Lilybæi, latinas Romæ, nō in Sicilia didicisses, Sic latine dices, Leonardus Coxus hæc i Syntaxim scholia Carleone ad fluminis uscæ ripā in Vualia scripsit, at non Vualia. Et in Germania præceptores habuit Coxus, Georgiū Simlerum, Philippū Melanchthonem, Ioannem Stœfelerum, & Iacobū Lempum. In Polonia amicis fruebatur Antonio Medico cui prius in Vngaria innotuerat, Ioanne Rullo, Hosio, Tricesio, & Georgio Rapa Boemo. In Vngaria Georgio Vernerio, Valentino Ecchio, Valētino Carbone, & Ioanne Thomasio. Non autem dices Germaniæ, Poloniæ, Vngariæ. Quippe quæ provinciæ maximæ sunt & loca maiora. Sic dices Viennæ in Austria familiaris. usus est Coxus Ioanne Alexandro Brassicano. Nā Vienna urbis nomen est, Austria provinciæ.

DATIVVS POST VERBUM.

ORDO. I.

QUODVIS verbum acquisitiue positum exigit dativum.

COXVS.

Verba acquisitiua vocat quæ datiuo construuntur illius quod ex verbi actione quidpiam aut acquirit, aut nō acquirit. ut quū dico, Prudentis est seruire tempori, hoc, tempus ab homine prudente velut acquirit, ut illi prudēs ipse seruiat. Rursus quum dico, Mihi istic nec feritur nec metitur, significo me ex ea re quæ fit nec emolumentum aliquod, nec incōmodū ullum acquirere. Est igitur utrūq; verbum tam feritur q̄ metitur datiuo, mihi acquisitiuum, quū inde nihil acquiram, sicut in priori exemplo seruire verbum acquisitiuum est tempori, quod

CUM DATIVO.

quoddam a prudente tempus quasi obsequium quoddam
acquirat.

Non omnibus dormio.

¶ Cl. li. epistolarum. 7. Et est dativus hic casus communis. PRIMA EVS

Huic habeo non tibi.

¶ Teren. in Andria. PRIMA EVS

Mihi istic nec feritur nec metitur,

¶ Plautus in Epidico. PRIMA EVS

Mihi peccat, si quid peccat.

¶ Terentius in Adelphis. PRIMA EVS

Omnibus sapit, sibi uni non sapit.

¶ Quoduis verbum acqui.) Verbum acquisitive positum PRIMA EVS
dicitur quod ex constructione, non natura significationis,
commodum aut incommodum importat. Non omnibus dor-
mio, significat non omnibus inseruio, aut morem gero.
Merula translatus uult a maritis, qui uxores suas qua-
stus gratia prostituunt, somnum assimulantes, ut adul-
tero concedant. De quo Iuuenalis.

Doctus & ad calicem uigilanti stertere naso.

Mihi istic. &c. Significat ex ea re nec commodi quicquam
nec incommodi esse potest, Vel, Ista res nihil ad me per-
tinet. Ut quæ neque meo fiat periculo, neque emolumento.
Si quid peccat. &c. Simile apud Ciceronem in episto-
lis, Si quid offenderit, sibi totum, nihil tibi offenderit.

¶ De adagio, Non omnibus dormio, uide chiliades Eras- COXVS.
mi. cent. 6. adag. 4. chiliadis primæ. De mihi istic nec se-
ritur nec metitur. in eadem centuria adag. 82.

Acquisitiua.

ORDO .II.

Præcipue tamen huius ordinis sunt, quæ commo-
dum aut incommodum significant.

¶ Priscianus in. 18. Omnia quæ bonum aut malum aliquod COXVS.
acquirunt, datiuo adiunguntur.

H

Do

DE CONSTRUCT. VERBI

Do mutuo seu munus, do commodato mutuo.

*Comodum
Mutuum*

¶ Commodatur cuius usus modo praestatur, ut æquus, uestis, patella. Mutuum datur, quod usu absimitur, ut oleum, triticum, aut quod non idem redditur. Erasmus in annot. in Lucā ex ca. 11. lege instit. Iustin. li. 3. tit. Qui bus modis recontrahitur obligatio.

Fœnero, Largior. Confero tibi & confero in te. Praestare pro dare & pro exhibere, ut praestare fidē, praestare pacta. Dono tibi hoc munus, & dono te hoc munere.

PRIMAEVS ¶ De dono uide Laurent. lib. 3. c. 49.

Impertiam tibi fortunas meas, & impertiam te fortunis meis.

PRIMAEVS ¶ Hic fortunas pro bonis posuit fortuitis. De imperti- or Lauren. li. 5. c. 36.

Asperit tibi labem & asperit te labe. Instrauit e- quo penulam, & instrauit equum penula.

COXVS. ¶ Sic dicimus bifariam in eodem sensu (ut inquit Eras- mus in cōmentario in Hymnū prudentij de natali Iesu) Induit illi tunicam, & induit illum tunica. Obduxit her- bam cotibus, & obduxit cotes herba.

Debet tibi uitam.

PRIMAEVS ¶ Debet animā uel uitā qui oēs suas facultates debet, & deniq; seipsum. hoc est qui non modo res sed seipsum in potestatem creditoris tradere cogitur.

Suam eruditionem tibi acceptam fert.

PRIMAEVS ¶ Fero siue infero acceptum habet Lauren. li. 5. c. 103.

COXVS. Acceptum ferre & acceptum referre teste Budeo in annot. in Pande. ex. l. Si prior, in principio, admodū ue- nuste dicitur, pro eo quod est scribere se accepisse. Et Metaphorice pro attribuere seu imputare quippiā ali- cui

C V M D A T I V O.

cui, ita ut eo nomine nos parem uicem reddendā ei arbitremur. Vt Coxus bonam magnamq; eruditionis suae partē academię Tubingensi apud Sueuos acceptā fert. Id est Coxus attribuit maximā partem doctrinæ quam habet, doctis. præceptoribus, quibus olim in Germania Tubingæ usus est, uelut ab illis acceptam. Exempla huius formæ loquendi reperies in egregio illo Hadriani Cardinalis libro de modis latine loquendi. Vide etiam quę scripsit Valla li. 5. ca. 100.

Satisfacio, Soluo, Resoluo, Rescribo, Renumero, Numero pro soluo.

¶ Exempla horum inuenies apud Era. in copia, ubi agit de for. referendi beneficium. PRIMÆVS

Remetior, pendo, rependo, refero, repono pro reddo, respondeo pro satisfacio. Nunquā tuis meritis est responsurus. Commodo pro prosum. Incommodo pro noceo. Non potest mihi nec commodare nec incōmodare. Opitulator prosum. Auxilior. Suppedito pro subministro. Suggero, Succurro, Subuenio, Adminiculator, Patrocinor, Suffragor, Adsum faueo, Bene uolo, Bene cupio, Medeor tibi & medebor tuo dolori. Medicor te, uel tibi.

¶ Teren. in And. act. 5. sce. 4. Quum ego possum in hac re medicari mihi. Verg. in. 2. Georg. COXVS.

Senibus medicantur anhelis.

Plaut. in Mostel. Ego istum lepide medicabor metum. Vergil. Aeneid. 7.

Sed non dardanię medicari cuspidis ictum
Eualuit.

Conducit, Confert tibi. i. utile est. Conducit huic rei, siue conducit ad hanc rem. Consulo tibi, do cō-

H ii cilium

DE CONSTRUCT. VERBI

filium. Consule rebus tuis, id est, prospice. Consulis me, id est consilium à me petis. Sibi canit.

PRIMAEVS ¶ Apud Terent. in Eunuch. Ipse sibi canit loco.

Metuo, timeo, formido tibi. i. sum sollicitus pro te.

PRIMAEVS ¶ De timeo, metuo, formido Vide Laurent. li. 3. c. 45.

Metuo te. i. timeo ne mihi noceas. Coniungitur uterque casus. Omnia tibi timeo, quæ solent pusillis accidere.

Imperandi & nunciandi.

ORDO. III.

Ad hæc quæ imperandi & nuntiandi significatio-
nem habent.

PRIMAEVS ¶ De his uerbis lege Laurentium li. 3. c. 31.

Iubeo te abire, iubeo tibi ut abeas.

COXVS. ¶ Iubeo te bene ualere (ait Hadrianus Cardinalis) iubeo te habere bonum animum, iubeo te saluere, modus est loquendi elegantissimus. Et sæpe profecto utuntur docti homines Iubere cum accusatiuo & uerbo infinito. Plau. in prologo Amphit.

Nunc hoc me orare a uobis iussit Iupiter.

¶ Terent. in Eu. act. 3. sce. 2. Iubeto istos foras exire. Politianus li. 12. epistolarum epist. 2. Eum pater iusserat ibidem cibum capere stantem. Liuius li. 1. ab urb. Legatum præmissum nunciare Tullo iubet. Sal. in Cati. Reliquos cum custodibus in ædem Concordiæ uenire iubet. Cæs. lib. 6. de bello gallico. T. Labienum cum legionibus tribus ad Oceanum uersus in eas partes quæ Menapios attingunt, proficisci iubet. Cic. actione. 6. in Verræ. Iubet illos discedere, & candelabrum relinquere. Au. Gel. li. 2. c. 29. Mater iubet eos a metu ociosos esse. Nonnunquam infinitus modus subauditur. Plau. in Aulul.

Aut si respexis donec ego te iussero.

Sub-

¶ Subauditur enim, respicere. Quintilian. Pater me iussit, subauditur facere. Teren. in Andr. act. 3. sce. 3. Iubeo Chremetem, subauditur saluere. Vbi tamen uidetur interruptus sermo. Iubeo cum datiuo usus est Macrobius li. 1. Saturn. c. 12. de Hercule ita loquens. Potitio ac pinario sacrorum custodibus iussit, ne mulierem interesse pmitteret. Et Lact. in. 1. Iusserat enim Cadmo filio Agenor, ut non nisi inuenta sorore rediret ad patrem. Cæf. in. 3. de bello ciuili, Militibusque suis iussit, neque eorum uiolarentur. Val. Iliad. 19. Hoc ego tibi & iubeo & impero. Idem in. 1. eiusdem operis, Iussit populis se purgare. Sed cum accusatiuo & uerbo infinito uisitatius esse, autores a me iam nominati docent, & testantur plures alij. Ouid. de arte amandi li. 3. Sed me Cytherea docere iussit. Iustin. li. 1. Iubet omnes præsto cum securibus esse. Ouid. in primo Metamorph.

Illic & nebulas, illic consistere nubes

Iussit & humanas motura tonitrua mentes.

¶ Plin. li. 4. epistolarum epist. 10. Scribis mihi Sabinam, quæ nos reliquit hæredes, Modestum seruum suum nusquam liberum esse iussisse. Horat. li. 1. carminum. Ode. 19.

Mater sæua Cupidinum

Thebanæque iubet me Semeles puer

Et lasciua licentia

Finitis animum reddere amoribus.

¶ Placet quoque magni nominis uiris, ut Iubeo cum coniunctiuo uerbo, sine datiuo tamen, societur. Eras. in colloquijs. De uotis temere susceptis. Iussitque ut suo nomine salutareremus uxorem & liberos. Idem in commendandi formula. Iube ut me sibi commendatissimum habeat. Virg. in Daphnide. Tu deinde iubeto, certet Amyntas. Teren. in Eunuc. act. 4. sce. 4. Iube mihi denuo respondeat. Idem in Adel. act. 5. sce. 7. Iube nunc iam dinumeret Babylo illi uiginti minas. Ex his iam manifeste pater

DE CONSTRUCT. VERBI

lector non omnino naris obest, utrumq; horū recte dici. Iubeo te abire, & Iubeo abeas. Verum in maiori usu esse, ut per accusatiuū & uerbū infiniti modi talia proferantur, At illud, Iubeo tibi ut abeas licet grammatica ratio nō respuat, nō cōmendat certē nisi rarior doctorum usus. Quem penes arbitrium est (ut in arte Horatius ait) et uis & norma loquendi.

Impero, Præcipio, Præco, Vt, Iudicibus præire conatur.

PRIMÆVS

¶ Præire est uiam & uelut formā iudicandi dictare. Gel. li. 14. c. 2. De omni officio iudicis præire me tibi uis.

COXVS,

¶ Apposite hoc loco significatiā uerbi præire explicuit Primæus: id enim in exēplo ab autore posito, quod ipse interpretatur, significat. Sic Cic. in orat. p. Milone, Vt uobis uoce præirent quid iudicaretis. Verū tamen multo latius patet ea uox, quā ut tam angustis limitibus circumscribatur. Nam ut scribit Budæus in annot. in Pandect. ex lege iusiurandū de iureiurando Is qui iurisiurandi uerba cōcipit & iuraturō dictat, præire uerba iurisiurandi dicitur. Pli. in Paneg. ad Traianum de iureiurando consulari loquens. Nescio iā nescio, pulchriusne sit istud quod præeūte nullo, an hoc quod alio præeunte iurasti. Sic Priscian⁹ in. 18. docet, præire esse alij dictare quod iuraret, & quod in uerba illius qui præibat, iurabat alter cui iuramētum dictabatur. Astipulatur Acron exponens illud in Epod. Horat. Ode. 5. In uerba iurabas mea, Sicut (inquit) ego ostendebam tibi iurare, ita iurabas, & secundum uerba quæ proponebam iurabas. Est & præire pronūciare alijs, quæ ipsi suis sequantur uerbis etiamsi non iurant. Pli. in epist. ad Traianum de quibusdam pseudochristianis loquens. Cū præeūte me (ait) deos appellarēt, & imagini tuæ, quam propter hoc iusseram cū simulachris numinū adferri, thure ac uino supplica-

C V M D A T I V O.

plicarent. Liuius. li. 8. de Decio deuouente se loquens ita scribit. Agedū pontifex po. Romani præi uerba quibus me pro legionibus deuoueā. Sic & de scripto præire solent præconi aut alij cuiuspiam quid populo dicat. Hadrianus de modis latine loquendi. Præire uerba dicebāt illi uerq̃ latinitatis principes, quū carmē aliquod canendum antequam uel fœdus feriretur, aut execratio piaculi gratia per pontificem, uel sacrificulum, aut aliū magistratum fieret, magistratus primo pronunciabat. Vnde præire uerba, hoc est inire uerba, uel præuenire dicebatur. Præire uerbis & præire uoce simpliciter erat uerbis aut uoce præfari.

Præscribere leges uictis.

Dicta mihi iusiurandum.

¶ Dictare iusiurandum est uerbis conceptis iuramenti formam præscribere. PRIMÆVS

Edico tibi miles.

¶ Terent. in Eunucho.

PRIMÆVS

Impero, mando, committo. Delegauit mihi suā uicem. Indixit mihi bellū. Designa, constitue, præstue, Condicito, præfige mihi diem ac locum.

¶ Horum exempla habes apud Erasmum in colloquijs ubi agit de formula inuitandi ad conuiuium.

PRIMÆVS

Moderatur animo iræ, & moderatur principem.

moderor

¶ Ci. p. Cælio. Quod & pudor tuus moderator orationi meę. Eras. in conuiuiis religi. At quotusquisq; Christianorum sic moderatur uitam suam, ut huius senis uocem sibi possit usurpare?

Tempero tibi & te. i. rego.

¶ Eleganter dicimus. Temperare uinum adhibita aqua, temperare iram animo tranquillo, temperare ferrū ictibus & flammis, temperare uero calamus, est tenere modum

PRIMÆVS

DE CONSTRUCT. VERBI

dum in scribendo.

COXVS.

¶ IN hanc classem referendū est, Dominor, regit enim datium. ut apud Maronem in. 1. ænei. Et uictis dominabitur Argis. Habet etiam accusatiū cū præpositione in Ouid. in. 1. Meta. Et quod dominari in cetera possit. Sed hoc poeticū est. Item ablatium. Sal. in Catil. Sed profecto fortuna in omni re dominatur. Verū hoc tertium duntaxat in inanimatis nisi forte dicamus, Dominatur in animalibus Leo, id est inter animalia leo cæteris dominatur.

Nunciandi.

Dico tibi, scribo tibi & ad te, loquor, recenseo, narro, expono, explano, explico, aperio, indico, demonstrō, commōstro, refero, id est narro. Retulit ad senatum. i. proposuit in senatu.

COXVS,

¶ Ita Gellius li. 2. c. 7. Dolobella retulit ad consilium. Usus est Liuius cū accusatiuo & præpositiōe, p ascribere. Sic ille in præfatione. Et si cui populo licere oportet consecrare origines suas, & ad deos referre autores.

PRIMÆVS

¶ De retulit ad senatum Laur. li. 5. c. 103. Describo tibi & ad te, idem in Raudensem columna. 48.

Obsequii & repugnantia.

Quæ ad obsequium siue repugnantiam pertinet. Morigeror, morem gero. Obsequor, obsecundo, obseruio, seruire tempori, Inseruit suis commodis.

PRIMÆVS

¶ Seruire tēpori est se accommodare rebus præsentibus, quod Cicero dixit seruire scenæ. De quo Phocylides.

Temporibus semper cautus seruire memento.

Subseruio, Supparasitor, Ancillor, Assentor, Adulor, Palpor, Obædio, milito, pareo.

PRIMÆVS

¶ De adulor & assentor Laurent. li. 5. c. 69.

Auf-

CUM DATIVO.

Ausculro tibi. i. obzidio. Ausculro te, id est au-
dio. Audiens dicto.

¶ Apud Cēsarem li. 5. & Quintilianū in lege. 12. tab. Prę
zerea de Ausculro & audiens dicto lege. Lau. li. 3. c. 48. PRIMÆVS

Obtempero, Cedo, Concedo. Concentio
tibi siue tecum. Assentio tibi siue assentior.

¶ Assentior magis est frequēs ait Gellius. Est apud Gel
lium li. 11. c. 25. & li. 18. c. 12. PRIMÆVS

¶ Erasmus in annot. in. 1. li. offi. Ciceronis. Assentimus
inquit homini, cui credimus, & assentimur rebus, quas
credimus. Verum illa differentia non obseruatur. Nam
& rebus assentimur. Ci. in. 1. officiorum. Ne incognita
pro cognitis habeamus, hisq; temere assentiamur. Et e-
tiam personis. Cic. in. 1. de oratore. Cætera inquit, As-
sentior Crasso, ubi nota habere assentior datiuū annexū
accusatiuo. Idem in. 2. de ora. Quare tibi Antoni utrūq;
assentior. Politianus epist. 1. l. 9. Quod ego illi facillime
assentiebar. Illud tamen non esse perpetuū, habere uide
licet accusatiuum cum datiuo, exemplum ex officijs ip-
sius Ciceronis, depromptum iam, edocuit. Cic. in. 1. de
Oratore. Sed ego neq; illis assentiebar. Idem li. 1. ad At
tic. epist. 9. Curioni nullum senatus consultum facienti
assenserūt. De cōsentio Eras. in paraph. super c. 1. Matr.
Comperiet & hic prophetarū pręfagia, cū euentu rei
consentire. Quintil. li. 3. c. 5. Cū quibus ipse consentio.

Dissentio tibi, siue abs te.

¶ Cic. pro lege Manilia. At enim uir clarissimus reip.
& uestris beneficijs amplissimis affectus Q. Catulus, i-
temq; summis ornamentis honoris, fortunæ, uirtutis,
ingenn præditus Q. Hortensius ab hac ratione dissen-
tiunt. Sal. in proemio in historiam Catilinæ. Ac me quū
ab reliquis malis moribus dissentirem, nihilominus ho-
noris, cupido eadē quæ ceteros fama atq; inuidia uexa-
bar. COXVS,

DE CONSTRUCT. VERBI

bat. Ci. ad Brutū ep. 2. Vehementer à te Brute dissentio.
Cor. Celsus in proemio. Ab illis eo nomine dissentiat.

Subscribo tuo iudicio. Suffragor, astipulor, accedo tibi siue tuæ sententiæ, id est approbo.

COXVS. ¶ Fab. li. 2. c. 16. Quorum nos sententiæ accedimus
PRIMÆVS ¶ De accedo Laurentius disserit lib. 4. c. 2. & Mancinellus in thesauro.

Hoc accessit meis malis siue ad mea mala, id est additum est. Accedit huc, accedit his, accedit ad hæc.

COXVS. ¶ Agricola. li. 1. de inuenti. c. 7. Accedit istis q̄ quā unā fortasse differentiam aliquo modo eloquamur. & c. Pli. li. 4. epistolarū epi. 17. Accedit huc dignitas hominis, atq; hic ipse cui destinatus est honor. Valla. li. 3. c. 45. Accedit huic rei & ad hanc rem, uel accedit huc uel eò uel eodem. Quint. Atq; ut accedat dolori meo cumulus, quæ hoc facit, uxor mea est. Ci. Vt ad illam optimā præclaramq; prædam damnatio Sexti Rosci uelut cumulus accedat.

Conuenit mihi tecum.

COXVS. ¶ Et conuenit inter nos. Sic Valla Conuenit hoc inter nos, id est constat & controuersia caret.

PRIMÆVS ¶ De Conuenit Laurent. lib. 5. c. 109.

Constat hoc nobis siue inter nos.

COXVS. ¶ Hactenus omnia mihi tecum constant, apud Eras. in copia uerborum in Assentandi formulis. Et Heren. li. 1. de Narratione. Adhuc quæ dicta sunt, arbitror mihi cōstare cum ceteris artis scriptoribus. Constat hoc inter nos. Sic Cornelius Celsus in proemio. Et hæc quidem inter eos parum cōstant. Eras. in Moria encomio. Quo pacto uel horam cōstabit inter argos istos amicitia iucunditas. Fab. li. 4. c. de exordio. Id fieri tribus maxime rebus inter autores plurimos constat.

Repug-

Repugnantia.

Refragor, obsisto, obsto, obstrepo, resisto, repugno, reluctor, reclamo, officio, occurro.

De his uerbis uide formulas officendi in uerborum copia PRIMA EVS

Obuiam eo, obuiam factus est mihi.

Aduerfor. Dissideo tibi siue tecum.

¶ Dissideo cum datiuo, nescio an usquam in oratione profusa inuenias. Cum ablatiuo in usu est, idque bifariam. Dissideo abs te uel tecum. Cic. in Laelio seu de amicitia. Quum is tribunus plebis capitali odio a Q. Pompeio, qui tum erat consul, dissideret. Plin. li. 37. c. 4. Adamas dissidet cum magnate lapide in tantum, ut iuxta positus, ferrum non patiaturs abstrahi. Et cum accusatiuo cum inter. Politianus epi. 11. li. 11. Non uideo quid impediatur quo minus dissidere inter nos de literis, saluo tamen amicitiae iure, potuerimus. COXVS,

Contendo tibi siue tecum. Hoc abste contendo. i. uehementer peto.

¶ Contendo tecum rectum est. Budæus in annot. in Pand. ex lege posteriore de origine iuris. Cum Pythagoreis & Democriticis de Physiologia & reliquis philosophiae inuentis contendere oratori non licere dixit Scæuola, propter præstantiam ingenij eorum hominum, qui fundatores auctoresque fuerunt magni nominis sectarum, quibus cum sacramento & uindicatione contendendo de physica speculationis explicationisque professione nullus sane orator litem uincere posset. Vale. Maxi. li. 7. c. 7. Nam L. quidem Sextilius, & P. Pompilius, quos M. Ancus sanguine sibi coniunctos eadem ex parte qua Tullianum hæredes fecerit sacramento cum adolescentulo contendere ausi non sunt. Verg. ænei. 4. COXVS.

Quis talia demens

I ii

Abiuiuat,

DE CONSTRUCT. VERBI

Abnuat, aut tecum malit contendere bello?

¶ Cōtendere tibi, atq; dissideo tibi poetica sunt, & græ-
cam sequuntur cōstructionem. Non enim illi casui iun-
guntur, quem latina proprietates exigit, sed græca. Sicut
apud Virg. Cui nec certauerit ulla. Et Ouid. Dū nouus
est etiam cœpto pugnemus amor. Vide Linacrū in. 6.
de emendata structura, ubi de Hellenismo agit.

PRIMÆVS

¶ Contendo certo pugno apud poetas cum datiuo in
carmine nuptiali est cuius initium Vesper adest iuuenes.
De puella quæ patri & matri uolentibus eam tradere
repugnabat.

Certat illi siue cum illo. Noli pugnare duobus,
græce magis quam latine dixit Catullus, pro cum
duobus.

PRIMÆVS
COXVS,

¶ Quia Græci casu sexto carent.

¶ Noli pugnare duobus.) Sic Verg. in. 4. æneid.

Placido ne etiam pugnabis amor?

¶ Atqui poetarum est hoc. Et meminisse te oportet Ho-
ratianum illud. Pictoribus atq; poetis.

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas:
Non in fabulis tātum habere locum, sed poetas uerbo-
rum licentia (quod in oratore scribit Tullius) liberio-
res quandoq; iusto esse. Verum de hoc satis. Addenda
erant his ordinibus, Studeo, & respōdeo. Quorum al-
terum habet datiuum interdum & interdum accusatiuum.
Ci. in oratore, Huic generi studet uni. Cæs. li. 6. de bel-
lo gallico. Ab paruulis duritiæ ac labori student. Cic.
post reditum in senatu. Cū uero literas studere incipit.
Idem in respon. in Sall. Itaq; nihil aliud studet, nisi ut lu-
tulentus sus cū quouis uolutari. Alterū datiuo gaudet
& accusatiuo, sequente ad. Ci. li. 4. ad Att. epistola. 16.
Paccianæ epistolæ respondi. Idem ad eundem Atticum
epist. 9, li. 2. Quæ ad ea responderis perscribe, Hæc duo
uerba

uerba ideo præterita uolui, quod multus sit eorū i quotidianis colloquijs, & etiam in scribendo usus. Locum autem certum non illis dedi, ut liberum tibi sit ubi uolueris ea ponere.

Relatiua.

ORDO. V.

Verba quæ relationem & respectum habent ad aliquid. Quæ huic est coniunx tibi nurus est.

¶ Verba relationē siue respectum habent quæ duo inter se nomina sic conferunt, ut alterū alterius significationem expleat, neq; potest alterū sine altero plene intelligi. Vt quum de uxore fit sermo, statim mens concipit, uxorem esse non posse, nisi mātritū habeat, atq; ideo confestim cō tendit, ut inquirat cuius sit uxor. Ponetur itaq; nomen quod respectum ad aliud significat, in nominatiuo cum uerbo substantiæ, cui annectetur in datiuo illud, ad quod prius nomen refertur. Vt quum dico, Quæ est uxor, non omnino satisfat intellectui, nisi maritus ostendatur cuius illa sit uxor. Addetur ergo datiuus Huic, Eritq; sensus, Quæ huic est uxor, i. Quæ huius respectu uxor est, tibi nur⁹ est, id est ad te collata, uel si tui relationē habere uelimus, nurus est. Sic dicimus Stoicis corpus uox est, per idē ac si dicam⁹, nō omnino uox est corpus, sed si Stoicorum rationem habuerimus, eorum sane placitis innitentes, uocem esse corpus affirmabimus. Atq; (ut Crassius loquar) uox (dicemus) respectu Stoicorum corpus est. Et Platoni uox est incorporea. hoc est, uox Platonis iudicio comparata, non corporea dicetur, sed incorporea. Et licet sint qui Spongiæ sentire non putant, Aristotelem tamen si lubet audire, profecto eas sensu carere negabimus. Respectuq; (ut ita dicam) Aristotelis spongiæ sentire fatendū est. Sed ista uel mediocriter in Dialectice eruditis plana sūt, & nos præceptorem nolumus talē esse, ut cæcus cæcos ducat.

coxya

I in

Stoicis

DE CONSTRUCT. VERBI

Stoicis corpus est uox. i. secundum Stoicos. Platonis uox non est corpus, id est iuxta Platonis sententiam. Aristoteli Spongiæ sentiunt.

PRIMVS

¶ Stoici dicunt uocem esse æra ictum. i. aerem percussū, cum non sit aer percussus, sed ipsa plaga, uel percussio aeris siue aeris fractio ut uult Plato, De quo uide Gellium li. 5. c. 15. Spongiæ sentiunt, quia cū auulsores sentiunt contrahuntur. Vide Aristot. in lib. animalium, & Plin. li. 9. ca. 45. Ita Lauren. Vallen. Spongiam facit loquentem. Incrementa mihi & sensum natura creauit Spōgia, & urtica marina à Nycephoro Zophyta uocantur, quod ex stirpe & animali consistunt ad Saxa nascuntur, aut iuxta littus, & Luto aluntur. Similia sunt exempla. Cor Aristoteli est fons uitæ. Gallus deplumatus est Platoni homo, quia definebat hominem esse animal mortale, bipes implume.

COXVS

¶ Quū Plato definisset hominem esse animal implume, Diogenes Cynicus gallinaceū, cui dempserat plumas, in auditorium illius proiciens, hic est, dixit, homo Platonis. Verū ridebat Platonem Cynicus, magis (ut scribit Matthæus Phrissemius in scholijs in Rodolphū Agricola) ipse ridendus. Neq; enim à Platone implume animal dicitur, quod utcunq; plumis nudatū est, sed cui natura plumas non dedit. Aristoteli Spongiæ sentiunt, Quippe qui libro. 1. de historia animalium c. 1. ita scribat. Quin etiam Spongia sensum habere aliquem creditur, argumento, quod multo difficilius abstrahuntur, nisi clāculū agatur, ut referunt auulsores. Et c. 16. li. 5. Sensum etiā Spongijs esse aiunt, argumento, quod ad euulsoris accessum cōtrahuntur, ita ut euelli difficile sit. Quod idē etiam faciunt, quorū flatus tempestasq; urget, ne sua de sede pellantur. Sed sunt qui de hoc dubitent, ut qui Toronam incolunt, Narrant tamen procul dubio bestiolas

CUM DATIVO.

striolas quasdam, uelut tineas lumbricosue & eiusmodi alias consistere intra spongiar, atq; aliquas & euulsis spōgijis pisciculi saxatiles deuorent, qui uel radices absumunt totas, quæ inhærentes saxis remanserint. Et in fine eiusdem capituli de spōgijis aplysiis ita loquitur, sen sum id genus habere, diuq; uiuere inter omnes præcipue conuenit.

Relatiua per compositionem.

Huiusmodi ferme sunt cōposita cū his præpositio nibus, præ, ad, con, sub, ante, post, ob, in, & inter.

P R A E,

Ego meis præluxi maioribus.

¶ Cic. contra Sallustium.

PRIMÆVS

Præpollet omnibus, prænitet, præminet, præstat omnibus siue omnes.

¶ Præstat omnibus, ut apud Terent. in Eunuch. act. 2. sce. 2. homini homo quid præstat. Præstat omnes ut apud Quintilianum cap. 1. lib. 1. Præstat tamen ingenio alius alium.

Præcellit omnibus uel omnes, præbabit mihi, præripuit illi, præeo pro uinco, præcedo, præcurro, præuerto, præuenio, accusatiuum exigunt.

¶ Boetius in. 3. de conso. Præire cæteros honore cupis .i. cupis cæteros in honore uincere seu excellere. Atqui in hac significatione rarior eius usus est. Præcedo. Plaut in Afinar.

COXVS,

Vt uostræ fortunæ meis præcedunt Litane longe.

¶ Cum accusatiuo Cæs. in. 1. de bello gall. Qua de causa Heluetij reliquos Gallos uirtute præcedunt, quod ferè quotidianis prælijs cū Germanis contendūt. Et Lucan. in. 3. letum præcedere nati. Præcurro cum utroq; casu usus est Cicero. Cum datiuo in oratione in Catil. Atq;

hæc

DE CONSTRUCT. VERBI

hæc non ut uos qui mihi studio penè præcurritis, excitarem locutus sum. Cū accusatiuo, in secundo de Oratore, Quæ studio & diligentia præcurrit atq; Præuertor apud Vergil. in. 1. æneid.

Volucremq; fuga præuertitur Hebrum.

¶ Plaut. in Capt. Ei rei primum præuorti uolo. Cū accusatiuo frequentius est. Est etiam præuerto. Cic. pro Sylla, Nemo unq; me tenuissima suspitione præstrinxit, quem non præuerterim. Præuenio accusatiuum tantum habere docet in Thesauro Mancinellus. Suet. in Cæs. Talia agentem atq; meditātem mors præuenit. Luca. in 3. Ad montes tendentem præuenit hostem.

A D

Admolitus est illi manum.

PRIMÆVS
COXVS.

¶ Albo gallo ne manum admoliaris.

¶ Hoc exemplum a Primo hic positum numeratur inter Symbola Pythagoræ ab Era. chiliad. primæ cent. 1. Quòd ideo uertit Pythagoras, quia Mensi sacer est gal-
lus, utpote nuncius horarum.

Admoueo, accubuit, Affedit mihi, Adiacet Aegypto, Aduolutus est genibus.

COXVS.

¶ Tacitus li. 1. Septimius quum perfugisset ad tribunal, pedibusq; Cæcinnæ aduolueretur.

Affulsit mihi spes. Arrisit matri. Acclamabāt dicenti. Appressit pectori codicem. Adegit gladium pectori. Affigo, Adhæreo, Adhærescit. Adlubescit.

PRIMÆVS

¶ Apud Plautū est in Milite. Et apud Apuleiū de asino li. 7. Basiare uolenti pro malis suauiolis adlubescibat.

CON,

Conuixit nobis, Commigrauit huic uicinix.

PRIMÆVS

¶ Teren. in Andria, & Donatus dicit datium poni ad-
uerbialiter. Alij datium pro accusatiuo esse positum.

Vt

Vt sic huc uiciniam pro in hanc uiciniam.

Commoriti cupio, siue tecum. Colludo tibi, uel tecum.

SVB,

Subiacent fortunæ, succedo, subiicio, subest.

Subolet patri.

¶ Terent. in Phormione.

ANTE,

Antestat, antepono, antefero te omnibus.

¶ Dicimus Antestare omnibus & omnes. Gellius li. 7. c. 5. Histrio in terra Græcia fuit fama celebri, qui gestus & uocis claritudine & uenustate cæteris antestabat. Idē li. 12. c. 9. Qua in re quanto uniuersi me unum antestatis, tanto uobis, quam mihi, maiorem iniuriā atq; cōtume-
liā facit Quirites. Antepono. Cic. pro Murena. Omni-
bus regibus quibus cū pop. Romanus bellū gessit, hūc
regem nimirū antepones. Antefero. Fab. in procæmio
6. li. Vt ille mihi blandissimus me, suis nutricibus, me
auix educanti, me omnibus, qui sollicitare solent illas
ætates, anteferreret.

Antecedit, anteuertit, antecellit omnibus uel oēs.

¶ De antecedo. Cic. in. 1. offic. Quantum natura homi-
nis pecudibus reliquisq; bestiis antecedit. Suet. in Aug.
Et magnificentia omnes antecessit. De anteuerto. Te-
rent. in Eunu. act. 4. sce. 5. Miror ubi ego huic anteuor-
terim. Cū accusatiuo in rariore usu loquendi est. Inue-
nies tamen apud Eras. in adagio præuertit ancoræ iactū
deus, Græcū hoc Ἀλλ' ἀντίπρωρ τὴν ἐπ' ἀγκυρὰν Δεὸς,
ita latine redditū. Sed anteuortit ancoræ iacturā Deus.
De Antecello, Cic. li. 1. de oratore. In hoc hominibus
ipsis antecellat. Et p lege Manilia: Facile omnibus ter-
ris antecellat. Cū accusatiuo nō perinde cito inuenies.

K

Ante

PRIMVS

CCXV.

COXV.

Anteco te non tibi.

PRIMAEVS

¶ Est tamen apud Plautū in Amphitrione. Virtus omnibus rebus anteit profecto. Et Cic. 3. de natura deorū: Homines bestijs antecunt.

COXVS,

¶ Anteco cū datiuo construitur apud Ciceronem Philipp. 9. Sed quum Seruius Sulpitius aetate illis anteiret sapientia omnibus. Et Gell. li. 1. c. 1. Quanto olympicū stadiū cæteris pari numero factis anteiret. Atq; etiā c. 22. Pro eo quod copia quidem & facultate cæteris anteiret. Cū accusatiuo apud Teren. in Phor. act. 2. sce. 1. O Phædria incredibile est quāto herū anteco sapiētia. ¶ Sal. in Iugur. Et quū omnes gloria anteiret, omnibus tamen charus esse. Eras. in præfat. in epistolā ad Romanos ad Grimanū Venetū. Maiestatem anteciat bonitate.

P O S T,

Posthabeo, postpono famam pecuniæ.

COXVS.

¶ Vergil. in Melibæo seu Ecloga. 7.

Posthabui tamen illorum mea seria ludo.

¶ Eras. in copia uerborū c. 25. Posthabet pecuniā famę.

O B,

Obgannit nobis, Occinit, Obturbat, Oppono, obiicio, oppedo, obmurmuro.

COXVS.

¶ Ter. in Phor. sce. ulti.

Habet hæc, ei quod, dum uiuat, ad aurem obganniat.

¶ Erasmus in Morie encomio. At hic rursus obganniū mihi ὁ ἐκ τῆς στῶας παρὰ χροί. Obturbat sine casu à tergo usus est. Teren. act. 5. sce. 4. Itane uero? obrurbat. Et Erasmus in encomio Morie. Ad conuiuium adhibe sapientem, aut tristi silentio, aut molestis quæstionculis obrurbabit. Et in milite christiano. Caput esse sapientiæ, &c. Tamen non desinunt obturbare, ridere. Cū datiuo nescio an legerim. Eras. in Dialogo puellæ & proci. Hę uidelicet aues, mea lux, mihi promittūt fo-

re

re inter nos felix, perpetuū, ac letum iucundūq; conu-
bū, modo ne tuus animus mali ominis cantionem no-
bis occinat. Ioannes Cēsarius noster quondam Colo-
nię in gręcis & philosophia morali pręceptor, secundo
dialectices suę tractatu, c. 22. Opponi autem alterū al-
teri quadrupliciter dicitur. Era. in encomio Morię. De
inde duos quasi tyrannos uiolentiss. uni opposuit. Et
ineodem opere. Vt id passim alijs magni probri uice
obijciant. Horat. in sermonibus. Vin tu curtis Iudęis
oppedere? Eras. in Mil. christ. c. de tribus hominis par-
tibus. Tu interim preculis tuis Deo obmurmuras.

Indormis faccis.

¶ Apud Horat. est Sat. 1. ad Auarum. Et apud Cicer. in PRIMAERVS
Philipp. est indormire causa.

Inuigilas chartis, Immoraris, immoreris, Insu-
das studiis, infides saxo, Illudo tibi uel te. Insul-
to. Inniteris arundini.

¶ Lactan. lib. 4. Vel custodiendis domibus inuigilat. COXVS.
Eras. in pręfat. ante paraphr. in Matt. ad lectorem. Sed
qui nihil habet in hoc mundo, cui innixus animus acqui-
escat, sed totus inuigilat studio rerum cęlestium, is nō
habet ubi caput reclinet. Pli. li. 1. epist. 8. Per hoc enim
assequebamur, primum ut honestis cogitationibus im-
moraremur. Era. in colloquijs de rebus domesticis. Mi-
hi uero uel immori chartis dulce est. Horat. epi. 7. li. 1.

Immoritur studijs & amore senescit habendi.

¶ De Insudo nō uenit in mentem exemplū ullum. Per-
gamus igitur ad alia. Eras. in paraphr. in Matt. Hoc ma-
gis infidet illorum mentibus. Asciscit etiam ablatiuum
cū prępositione In. Idem in Milit. Christ. c. de homine
exteriore & interiore. In cuius fastigio aquilam infide-
re scripsit Homerus. Verg. ęneid. 2. Certantq; illudere
capto, Cic. pro Sex. Roscio, Finge aliquid saltem com-
mode,

DE CONSTRUCT. VERBI

mode, ut ne plane uidearis id facere, quod aperte facis, huius miseri fortunis, & horum uirorum talium dignitati illudere. Verg. Aeneid. 9.

Verbis uirtutem illude superbis.

¶ Teren. in And. act. 5. sce. 1.

Dumstu deo obsequi tibi, penè illusi uitam filij.

¶ Inuenitur & apud eundem. Adeon uidemur uobis idonei, in quibus sic illudatis? Verum id obsoletum est. Insulto. i. frequenter infilio, & datium exigat & accusatium. Verg. Georg. 3.

Atq; equitem docuere sub armis.

Insultare solo, & gressus glomerare superbos.

¶ Teren. in Eunuch. act. 2. sce. 2.

Qui mihi nunc uno digitulo fores aperis fortunatus, Ne tu istas faxo calcibus sepe insultabis frustra?

¶ Metaphorice capitur pro irrideo, & contumeliosius in aliquem aliquid uel dico uel facio, & utrunq; admittit casum. Suet. in Cæs. Ex eo insultaturū oīm capitib⁹. Sal. Multos tamen ab adolescētia bonos insultauit. Eras. in paraph. super cap. 3. epist. 2. ad Timot. Non innituntur solide pietati.

PRIMAEVS

¶ Inniteris arundini. prouerbiū in eum qui spem figit in aliquo, qui non solum non potest esse p̄sidio, uerum etiam nocet destituto.

Nitor quoq; simplex. Nititur suis uiribus.

COXVS,

¶ Hoc loco bonus dormitauerat Lilius. Quoniam datiuū sibi nequaquā asciscit Nitor simplex, sed ablatiuū, Budęus ad Cuthbertum Tonstallū. Quo uno ferme interprete iuris diuini prudentia nititur. Eras. epistolarū li. 2. in ep. quadā ad Henricū Bonillum. Neq; negari potest Hieronymū, Ambrosium, Augustinum, quorum auctoritate potissimū res theologica nititur, ex hoc grammaticorum ordine fuisse. Et in. 3. c. paraph. in Matt. His sanctiss. uiri uocib, adeo cōmoti sunt populares animi,

ut com-

Insulto

ut complures, qui hactenus legis obseruatione nixi fuerant, metu & repidi uenerint ad eum. Quod autem legitur apud eundem in dialogo de pronūciatione, cui ueluti fundamento nituntur omnes typographi, negligentia deprauatum opinor & nituntur pro innituntur positum fuisse. Vergil. Aeneid. 6.

Ille, uides, pura iuuenis qui nititur hasta.

¶ Fabius li. 2. c. 3. Sed ne hi quidem, qui hoc fortissime affirmant, ullo satis idoneo autore nituntur. Ci. li. 1. offi. Est igitur adolescentis, maiores natu uereri, ex hisque eligere optimos & probatissimos, quorum cōsilio atq; autoritate nitatur. Atq; in. 1. de Oratore. Tum etiā exemplorum copia nitebatur. Idem in Somnio Scipionis ablatiuo prępositionem anteposuit, his uerbis. Tu eris unus, in quo nitatur ciuitatis salus. Et pro Deiotaro. In qua oratorum studia niti solent. Politianus cent. 1. c. 1. Vt iure in uno isto potissimum totius ueritatis niti patrocinium uideatur. Gell. li. 2. c. 29. Sed quid aliud sanctiores libri philosophorum monent, quam ut in nobis tantum ipsis nitamur? Vnde facile adducor, ut credam relatiuū, qui, aut aduerbiū, quā, non temere uerbo nitor sine hac prępositione, in, adiūgi debere. Cic. ad Attic. ep. 1. Sane sum perturbatus cū ipsius Satrij familiaritate, tum Domitij, in quo uno maxime ambitio nostra nititur. Regit & accusatiuum cum prępositionibus in & ad. Plin. Nam latissima uitis per omne tectum iuculmen nititur & assendir. Quintilianus in proœmio libri primi. Altius tamen ibunt qui ad summa nitentur. Inuenitur & cum ablatiuo & prępositione pro, apud Plinium in epistolis, ut Non pro se, sed pro causa niteretur.

Imminet capiti. Impendit omnibus periculum.
Incessit mihi cupiditas.

PRIMAERVS

¶ De uerbo inest & incessit lege Laurentiū li. 3. c. 45.

Inest illi uel in illo.

COXVS.

¶ Ouid. in Fast. li. 1.

Fastus inest pulchris sequiturq; superbia formam.

¶ Liuius li. 1. ab urb. Quin si uigor iuuentē inest cōscen-
dimus equos. Idem li. 8. secundi belli punici, Tanta au-
tem inerat comitas Scipioni. Pli. li. 2. c. 37. Scorpionis
caudæ inesse eum & plerosq; ternos. Sal. in Catil. huic
homini non minor uanitas quā audacia inerat. Plin.
iunior li. 3. epistolarū epistola. 3. à fine. Inest huic com-
putationi sumptus. Rodolphus Agricola li. 1. de inuen.
dialectica. c. 4. Hæc omnia planum est inesse Ciceroni,
Trapezuntius in dialectica. Nos uideamus quæ uis, quæ
rationationes huic insint orationi. De usu autem eius
cum ablatiuo & præpositioni hi testes erunt. Ci. in La-
lio seu de amicitia. Sic amicitiam non spe mercedis ad-
ducti, sed quod omnis eius fructus in ipso amore inest.
Idem in. 2. de oratore. In quo nulli aculei cōtumeliarū
inerāt. Rursus in. 3. in Oratore: Profecto inest illorum
omnis scientia, in philosophorū autem cognitione, nō
continuo inest eloquentia. Tū in Bruto. In Scauri ora-
tione, sapientis hominis & recti grauitas summa, & na-
turalis quædam inerat autoritas. Sed quid ego tā ope-
rose Ciceronis testimoniū adduco, cū nusquam non ita
loquatur? Verum istud lubens ago, ut cū sit uterq; mo-
dus latinus & elegans, discant tamen pueri uter magis
placuerit. Caue enim uni Tullio phrasim, hanc in deli-
tijs fuisse putes. Locuti sunt ita latine lingue principes
ferè omnes. Plin in nat. hist. c. 41. li. 2. Quin in partibus
quoq; signorū quorundā sua uis inest. Teren. in An. act.
5. sce. 2. Tristis seueritas inest in uultu atq; in uerbis fi-
des. Item in Eu. act. 1. sce. 1. In amore hæc omnia insunt
uitia. Quintilianus li. 1. c. 10. In gestu etiā nonnulli pu-
tant illud idem uitium inesse, quā aliud uoce, aliud nutu
uel

uel manu demonstratur. Gell. li. 3. c. 10. Sed eos in sphaera quæ *Κριωτη* uocatur, propter breuitatem nō inesse. Et c. 12. li. 5. In antiquis spectationibus nomina hæc deorū inesse animaduertimus, *Diouis* & *Veiovis*. Era. in Adagijs c. ad persuadendū conducere prouerbia. Inest nimirū, inest in his parcerijs natiua quædam & genuina uis ueritatis. Atq; in Copia uerborum, De uerbis nouatis. In quibus ipsis inherit non nihil uarietatis. Rodolphus Agricola de inuentione dialectica ca. 4. lib. 1. Tametsi enī sapientia nō insit in substātia sapientis quatenus homo est, quātamen de sapiente differitur. quatenus sapiens est, certū est esse in substātia ipsius sapiētiæ. Gaza in li. 2. Aristo. de historia anim. c. 15. Pulchro etiā in iecore inest, pportione corporis maxime omniū copiosum. Et c. 17. Gula paucis in piscibus inest. Idem in 1. li. Aristotelis de partibus animalū c. 1. Nā & in equis & in canibus & in hominibus, ea quæ modo dixi omnia insunt. Atq; etiam in li. 2. de generat. animal. c. 3. Vtrum in femine & conceptu inest an nō. Petrus Alcyonius in libello Aristotelis de cōmuni animalū gressu. Quod in partibus, quas cōmemorauimus inest. et De cōmuni animalium motu. Quocirca opus non est in quoq; membro animam inesse. Politianus in prologo in Plauti *Menæchmos*.

Inerunt in ea nonnulla, ne nobis quidem

Satis intellecta. Sed hæc erunt pauca admodum.

¶ Agricola li. 1. de inuentione dialectica c. 3. Insit ne animal in homine. Budæus in annot. in Pandect. ex legeultima de Senatoribus. In ea igitur curia, in qua summa iurisdictionis gallicæ atq; etiam iuridicialis imperij sita est, omnia inesse mihi uidentur, quæ & in senatu & in cētūuiratu, & in *Areopago* erant. Sall. in Catil. prorsus in facie uultuq; uerborum inerat. Non tamen inficias eo, auctores hos aliter fuisse sæpenumero locutos, et pro ablatiuo

DE CONSTRUCT. VERBI

latino datiuum posuisse. Atq; cū altera phrasis (id quod Valla monet) frequentior est apud Ciceronem, altera frequentior apud Quintilianū & Plinium iuniorem atq; alios recentiores utra mihi magis arrideat edocui, liberum interim lectori relinquens, an hanc an illam sequi maluerit.

Incidit mihi lis cum nebulone.

coxvs.

¶ Dicimus etiā incidit in latrones, ut apud Lucā in. 10. c. Incidit in foueā quam fecit. Psal. 7. et apud Eras. chi. 1. cent. 1. ada. 52. Ne in Melampygū incidas. chil. 2. cen. 1. adag. 43. Teren. in And. act. 4. lce. 5. Ioculariū in malum insciens penē incidi. Fab. in proœmio li. 1. Vt uix nulla possit causa reperiri, in quam non aliqua quæstio ex his incidat. Adijce his uerbis incumbo, de quo ita scribit Valla c. 44. li. 3. Incūbo studijs, & incumbo remis. Ver. Validis incumbite remis. Incumbo in studia, & ad studia, sed non incumbo in remos & ad remos. nō enim incumbere remis est per translationem dictum. Significat incumbo proprie idem quod innitor uel inhæreo, ac tū semper cum datiuo construitur. Vergil. ænei. 10.

Nunc o lecta manus ualidis incumbite remis.

¶ Pli. li. 2. c. 64. Namq; in illo cana in se cōnexitas uergit & cardini suo, hoc est terræ undiq; incūbit. Per metaphorā significat operā dare seu intentū esse, & habet tam datiuum quā accusatiuum, eūq; aliquando cū ad, aliquando cum in. Ac datiuum habere tum Valla tum alij grāmatici dicunt Eras. in colloquijs, Cōtinenter incumbis literis, Cum in & ad utuntur magni nominis auctores. Cic. li. 1. de Oratore. In id studium in quo estis, incumbite. Et li. 2. ad Atticū epist. 16. Quare incumbamus o noster Tite ad illa præclara studia. Sed cū in frequentior eius usus est. Eras. li. 1. epistolarum Ad Longolium, Bene uale Lōgoli doctissime, & in hæc studia ut cœpisti constanter ac feliciter incumbe, Budæus ad Era. Nec in partes

CUM DATIVO.

partes bonorum meo arbitratu incumbere. Eras. in copia uerborum c. 8. Nunc quo studiosa iuuentus propensioribus animis in hoc studium incumbat. Sic dicim? Incumbere in curam, in remp. in studia, in causam communem, in perniciem, de quibus loquendi modis lege thesaurū latinæ linguæ. Huc cōgere & Inhio, quod accusatiuum regit & datiuum. Cæcilius apud Gell. li. 2. c. 23.

Dum eius mortem inhio, egomet uiuo mortuus.

¶ Plaut. in Aulul. Inhiat aurum ut deuoret. Eras. in Carunculo. Legendū est hoc hæredipetis & qui testamentis inhiant. Cor. Tacitus lib. Pariter hortis inhians. Sunt & alia plura huc spectantia, sed assidua bonorum antorum lectio illa studiosis abunde suggeret.

INTER,

Intermiscet uera falsis, interserit, interiicit, Interfuit conuiuio, Interuenit colloquio.

¶ Vergilius in Gallo seu Ecloga ultima.

Sic tibi cum fluctus subter labere Sicanos

Doris amara suam non intermisceat undam.

COXVS.

¶ De interserit & interiicit exempla mihi iā in promptu non sunt. Interfuit. Era. in præfatione ad lectorem in paraphrasim in Matthæum, Nisi Christus intersit consilij nostris. Dicimus etiam interesse inter. Cæsar li. 3. de bello ciuili. Inter bina castra Pompeij atq; Cæsaris, unū flumen tantum intereat. Cic. pro Murena. Nihilne existimas inter tuam & istius sortem iterfuisse. Interuenit. Eras. Chil. 4. cent. 5. adag. 50. Qui fratribus de ipso confabulantibus de repente interuenit.

Contigentia.

Contigit mihi, accidit, euenit, usuuenit, obtingit, cessit, successit, obuenerit, uertit, cecidit.

¶ Eras. in Moria encomio. Porro cui contigerit è belua non nihil gustare, is uero existimat sibi non parū nobilitatis

COXVS.

DE CONSTRUCT. VERBI

bilitatis accedere. Teren. in Hecyra. act. 3. sce. 3.

Vnde exordiar narrare, quæ nec opinanti, accidunt.

¶ Pli. li. 1. ep. 4. Idem fortasse eueniet tibi. Gel. c. 12. li. 16. Qui hallucinantibus plerumq; usuuenit. Eras. in encomio Moriæ. Nō ita multis obtigerūt opes. Ver. in. 12

Cesserit ausonio si fors uictoria Turno.

¶ Sal. in Cat. Et Catilinæ neq; petitio, neq; insidiæ quas consuli fecerat, prospere cessere. Ci. ep. li. 16. epist.

Nā quum omnia mea causa uelles mihi successa. Eras. in copia uerborum c. 154. Ingens huic uenit siue obuenit hæreditas. Plaut. in Aul. Nunc quæ res tibi & gnatae tuæ bene feliciterq; uortat. Teren. in Adelph. act. 2. sce. 1. Quæ res tibi uertat male. Eras. li. 3. in epist. ad Thomam Cardinalem Eboracensem. Multis male cesserit numina parum rite compellasse.

Confidendi.

Fido, confido, credo, fidem habeo, fidem facio, fidem do, polliceor, spondeo, nubo.

coxvs,

¶ Fido Mancinellus & Despauterius non cum datiuo tantum, sed etiam cum ablatiuo cōnecti uolunt. Sed unū adferunt exemplum dumtaxat ex. 7. æneid.

Moliri iam recta uidet iam fidere terra.

¶ At alij non terra sed terræ legunt. Posse tamen cū ablatiuo construi Melanchthonis testimonio certum est. Quid enim uerat, hunc hominem germanum inter latinissimos nostræ ætatis uiros cōnumerari. Sic igitur ille in dialectica sua, cum deus incutit animis terrorem, & cum exuscitat nos & erigit ut fidam⁹ sua misericordia. Probat idem in. 18. Pris. his uerbis. Fido huic rei & hac re. Præposuit Erasmus ablatiuo præpositionem in cōuiuio religioso. Sic ille. Quidā fidunt in his rebus quibus non est fidendum. Confido utrunq; casum regit datiuum atq; etiam ablatiuum. Ci. li. 3. de legibus. Vir excellens

CUM DATIVO.

cellens & fortis confidere sibi debet, & suę uitę & actę consequenti. Idem de amicitia. Ego uero non grauarer, si mihi ipsi considerem. Cęsar li. 3. de bello gallico. Multum natura loci cōfidebant. Et li. 7. Hostes loco numero, nostri uirtute considerent. Et li. 3. de bello ciuili. Scipio affinitate Pompeij consideret. Rursus in eodem li. Cęsar confisus fama rerū gestarum infirmis auxilijs proficisci non dubitauerat. Hoc tamen in loco illud annotare decet, quod sæpius confido leges cū datiuo in syn taxi uinctum quam cum ablatiuo. Cic. pro A. Cluentio. Primū igitur illud ex quo intelligi possit debuisse Cluentium magnopere causę confidere. Cęsar li. iam allegato (Nam hoc uerbo lubenter utitur Plinius iunior.) Sed neq; n̄ sibi cōfisi ex portu prodire sunt ausi. Atq; iterum. Dū sibi uterq; consideret. Et erat eo tempore Brūdijs Antonius, qui uirtuti militum cōfissus. Sed hæc ex multis sufficiāt. Credo. Te. in Eu. act. 4. sce. 4. Age nūc bellua, credis huic quod dicat? Fidem habeo. Idē in An. act. 3. sce. 4. Scies, nam propemodū habeo iā tibi fidem. Fidem facio. Cic. in Catil. ut quū auribus uestris propter incredibilem magnitudinē sceleris minorem fidem faceret oratio mea. Fidem dare. Teren. in An. act. 2. sce. 3. Hanc fidem sibi me obsecrauit, qui se sciret nō deserturum, ut darem. Idem in Eunu. act. 2. sce. 3. Scis te mihi sæpe pollicitum esse. Plaut. in trinummo.

Sponden ergo tuam gnatam uxorem mihi?

¶ Terent. in An. act. 3. sce. 3. Aliquot me adiere, ex te auditum qui aiebant hodie filiam meā nubere tuo gnato.

Item hæc liquet, uacat, placet, displicet, dolet, licet, succensio, indignor, minor.

¶ Terent. in Eunuco act. 2. sce. 3. Illum liquet mihi desiderare his mensibus sex uel septem prorsum non uidisse proximis. Eras. in milit. chr. canone. 2. Viro non uacat

L n̄

ulla

COXVS.

DE CONSTRUCT. VERBI

ulla usquam in regione morari. Plaut. in Aulular. Illud mihi uerbum non placet. Teren. in Heauton. act. 5. sce. 4. Eheu q̄ ego nunc totus displiceo mihi. Idem in Eu. act. 1. scen. 2.

Aut hoc tibi doleret itidem ut mihi dolet.

¶ Quint. li. 4. c. de propositione. Procuratori enim tibi esse non licuit. Plaut. in Trinū. Atq; ædepol sunt res quas propter tibi tam succensui. Ci. 1. Tusc. Quid? Cyrenarum Theodorū philosophum non ignobilē, nonne miramur? cui quū Lysimachus rex crucē minaretur, istis quæso (inquit) ista horribilia minitrare purpuratis tuis.

Adde Parco quod in frequenti sit usu. Sal. in Catil. Pecuniæ an famæ min⁹ parceret, haud facile discerneres. Verg. en. 3. Iam parce sepulto. Quod autem scribit in. 1. æneid. Parce metu. Ponitur ibi parce pro eo quod est abstine, aut est metu antiquus datiuus.

Datiui aduerbiales.

Adduntur & hi datiu aduerbiales temporis surgendum. Vesperi uenit luci occidit hominem.

coxvs, ¶ Vesperi in usu est apud doctissimū quemq;. Sue. in Nerone. Discessit iam uesperi. Plinius li. 2. c. 15. Mox eodem interuallo uesperi exoriuntur. Terent. in Andr. act. 4. sce. 5. Quem ne ego heri uidi ad uos adferri uesperi. Idem in Heautont. act. 1. sce. 1. Nunquam tam mane egredior neque tam uesperi domum reuertor. Liuius lib. 8. 2. belli punici. Tesseram uesperi per castra dedit. Cicer. in Catone maiore seu de senectute. Quid quoque dixerim, audiuerim, egerim, commemoro uesperi. Aliorum rara sunt exempla. Plautus in Amphit. dixit, Non satis temporis. Tum in Capt. Venturus temporis. Et, Venias temporis. Cato de re rust. Satis ne temporis sint confecta? Et, Si temporis facies. Linaccer quoq; in tertio de emendata structura, Præstat temporis

pori uenire quàm sero. Crebrius tamen ita loquuntur latini homines. In tempore et, per tempus. Terent. in And. act. 4. sce. 5. Veni in tempore. Et in eadem scena, O Chreme per tempus aduenis. Plaut. in Capt. Optime mihi in tempore aduenis. Idem in Menech. Non potuisti per tempus magis aduenire q̃ uenis. Etiam in Casina. Non pol mihi per tempus inceptū est iter. Terent. in Andria scen. ult. In tempore ipso mihi aduenis. Cato de re rust. Et umbram per tempus habet. De his loquendi modis uide Hadrianū Card. De luci. Ci. Philip. 12. Quis enim audeat luci? Plaut. in Casin. Vt ueniamus luci. Gell. li. 11. c. ult. Si modo id luci fecissent.

Verbis aliquoties datiuus festiuitatis, id est, iucunditatis gratia adiungitur. Vt, Suo sibi hunc iugulo gladio.

¶ Terent. in Adelphis. Et dicitur in eum qui suis uerbis reuincitur. Gaudebant ueteres & iucundum putabant sic loqui ut datiuus sibi superesset.

PRIMAEVS

¶ Sic Eras. in colloquijs in formul. salutandi per alium. Salutabis mihi sodalitatem diligenter. ubi mihi nihil significat non magis quam hoc salutabis sodalitatem diligenter. Habet tamen gratiam quandam & leporem in latino sermone. Vide Vallam li. 3. c. 52.

COXVS

Est cum datiuo.

Est pro habeo. Est tibi mater. Non est tibi quod agas. Et intercedit mihi cum illo familiaritas.

¶ De uerbo intercedit uide Laurentium li. 3. c. 78.

PRIMAEVS

¶ Est pro habeo.) Sic Ouid. in epistola Penelopes.

COXVS,

Est tibi sitq; precor natus qui mollibus annis

In patrias artes erudiendus erat.

¶ De Intercedit ita scribit Valla lib. 3. c. 73. Intercedit mihi tecum amicitia, Intercedit tibi cū illo affinitas, In-

DE CONSTRUCT. VERBI

tercedit tibi mecum necessitudo hoc est amicitia, affinitas, necessitudo inter nos est media quædā, quæ nos cōciliat. Tribuni intercesserūt. Scipio intercessit. Cato intercessit. hoc est, in mediū se uerbis aut ui opposuit.

Nonnunquam geminos habet datiuos, ut, Non sit tibi curæ.

COXVS.

¶ Eras. in milite Christ. c. de tribus hominis partibus. Aramas non ob aliud nisi quia tibi uoluptati est. Teren. in And. act. 2. sce. 1. Aut tibi nuptiæ hæ sunt cordi. Huc non incommode referantur illæ phrasæ. Cui nunc cognomen Iulo. Et, Cui Africano fuit cognomen. Et, Faustulo fuisse nomen ferunt. Quæ cum similibus, ait Linacer, nisi eas contra rationem, autorum usus asserat, Solæcophanes sint, quum datiuus illi propriorum & nominatiuus cognomen uel nomen eadem personam representent. Rectius igitur & elegātius ista dicuntur. Argentarius Sextus Clodius, cui nomen Phormio. Et, Notum est quid Gliconi acciderit, cui Spuridion fuit cognomen. Et Hecyra est huic nomen fabulæ. Quorū primum Ciceronis est, alterū Fabij, tertium Terentij.

Item hæc. An id sibi studio habet.

PRIMÆVS

¶ Terent. in Adelphis.

Hoc tu tibi laudi ducis.

PRIMÆVS

¶ Terentius in Adelphis.

Speras tibi laudi fore quod mihi uitio uertis. Dedit mihi uestem pignori, dono, mutuo. Dedit mihi pecuniam fœnori.

COXVS.

¶ Simile est illud Terent. in And. act. 2. scen. 1. Postulare id sibi apponi gratiæ. Sic Corn. Tac. li. 3. & nobilitatem sine probro actam, honori quàm ignominia habendam ducebat.

ACCV.

CUM ACCUSATIVO.
ACCUSATIVVS POST VERBUM.
ORDO. I.

VERBA transitiva cuiuscunq; generis exigunt accusatiuum significatē id quod patitur. Vt, Saluta patrem. Numeras harenam. Bibis uinum. Loqueris mendacium. Osculatur uxorem.

¶ Saluta patrem. Numeras harenam actiui generis sunt. Bibis uinum neutri generis. Loqueris mendacium deponentis. Osculatur uxore, cōmunis. Numeras harenā dicitur his qui in re difficili laborant. Verg. Polydo.

PRIMAEVS

¶ Verba dicuntur transitiva, quorum actio in aliud ut patiens, & uerbi actionem in se recipiens transit. Vt quum dico saluta, patrem. Saluta uerbum transitiuū est, quippe cuius actus in aliud nempe in patrem trāsit ceu patientem & salutationē accipientem. Ille enim est qui salutetur. Exigunt autem id genus uerba accusatiuum patientis, ut exempla ab autore posita docēt. Numeras harenam. Siue harenam metiris adagium est in eum qui rem infiniti laboris atq; inexplicabilē inceptat, aut qui id frustra conatur quod nequeat efficere. cui simile est & eundem habens sensum, Vndas numeras. Vergilius utranq; parœmiam elegāter attigit Georgicō secūdo,

COXVS

Quem qui scire uelit, Libyci uelit æquoris idem
Discere quā multæ zephyro turbantur harenæ
Aut ubi nauigiis uiolentior incidit curus,
Nosse quot Ionii ueniant ad littora fluctus.

Vide Erasmi chiliadis primæ cent. 4. adag. 44. & 45. Tædet, piget, pudet, pœnitet, Mileret me tui. Decet te Non decet senem. Dedecet uirginem impudentia. Antiqui dicebant & decet tibi.

¶ Apud Terentium & Plautum exempla habes.

PRIMAEVS

¶ De tædet, piget, pudet, pœnitet & miseret antea dictum

COXVS,

ctum est. Decet (ut scribit Valla li. 4. c. 4. r.) Iuuat & ed-
 ducit pro utile est, & si qua sunt alia, nec psonalia sunt
 plane, nec impersonalia, quum habeant numeros. Vestes
 hæ decent nos, illi cibi iuuant te, studia secreta condu-
 cunt maxime. Explicit, expliciunt, nunq̃ (quod sciam)
 legi. Hæc Valla. Linacer in quarto personalia hæc esse
 affirmat, sed defectiua, utpote tertiam dūtaxat ut rursq;
 numeri personam habentia. Eius hic uerba recensebo,
 quo res tora aperta magis fiat. Sunt (ait ille) quædam
 tertiæ actiuorum personæ, quæ ut post se accusatiuum,
 ita ante se infinitum loco nominatiui accipiunt. Ea sunt
 Decet, delectat, Iuuat. Vergilius. Iuuat euasisse tot ur-
 bes Argolicas. Liuius. Me quoque iuuat, ueluti ipse in
 parte laboris periculiq; fuerim, ad finem belli Punici
 peruenisse. Soluuntur autem eiusmodi infiniti, per quod,
 & subiunctiuum. Iuuat euasisse, Iuuat quod euaserim. His
 additur, Oportet, quod simili modo infinitum ante se
 pro nominatiuo habet. Meminisse oportet. Recipiunt
 tamen hæc nihilominus & alios nominatiuos, ut Ouid.
 in epist. Tunc te plus solito lasciuia nostra iuuabat. Ver-
 gilius. Non omnes arbuta iuuant. Ouidius.

Lude, de cent animos mollia regna tuos.

¶ Seneca. Agricolam arbor perducta ad fructum dele-
 ctat. Decet uero & cum datiuo nonnunquam legitur.
 Cicer. de Orat. Quandoq; id deceat prudētiæ tuæ. Te-
 ren. in Adel. Ut uobis decet. Hactenus Linacer. Sed hic
 memineris. Decet tibi, Hellenismi non esse, & syntaxin à
 nostri seculi usu alienam.

Duo accusatiui.

Sunt quæ geminum admittunt accusatiuum, Ut,
 Docuit me literas, Dedocebo te istos mores. Po-
 poscit me mutuum. Rogat, Orat, Flagitat, Exorat
 te ueniam.

Rogandi

CUM ACCUSATIVO.

¶ Rogandi de quibus inde Laurentiū li. 5. c. 61.

¶ Differentiam inter peto, posco, postulo, flagito, scribit Valla li. 5. c. 58.

Postulo, oro, posco, flagito, peto abs te hanc rem frequentius quam te sine præpositione.

¶ Terent. in And. act. 3. sce. 3. Neq; postulem abs te. Et act. 5. sce. 1. Imo enim quam maxime abs te postulo. Ci. pro Cluentio. Quamobrem a nobis iudices antequā de ipsa causa dicere incipio hoc postulo. Cæs. li. 1. de bello gallico. Qui ab eo postularent. De oro. Verg. ænei. 11. Ip sum obtestemur ueniamq; oremus ab ipso.

¶ Plautus in Amphitrione.

Nunc hoc me orare a uobis iussit Iupiter.

¶ De Posco ex Valerio Antiate apud Au. Gel. li. 7. c. 9. Dicit a quinto Martio prætor peposcit. Et Lucan. li. 3. Vxor & à charo poscet sibi fata marito.

De flagito. Cic. in oratione post reditum in senatu. Nunquam meā salutem non ab his consulibus, qui uendiderāt flagitauistis. Eras. in paraphr. iii c. 3. Mat. Baptismū ab illo flagitat. De peto. Cic. in oratione antequā iret in exiliū in fine. Tantū a uobis illud equites Romani peto & rogo. Cæs. li. 5. de bell. gal. Ab eo petere cœperunt.

Exuo, induo, uestio, calceo, cingo, posteriorem, hoc est, accusatiū rei, sæpius mutāt in ablatiū. Exuit se chlamydem siue chlamyde. Accinxit se gladio.

¶ Id est gladium lateri accommodauit.

¶ Sic Vergil. in undecimo æneid.

An sese mucrone ob tantum dedecus amens Induat.

¶ Cæs. lib. 5. de bel. gallic. Omnes armis exuit. Valer. Max. de fortitudine Marci Marcelli. Quem protinus obtruncatum armis exuit. Mat. c. 27. ex editione Erasmica. Et postquā illussissent ei, exuerunt eum chlamyde, & induerunt eū uestibus suis, Marci. c. 15. ex eadem editione.

M

tionē

PRIMAERVS
COXVS.

COXVS.

PRIMAERVS
COXVS.

tionem. Exuerunt eum purpura, & induerunt illum uestibus proprijs. Liuius li. 2. ab urb. Primo se agro paterno auitoque exuisse, deinde fortunis alijs. Et li. 4. Reliquam omnem multitudinem uoluntariam exuit armis. Eras. in apotheosi Capnionis. Simulque uestem protulit, qua Rheuclinum induit. Vertitur interdum prior accusatiuus nempe quem persone uocant in datiuum. Virg. in. 11. ænei.

Harum unam inueni supærum moestus honorem
Induit.

Ouidius in li. Metamorphoseon.

Iam dudum uincula pugnat

Exuere ipse sibi.

¶ Cic. li. 2. de fin. Ex eius spolijs sibi & torquem & cognomen induit. Et in. 2. Tusc. Cui quum Deianira sanguine centauri tinctam tunicam induisset. Plin. li. 33. c. 1. Pessimum uitæ scelus fecit, qui anulum primus induit digitis. Plin. iunior in uiris illustrib. de Tito Manlio Torquato. Torquem ei detractum ceruici suæ induit. Liuius li. 9. ab urbe. Quod sibi uictor induerat. Et li. 10. 2. belli punici. Tum Mamertinorum sociorum periculum, & nunc Sagunti excidium nobis pia ac iusta induerunt arma. Fabi⁹ li. 1. c. 2. Nihil enim est peius his qui paululum aliquid ultra primas literas progressi, falsam sibi scientiam persuasionem induerunt. Ioannes Cæsarius in dialectica sua de elencho sophistico. Nonnumquam uirtutum species sibi induant. Ponitur sæpe unicus tantum a tergo accusatiuus, accusatiuus uidelicet rei. Verg. æneid. 7. Induit albos cum uitta crines. Quam loquendi rationem summis uiris maxime placuisse uideo. Eras. in. 6. Pauli ad ephesios. Induite totam armaturam dei. Valer. Max. de institu. antiquis in exemplo secreti consilij. Fidum erat & altum reip. pectus cura silentijque salubritate munitum & uallatum undique, cuius limen intrantes, abiecta priuata charitate, publicam induebant, Theodorus Gaza apud

CUM ACCUSATIVO.

apud Aristo. li. 8. de natura animalium c. 17. Exuunt senectutem ea quibus cutis mollis. Et prope finem eiusdem capituli. Cancris etiam exuunt senectutem. Pli. c. 23. li. 20. Fœniculum nobilitauere serpentes, gustatu (ut diximus) senectutem exuendo. Luca. in. 1.

Quis iustius induat arma

Scire nefas.

¶ Teren. in Eun. act. 4. sce. 4. Is dedit hanc mihi uestem, meam ipse induit. Seneca in Hercule Oethreo. act. 2.

Non ante uestes induat coniux. Et act. 3.

Spoliū leonis sordidū tabo exuit. Et paulo infra, Exuere amictus quærit.

¶ Eras. li. 5. epistolarum in ep. ad Euriciū Cordū. Etiam atq; etiam nostræ gratulor Germaniæ, quam uideo indies magis ac magis melioribus literis mansuescere, ac syluestre ingenium exuere. Idem in eodem libro ad Iohannem Turzonem. Tantum autem abest ut pudeat me uinci a minoribus, ut uehemēter & gaudeam & glorier seculum nostrum priscæ barbariei ueternū exuere. Melanchthon meus in dialectica sua. Vt substantia nō exuat omnia accidentia quibus tecta latet, tamen ratione ei possunt detrahi. Liuius li. 7. secundi belli punici. Repente exuit antiquos mores. Cic. pro Ligario. Nonne omnem humanitatem exuisses? Quintil. li. 6. c. Quorum induere personas quid attinet. Cic. in. 3. offic. Deponit enim personam amici, quum induit iudicis. Inuenitur & cum accusatio præcedēte In. Vt apud Maronem in. 4. Georg.

Contemplator item quum se nux plurima syluis
Induet in florem.

¶ Verum hoc poeticum est, & in carmine tantum permissum. Hoc in loco uisum est mihi non inutile, si doceā pueros. Monere non raro cum gemino accusatio cōiungi. Eras. li. 10. in epistola ad Latimerum. Illud unum

M n

si te

DE CONSTRUCT. VERBI

si te monuero, Teren. in And. act. 5. sce. 4. Ni metuam patrem habeo pro illa re illū quod moneam probe. Et in Heauton. act. 2. sce. 3.

Ridiculum est, istuc me admonere Clitipho.

¶ Quintil. li. 2. c. 10. Discipulos id unū interim moneo. Gaudet etiam nonnunq̃ ablatiuo cū præpositione. Cic. pro lege Manilia. De quo vos paulo ante admonui. Habet & genitiuum cum accusatiuo, ut docuimus supra in uerbis accusandi.

Accusatiuus rei & personæ.

Quædam utrumuis admittunt rei seu personæ. Vicit te, uicit litem. Excusat se, & excusat ualitudinem. Accusat te, & accusat tuam negligentiam.

COXVS.

¶ Vicit te id est te in iudicio superauit, accusatiuus est personæ. Vicit litem in eodem sensu, accusatiuus est rei. Excusat se, accusatiuus est personæ. Sic Plaut. in Asin. Vxori excuses te. Excusat ualitudinem, accusatiuus est rei. Liuius. Oculorum ualitudinem excusauit, id est Oculorum ualitudinem in excusationem attulit. Accusat te, personæ est. Accusat tuam negligentiam, rei.

Motus ad locum. O R D O. II.

Quæ significant motum ad locum aliquem, accusatiuum postulant nominis proprii citra præpositionem. Eo Romam. Rediit Athenas. Nauigauit Carthaginem. Item hæc. Confero me domum. Recipio me rus.

COXVS.

¶ Dicimus etiā ibimus domos. Liuius li. 1. ab ur. Quasdam forma excellentes primoribus, patrū destinatas, ex plebe homines, quibus datum negotiū erat, domos deferrebant. Et postea. Ita exercitus inde domos abducti. Idem li. 2. Suas quisq; abirent domos. Ci. pro Murena. Quū iam hoc nouo more omnes ferē domos omnium

con-

C V M A C C U S A T I V O .

cōcursent. Quemadmodū etiā dicimus domi meæ sum, domi tuæ, domi suæ. &c. ita quoq; dicamus, Ibo domum meam, tuam, suā. &c. Id quod hic admonitū, neq; abs re uolui, quia nullā eius phrasis mentionem apud grāmaticos fieri uideo. Nec satis cōstat etiā mediocriter eruditis an liceat ita, an aliter loqui. Audiamus igitur Ciceronem lumē profecto latini sermonis, qui nobis hūc scrupulū facile tollet. Sic ille pro Sex. Rosc. Multa palā domum suā auferebat. Et in Verrem act. 3. Quæ fuit igitur causa, cur cuncta ciuitas Lampsacenorum de concione, quemadmodum tute scribis, domum tuam concurrerent? Pro Murena. Non uocare domum suā possunt. Liuius li. 1. ab urbe. Domum suā quemq; inde abituros. Valla in fine Iliados. Sub ipsum crepusculū suas se domos petendi somni gratia recipiunt. Linacer in. 3. de emendata structur. Hortatur te redire, uel ut redeas domum suam. Caesar lib. 2. de bell. gallic. Constituerūt optimum esse domum suam quemq; reuerti. Cicer. pro Murena. Sed te domum iam deducam tuā. Eras. li. epistolarū. 5. in epist. ad Beatū Rhenanū. Cōfluentiæ Matthias Officialis episcopi nos domū suā rapit. Iam, quod prius alij quoq; monstauerunt, inuenire est sæpius ante propria locorū nomina præpositionem Ad, ubi motus ad locū significatur, poni. At quā altera phrasis usitator est, ac nō temere recentiores præpositionem locorū proprijs anteponūt, neq; etiam ueteres ipsi nisi parce, atq; id more Græcorū, nihil a cōmuni & recepta loquēdi consuetudine, sine causa mutandū censeo. Nam usq; & uersus, etiam proprijs addi nemo ignorat. Tum usq; ad. Et docuit idem Mancinellus.

Nam appellatiuis, siue maiorū locorum uocabulis ferè præpositio additur. Profectus est in Hispaniam. Reuersus est in prouinciam. Abiit in forum.

M in

Præ-

DE CONSTRUCT. VERBI

COXVS.

¶ Præpositiones ferè addi maiorū locorū uocabulis ob id dicit, quòd poetæ (ut sunt multo oratoribus, teste Cicerone, uerborum licentia liberiores) solent interdum præpositiones eiusmodi omittere. ut Vergi. in, i. ænei.
*Italiam fato profugus Lauinaq; uenit
 Littora.*

Spacium temporis. O R D O . III.

Quibuslibet uerbis apponitur accusatiuus significans spacium temporis.

PRIMAÆVS

¶ Hic accusatiuus casus est communis.

Potauit totam noctem. Hic totum desedi diem.

PRIMAÆVS

¶ In Hecyra Terentius.

Viginti annos natus est. Iam seculū te operimur.

PRIMAÆVS

¶ Hyperbole est, & significat te expectauimus per longum tempus.

A P P E N D I X.

Quinquā hic aliquoties in ablatiuū uertitur, ut, Cōmoratus est apud nos tribus horis, seu tres horas.

COXVS,

¶ Spacium temporis interdum in accusatiuo, interdum in ablatiuo poni solet. Exemplū accusatiui est apud Teren. in Eun. act. 2. sce. 2. Sex ego te totos Parmeno hos menses quietum reddam. Ablatiui apud Politianum in epistola. 2. Parentes aliquando uestros, tam multis adhuc sæculis ignoratos, celebres illustresq; uiros agnoscetis. In maiori tamen usu accusatiuus est. Quare auctor aliquoties ipsum in ablatiuum uerti scribit, quasi id rarius fieri dicat. Interdum quoq; spacium temporis non simplici accusatiuo exprimitur, sed annexis præpositionibus Per & Ad. Liuius in procemio. Quæ nostra per tot annos uidit ætas. Suet. in Tyberio. Cibo per quatri duum abstinuit. Quintil. in procemio institutionū. Post impetratā studijs meis quietem, quā per uiginti annos erudi-

CUM ACCUSATIVO.

erudiendis iuuenibus impenderam. Eras. in copia uerborum in formulis incertitudinis. Ad dies uiginti. Cic. Quā annos ad quinquaginta natus esset. Atq; ita temporis incertitudo significatur. ut, Ad dies uiginti. id est Dies circiter uiginti, seu dies plus minus uiginti. Est & apud Teren. in Eun. In hoc biddū Thais uale. Et Cic. in somnio Scipionis. Sermonem in multam noctem produximus. Et mox. Qui ad multam noctem uigilassem. In his tamen non tam temporis spatium quā spacij finis significari uidetur.

APPENDIX.

At quoties non spatium sed species temporis significatur, ablatius tantum apponitur. Nocte uigilas. Luce dormis. Aestate domi desides. Hyeme nauigas. Superioribus diebus ad te scripsi. Anno proximo te uisam. Significatur autem species, cum interrogatio sit per quando, ut, Quādo uenies? hora tertia. Spatium uero, cū sit interrogatio per quam diu, ut Quamdiu uigilasti? Duas horas.

¶ Spatium significatur, quando de breuiate, aut longitudine temporis loquimur. Species quādo de temporis differentia interrogamus. Quintilianus li. 3. Hyemē astatem, species uocat *Καιρὸν*. PRIMAEB

Spatium loci. ORDO. IIII.

Quibusdam & loci spatium, eodem modo apponitur. Iam mille passus processerant. Paret in lōgum quingenta stadia. Latum culmum. Latum unguem. Latum digitum, pedem hinc ne discesseris. Abest ab urbe sequimiliariū. Quāquam hic quoq; nonnunquam uertitur in ablatium. Abest a continenti

tinenti quingentis passuum milibus.

COXVS.

¶ Sant quidam, inquit, grammatici, quibus utrunq; spatiū tum temporis tū loci in accusatiuo adñciendū uerbo uideatur. Quamuis interdum, sed parcius, ī ablatiū uerti possit. Inuenies apud Plinium et Columel. spacium loci in genitiuo. Quod tamen haud temere imitandum est. De loci spacio per accusatiuum, Cato de re rustica, Ibi oculos arundinis pedes ternos alium ab alio scrito.

Reciprocus accusatiuus. ORDO. V.

Quodlibet uerbum quantumuis in transitium admittit accusatiuum nominis significantis eundem actum. Vt, quam hic uitam uiuitis.

PRIMAEVS
COXVS.

Cecilius. Vicimus ō socj & magnā pugnaui⁹ pugnā. ¶ Verg. in. 12. Hunc oro sine me furere ante furorem. Eras. in Moria encomio. Non desinunt tamen iucunda somniare somnia. Gell. c. 13. lib. 18. Hoc ære collecto quasi manuario cœnula curabatur omnibus qui eum lulum luseramus. Et in ultimo c. totius operis prope finem. Nullas hoc genus uigilias uigilarunt. Terent. in Adelph. act. 5. sce. 4. Nam ego uitā duram quā uixi usq; adhuc mitto. Vbi Donatus ait archaismon esse. Verum eiusmodi accusatiū quandoq; necessario exprimi, testis est in. 6. Linacer ita scribens. Eiusdem significationis appellatio, et post absoluta per o finita subauditur, post curro, cursus. post uiuo, uita. Itaque nec profertur quū certum sit. Quod diuersum ab hoc est, proferatur necesse est. Curro stadium, uixi ætatem. Adeo ipsa quæ eiusdem significationis sunt, si quādo ea definire aliquo adiectiue uelis, necesse est adhibeantur. Viuo uitam miseram. Vertitur & hic accusatiuus apud quosdam in ablatiū, ut apud Plautū in persa, Vt memineris dū uita uiuas. Et Senecam. Non licet inquam, ire recta uia. Tum apud

CUM ACCUSATIVO.

apud Suet. in Augusto. Morte obiit repentina. Et Eras.
in copia uerborum in prohibendi aut impediendi signis.
Nemo prohibet ire quemque publica uia. Tunc prohi-
bes, ne publica ingrediar uia. At Vergilius in. 4. æneid.
maluit accusatiuo uti. Sic enim ille semper longam in-
comitata uidetur Ire uia. Ut scias utrumque recte dici, Ire
uiam, & Ire uia. Sed ante ablatiuos præpositionem sub-
audiri. Ut in illo Suet. Morte obiit repentina intelligi
debet (ex.) In alijs uero exemplis In,
Endymionis somnum dormis.

¶ Citatur ab Erasmo Chiliad. 1. Cent. 9. In eos quadra COXVI.
bit qui sese immodico somno saginant, aut qui diutur-
no in ocio uersantur, nec ullis se negocijs exercent, sed
mollem feriatamque agunt uitam. Natum à fabula notis-
sima Endymionis, is erat puer adprime formosus, ac
Lunæ adamatus. Cui quidem illa à patre Ioue precibus
impetrauit, ut quicquid optasset, id ferret, optauit En-
dymion ut perpetuum dormiret somnum, immortalis
perseuerans & expers seuij. Hæc Erasmus.

Huius generis sunt illa, longum nauigauit iter.

¶ Ita Gell. c. 1. li. 19. Nauigabamus à Cassiopeia ad Brū COXVI.
dusiū mare Ioniū uiolentum, & uastum, & iactabundum.

Hunc scio mea solide solum gauisurum gaudia.

¶ Terent. in Andria.

PRIMÆVS

Accusatiuus per figuram.

Item illa. Resipit, Sapit adustionem. Olet lucer-
nam, hircum. Olet unguenta, Spirat Italiam. Vox
non sonat hominem Vineta crepat mera. Viuunt
Bacchanalia.

Iuuenalis Satyra secunda.

PRIMÆVS

Viuit Cynicum.

¶ In his & alijs id genus, uerba neutra siue absoluta au- COXVI.
toribus

N

DE CONSTRUCT. VERBI

toribus Despauterio in Syntaxi, Linacro in. 2. de emen. structura, & Prisciano in. 18. neutra inquam pro actiuis p enallagen ponitur, ut sapit olet, spirat, sonat. i. sapore odore spiritu sono exprimit. Quāq̃ in spirat inest metaphora, ut per spiritū uerba & scripta intelligas. Sic crepat. i. iactat, & bacchanalia uiuit. i. uiuendo exprimit.

Et quæ ponuntur aduerbiorum loco.

Furit indomitum. Dulce sonat. Toruum tuctur. i. indomite, dulciter, torue.

¶ Adiectiua crebro apud poetas in accusatiuo aduerbiorum loco per enallagen posita uerbis adherent. Illud etiam Ire inficias p negare solo autorū usu nititur, nullo fretus grāmaticorum Canone. Gellius li. 2. c. 26. Tū fronto ad Phauorinum, non inficias inquit, imus quin lingua græca quam tu uidere legisse, prolixior fusiorq; sit quam nostra.

PRIMAERVS

¶ Quam hic uitam uiuitis? Responderi potest. Sponsi uitam uel tibicinis, id est mollem & delicatam uitā, hoc est laute uiuimus, sed sumptu alieno Endymionis somnum dormit, qui se immodico somno saginat, aut qui diuturno in ocio uerlatur, nec ullis se negocijs exercet Hunc scio. &c. Huiusmodi locutio frequens apud Terentium est, id gaudeo, hoc fleo, illud lætor. Sic etiam apud Senecam in libro de mūdi gubernatione. fata nos ducunt, & olim constitutū est quid gaudeas, quid fleas. Et semper post uerba cum accusatiuo constructa subauditur præpositio propter. Lauren. Item illa. &c. Olet Lucernam, de re dicitur multo studio elucubrata, inde dictum quod studiosi ad lucernam uigilantes soleant laborare, si quid accuratius uelint excudere. Olet hircū apud Horatium primo Sermonum.

Pastillos Rufillus olet Gorgonius hircum.

Olet unguenta de meo, Teren. in Adelphis. Et significat

CUM ACCUSATIVO.

eat a summo ad imum omnia soluitur a me. Translatio sumpta a palestritis, qui ungi soleant anteq̃ in harenā descenderint, Spirat Italiā epistola, significat odorem Italiæ præ se fert quasi in ea nata, ubi primi latine lingue pceres floruerunt. hoc est latina est & docta. Apud Horatiū ep. 7. de Vulteio. Crepat mera uineta hoc est loquitur, & cū dolore conqueritur, quod uineta nec uuas nec uinum ferrent. Viuit Bacchanalia qui incontinenter & uoluptuose uiuunt, more eorum qui festa Bacchi celebrant, in quibus fœdissima cōmittebantur scelera. Viuit Cynicū id est mordax est, uel obscen⁹ canū more. ¶ Olet unguenta de meo (ait Primæus) idem est quod a summo ad imum omnia soluuntur a me. &c. Quā ego sane explanationem non sequar, licet alioqui satis acutam, nulla tamen suffultam autoritate. Mihi poti⁹ lubet uerba illa Terentiana sine ulla Metaphora plane & genuinis ipsorum significationibus (uti prolata sunt) accipere. Quis enim ignorat unguenta ueteribus magno in precio fuisse? Testatur idem præter alios Plinius ita c. 1. li. 13. scribens, Primū quod equidem inueniā, castris Darij Regis expugnatis, in reliquo eius apparatu, Alexander capit scrinium unguentorum. Postea uero uoluptas eius à nostris quoq; inter laudatissima atq; etiā honestissima uitæ bona admissa est. Tum ca. 3. Hæc est materia luxus è cunctis maxime superuacui. Margaritæ enim gemmæq; ad hæredem tamen transeunt uestes prolongant tempus, unguenta ilico expirant, ac suis moriuntur horis. Summa cōmendatio horum ut transcūtem feminam odor inuiter, Hæc Plinius. Quocirca mihi uehementer probatur, ut putemus iuuenē amatorem unguentis, odore quorū amic⁹ gratū se faceret, uti. Quā in re cordatū lectorem arbitrum inter me & Primēū constituo. Non enim recte intellexit Primæus Donatum ex his omnibus obsonat, potat, olet, unguenta de meo, id

COXVS.

N ij

quod

DE CONSTRUCT. VERSI

quod ipse uoluit colligent. Quasi dicat Mitio obsonat Aeschinus, nō de tuo Demea, nec de tuo potat, nec unguēta de tuo olet, sed de meo. Atq; ita, quasi ex enumeratione quā nihil habet quod obiciat, Demea infert Mitio, nihil fratris, sed omnia suo sumptu, quæ profuderat Aeschinus, fieri. Ad hoc, lapsus est insigniter bonus noster Primæus, dum crepat interpretatur id esse quod loquitur & conqueritur, quod uineta nec uuas nec uinum ferrent. Id enim aliter habere multo, qui uis uel mediocriter erudit? facillime legēdo Horatiū perspiciet. Imo hoc loco crepat loqui & prædicare significat seu iactare potius, quo significato utitur Erasmus in Spectro. Faunus cœpit ubiq; serio prædicare rem prodigiosam, nihil aliud crepare in colloquijs, in conuiuijs, polliceri monasterijs magnifica quædam, & omnino nihil iam humile loquebatur.

ABLATIVVS POST VERBUM.

ORDO. I.

QUODVIS uerbum admittit ablatiuum significantem qualecunq; instrumentum, aut modum actionis.

PRIMÆVS ¶ Hic ablatiuus est casus communis.

Exemplum instrumenti.

Pecit me saxo. Cæcidit loris. Enecas odio, Refellis argumentis. Vincit sapientia. Cōciliauit humanitate multos. Concordia res parue crescunt, discordia uero maxime dilabuntur, id est per discordiam.

PRIMÆVS ¶ Salust. in Catilinario bello.

Quoduis uerbum admittit ablatiuum.)

¶ Plautus in Rudēte, Enecas odio, in ea oratione auxesis est, Et significat nimis me crucias tua molestia, Cum

præpo-

CUM ABLATIVO.

præpositio per appositionem non iungitur rei notanti instrumentum sed comitem, ut Laur. placet li. 2. c. 6. Et apud Ouid. Prælia cū Parthis cum culta pax sit amica.

Exemplum modi.

Mira celeritate rem peregit. Summa eloquentia causam egit. Hic tamen apponitur aliquoties præpositio, cum, Summa cum humanitate tractauit hominem. Nā instrumentis non apponitur, non enim recte dicitur, Scribit cum calamo.

¶ Exemplum instrumenti est apud Cic. li. 1. ad Atticum, epistola. 11. Quū illum plūbeo gladio, iugulatum iri tamen diceret. Vbi plumbeus ille gladius, instrumentum significat, quo iugulāndus esset, atq; ideo recte sine præpositione ponitur. Apud eundem habes ablatiuum significantem modum actionis cum præpositione. Idq; in oratione pro P. Sestio, ita egit causam summa cum gravitate copiaq; dicendi. Nam lingua uel os instrumentum erat quo causa agebatur, sed modus agendi grauitas ipsa copiaq; dicendi. De modo autem actionis sine præpositione exemplum est in oratione pro L. Cornelio Balbo. Sed paucis ipse uerbis causam illam grauitate sua defenderit, & probarit. Ibi grauitate instrumento causam defendit, sed paucis uerbis, ablatiuus est modi actionis.

COXVS.

APPENDIX.

His finitima sunt quæ ad Synecdochen pertinent.

¶ Synecdoche est, cum id quod partis est, attribuitur toti. Et hic mentio de Synecdoche constructionis quæ fit quando uerbum toti attributum, ob partem cui conuenit, regit partem in ablatiuo. Vel secundum poetas in accusatiuo. Et pertinet hæc figura ad animi & corporis qualitatem, ut Lauren. li. 3. ca. 18. habet.

PRIMARVS

N in

Aegro-

DE CONSTRUCT. VERBI

Aegrotat animo magis quā corpore, Discruciat^{ur} animo. Candet dentibus, Rubet capillis, id est, secundum animum, corpus, capillos. Poetae dicunt per accusatiuum, Languet animum, Rubet faciem, Canet capillos.

COXVS.

pendere animi

¶ De hac uariandi ratione lege Copia uerborū Erasmi, Quibus modis tribuimus aliquid. Iam illa Pendere animi, & discrutiari animi, licet grammatica ratione, potius animo pendere & discrutiari animo dicendum sit, magnos tamen habēt assertores. Plaut. in Mercato. Ego animi pendeo, quid sit illud negotij. Cælius apud Ciceronem li. 8. ep. epistola. 5. Ego quidem uehementer animi pendeo. Ci. ad Atticū li. 11. ep. 12. Tuis tamen lectis literis, putaui tādē aliquid rescribendū esse, eo maxime quod ostendit te pendere animi. Plaut. in Aul. Discrutior animi, quia ab domo abeūdum est mihi. Terent. in Adelph. act. 4. sce. 4.

Discrutior animi hoc cene de iprouiso mali mihi obijci Tantum.

¶ Dolet mihi caput, cor, &c. latinū est. Plaut. in Amph. Mihi etiā misero nunc malæ dolent. Idem in Mostel. Cor dolet mihi. Terent. in Phor. in fine.

Vin primū hodie facere qđ ego gaudeā Nausistrata Et quo tuo uiro oculi doleant?

¶ Doleo caput, cor, malas, poetis per Synecdochen uti liceat. In prosa uero, culpa nō uacabunt, Doleo uicem apud Suetonium est. Quis non dolet interitum talis & ciuis & uiri apud Cic. Philipp. 12. Tu uero tua damna dole apud Ouidiū in trist. Bellorū extrema dolemus apud Statium in Thebaide. Dolere casum apud Sallust. Et Cic. li. 11. ep. prope finem. Non possum eius casum non dolere. Tuam uicem lætor in copia uerborū Erasmi in formulis gratulandi, In quibus aut (ob) subauditur, aut

SYN ABLATIVO.

aut (propter.)

Comparatiua. ORDO. II.

Quæ uim obtinent comparationis, admittunt ablatiuum significantem mensuram. Multo præstat cauere quàm admittere. Multis, infinitis partibus te uincit, Duplo superat, nimio antecellit antecedit.

¶ Sic Terent. in Phor. act. 4. sce. 1. O Phædria incredibile est, quanto herum anteco sapientia. Et Eras. in Copia uerborū de principatu Longo interuallo præcellit. Atq; in colloquijs de formulis uendēdi & emendi. Imo locaui olim multo pluris.

COXVS.

Motus a loco. ORDO. III.

Quæ significant motum a loco, siue per locum, eadem nomina admittunt in ablatiuo, quæ in genitiuo apponebātur, cum significabatur quies in loco. Decessit Londino. Rure reuersus est, Louanio sum facturus iter.

¶ Quādo significatur motus a loco, proprium loci nomen in ablatiuo sine præpositione ponitur. Gel. c. 10. l. 18. Quum Athenis uisendi mei gratia uenissent. Sall. in Catil. Post paucos dies L. Seruius senator in senatu literas recitauit, quas Fesulis allatas sibi dicebat. Nonnunq̃ tamen autores præpositionem anteponunt, sed crebrior usus obtinuit, ut præpositio abijciatur, nisi parce & in loco ponere uelis. Idem & in his duobus, rure & domo, obseruandum est, ut sine præpositionibus ponantur. Cic. Philipp. 2. Quoties te pater eius domo sua eiecit. Liuius li. 1. ab urb. Coss. ad depræhendendos legatos cōiuratosq; profecti domo, sine tumultu rem omnem oppressere. Teren. in Eun. act. 5. sce. 5. Video rureredeūtem senem act. quoq; 3. sce. 5. Pater ne rure redierit iam; Plautus in Asin. Qui tibi subuectabant rure huc

COXVS.

DE CONSTRUCT. VERBI

huc uirgas ulmeas.

Apponitur semper prepositio per, appellatiuis regionum nominibus. Per Italiam eundum est Graciam petenti. Per forum ibis. Addūtur & hi ablatiui aduerbiales. Hac eundum est, illac, istac.

COXVS.

¶ Ouidius. 1. Metamorph.

Hac iter est superis, ad magni tecta tonātis.

COXVS.

¶ Verg. in. 6. æneidos. Hac iter Elisium nobis.

Qua pro aliqua parte seu uia. Vt si qua licebit ef-
fugere.

COXVS,

¶ Verg. 1. æneidos.

Perge modo & qua te ducit uia dirige gressum.

¶ Et in secundo.

O socer qua prima (inquit) fortuna salutis

Monstrat iter, quaq; ostendit se dextra sequamur.

Et relatiue. Qua spectat Aegyptum.

¶ Sic. 4. Georgicōn.

Nam qua pellæi gens fortunata Canopi

Accolit effuso stagnante flumine Nilum,

Et circum pictis uehitur sua rura Phaselis.

Quaq; Phætrata uicinia Persidis urget,

Et uiridem Aegyptum nigra fecundat harena,

Et diuersa ruens septem discurret in ora,

Vsq; coloratis annis deuexus ab Indis,

Omnis in hac certam regio iacit arte salutem.

¶ Annotabit hic quoq; diligens puer, Qua interdum id
significare quod inepti exprimūt per hæc uerba ea par-
te qua, ut testatur Hadrianus de modis latine loquendi.

Cicero ad Atticum. At quam honesta, quā expedita tua
consilia, quam euigilata tuis cogitationibus, qua itine-
ris, qua nauigationis, qua congressus cum Cæsare. i. (ut
aiūt illi) ea parte qua fit mentio itineris, nauigationis,

& con-

CUM ABLATIVO.

& congressus cum Cæsare. Significat etiam tū uel partim. Plinius li. 3. epistolarum in epistola ad Marcū. Magis miraberis si scieris illū aliquandiu causas actitasse, decessisse anno sexto & quinquagesimo mediū tempus distentum impeditūq; qua officijs maximis, qua amicitia principum egisse. Cic. li. 2. ad Atticū episto. 19. Qua dominus, qua aduocati. Quod anglice ita efferimus, *what the maister, what the aduocates*; Plautus in Trinummio. Mores autem rapere properant, qua sacrū qua publicum. i. tum sacrum tum publicum.

Ablatiuus absolutus. ORDO. II. II.

Quibuslibet uerbis additur ablatiuus absolute sumptus. Me dormiente, tu bibis. Hoc me uiuo nō facies. Hæc fiunt te rege, te consule, te pontifice. Te pulfore feci. Lilio præceptore tantus hic euasit.

¶ Hic ablatiui explicari possunt per particulam cum.

PRIMVS
COXVS.

¶ Hunc ablatiuum absolutū Linacer ablatiuum consequentiæ uocat, quod semper redditur illi statim uerbū cum nominatiuo diuersæ rei. Vt quū dixerat Horatius Ode. 25. li. 1. Me tuo longas pereunte nocteis, huic ablatiuo statim annexuit Lydia dormis. Quia igitur posito tali ablatiuo absoluto, aliud mox sequi necesse sit, non sine causa consequentiæ ablatiuum uocauit Linacer. Id præterea obseruandū est, ut ubiq; cū huiusmodi ablatiuo participiū aut poni, aut saltem subaudiri oporteat. Et participio quidem posito talis cōstructio fit sicut Horatiano exēplo iā citato patet, subaudito uero. Vt Henrico octauo Anglorū rege, hæc Coxus scholia illustri domino Crūmello dedicauit. Subauditur enim ente, participium. Aliquando etiam (ut Linacri uerbis utar) solū participium in cōsequentiæ ablatiuo legitur, sed in præterito & in neutro genere. Plin. De satu arborū abunde monstrato. Idem alibi. Cerebro ueneficiū
O esse

DE CONSTRUCT. VERBI

esse Hispaniæ credunt, occisorum in spectaculis capta cremant, testato, quoniam potum in ursinam rabiem agat. Quint. Excepto, quod pedes mihi trissyllabos non uidetur excedere. Sall. Audito regem in Siciliam tendere. Quamquam in posterioribus exemplis, sensus qui participia sequuntur, nominum uicem supplere uidentur. Obseruat Laurentius presentis participium sub hoc casu per e, quam per i, potius esse proferendum. Soluitur hic ablatius uarijs modis. per quum, ut Iuuenalis. Animante tuba galeatum sero duelli poenitet. Pro quum, animat tuba. Per dum, ut Iuuenal. Ad cenam si intestatus eas, adeo tot fata, quot illa Nocte patet uigiles te praterite fenestrae, Pro dum prateris. Aliquando per si, ut Iustin. Sperans ut aut concordate ciuitate, dux belli ab omnibus legeretur, aut discordia inter ordines facta, ab altera parte in auxilium uocaretur. Pro si concordaret, & si facta esset. Et Ouid. in arte.

Proximus ad dominam nullo prohibente sedeto
Pro si nullus prohibeat.

Implendi, Onerandi. ORDO. V.

Verba implendi, onerandi, & his diuersa satio, saturo, Expleo te fabulis. Ingurgitauit se cibo, Obruit se uino, Oneras stomachum cibo. Leuabo te hoc onere. Exonerabo te nummis. Nudauit exuit spoliavit me bonis omnibus. Exmunxit senes argento.

PRIMAEVS

¶ Teren. in Phormione.

¶ Verba implendi.) Satio ad omnes sensus, saturo ad gustum tantum. Laurent. li. 5. c. 78. Ingurgito de absumentis multis cibis dicitur. Obruo de multo uino potando dicitur Lauren. li. 5. c. 58. Cic. in Antoniū. Ut fratrem imitetur obruit se multo uino. His uerbis interdum additur praepositio. Ut, Impleui nauem de omni genere frumenti, apud Lauren. li. 3. c. 37.

Ver-

CUM ABLATIVO.

¶ Verba implendi, euacuandi, onerandi, exonerandi & coxvi.
 similia ablatiuis gaudent earū rerū quibus aut impletur
 aliquid aut oneratur &c. Iustinus de morte ^{Tamiris} Cyri. Satis
 te sanguine quem sitisti. Ci. Iracundiam meā satura tuo
 sanguine. Ci. Phil. 2. Ibi te quū & illius largitionibus, &
 tuis rapinis expleuisses. Ci. Idem quū se ci-
 bis ingurgitauisset. Pl. de uiris illust. Vbi Titus Tati-
 us scutis eā obrui iussit. Ci. Phil. 3. Ipse autē se, ut fratrem
 imitetur, obruit uino. Quin. li. 1. c. 3. Sed neq; præceptor
 bonus maiore se turba, quā ut sustinere eam possit, o-
 nerauerit. Seneca in Medea. Vinculis oneret manus.
 Vergil. ecloga. 9. Ego hoc te fasce leuabo. Terent. in
 Phor. act. 5. sce. 6.

O fortuna, ô fors fortuna quantis cōmoditatibus,
 Quā subito hero meo Antiphoni ope uestra hunc
 onerastis diem.

Quidnam hic sibi uolt? Nosq; amicos eius exone-
 rastis metu.

¶ In epigrammatis de quatuor anni temporibus.

Fronde nemus male nudat hyems, amnesq; rigescūt.

¶ Cic. pro Quintio, Qui amicum, sociū, affinem, fama ac
 fortunis spoliare conatus est. Ter. in Phor. act. 4. sce.
 4. Emunxi argento senes. Dicitur & impleo te huius
 rei, hac re, & de hac re. Ci. in Ver. act. 3. Itaq; Piso mul-
 tis codices impleuit earū rerum. Liuius li. 3. ab urb. Ne
 ita omnia Tribuni potestatis suæ implerent. Plautus in
 Aul. Qui mihi omnes angulos furū impleuisti in cōdibus
 misero. Idem in Casin. Ego te implebo flagris. Vergil.
 æneid. 1. Impleuitq; mero pateram. Martialis li. 15.

Hos nisi de flaua loculos implere moneta,

Non decet argentum uilia ligna ferant.

¶ In maximo tamen usu & nunc penè solo est cum abla-
 tiuo sine præpositione. Erasmus in præfatione ad lecto-
 rem ante paraphrasin in Matt. Quas nolui nugis inani-

bus

O ij

bus

DE CONSTRUCT. VERBI

bus prorsus expleri. Saturo quoq; cum genitiuo & ablati-
 uo constructū reperitur. Cū genitiuo. Plaut. in Sti-
 cho. Hæ res uitæ me soror saturant. Atqui rarus est hic
 loquendi modus. frequens ille cum ablati-uo. M. Varro
 li. 2. de re rustica c. 2. Dū agnoscant matrem agni & pa-
 bulo se saturent. Ver. 1. Georg. Nec saturare fimo pin-
 gui pudeat. Inuenitur etiam apud Tullium in Philippi-
 ca. 2. In eius igitur copias quū se subito ingurgitauisset.
 Verū nō sine metaphora. Pertinent ad hāc classē im-
 buo. Fab. insti. li. 1. c. 2. Leonides Alexandri Pædagogus,
 ut à Babylonio Diogene traditur, quibusdam eū uitis
 imbuuit, quæ robustū quoq; & maximū regem ab illa in-
 stitutione puerili sunt prosecuta. Item Fraudo. Idem c.
 15. li. 2. Quos equidem non fraudauerim debita laude.
 Verg. æn. 4.

Quem regno Italiæ fraudo & fatalibus aruis.
 ¶ Atq; etiam Fruistro & Frustror deponens. Eras. in co-
 pia uerborum c. 16. Frustratus est nos sperato lucro.

Prosequor afficio. O R D O. VI.

Itē prosequor & afficio. Afficit me iniuria, dāno, ho-
 nore. Prosequor te odio, amore, beneuolētia. Pluit
 lapidibus, lacte, sanguine, siue lapides, lac, sanguinē.
 ¶ Dicimus etiā afficio te uulnere, morte, uituperio, se-
 pultura. id est, uulnere, interficio uitupero, sepelio te.
 Hęc Augustinus Datus c. 17. Etiam dicimus. Prosequor
 laude, admiratione, memoriā, oculis, charitate, honore,
 uersibus, cantu, conuicijs. In quibus significatur actio
 declarās alterius affectū in alterū. Laur. li. 5. c. 35. Pluit
terra & terram, carne & carnem. &c. Frequenter apud
 Liuiū inuenies. Et potissimum apud Iulium. Obsequen-
 tem in li. prodigiorum, & Plin. li. 2.

¶ De Prosequor Eras. in paraphrasi in epist. Petri c. 1.
Ita nos inuicem spirituali charitate prosequamini. De
 Afficio

PRIMÆVS

BOXVS.

CUM ABLATIVO.

Afficio Idem Chiliad. 4. cent. 5. adag. 53. Quū bona audierit, uoluptate corpus implet, quū his diuersa molestia afficit. De pluit. Iulius obsequens in libro quem de prodigijs scripsit c. 3. In area Vulcani per biduum. In area Concordiæ totidem diebus sanguinē pluit. Et c. 4. In area Vulcani & Concordiæ sanguinem pluit. Pli. ablatiuo utitur. Sic ille c. 56. li. 2. Præter hæc inferiori cælo relatū in monumēta est, lacte & sanguine pluuisse. M. Attilio. C. Portio Coss. Et sæpe aliās carne. Et post pauca, Item ferro in Lucanis. Qui modus loquendi frequentior est etiam apud ipsum obsequentem. Adde Dignor. Ouid. 1. Metamorph.

Quos quoniā cæli nondum dignamur honore.

Mereor bene seu male. ORDO. VII.

Bene mereor & male, peius, melius optime, pessime, interueniente præpositione asciscunt auferendi casum. Optime de literis meritus es. De me nihil es meritus, neq; bene neq; male.

¶ Mereor de te, est aliquid in te confero. Si aliquid beneficii, bene mereri de te dicor, sin offensionis male mereri. Lauren. li. 5. c. 102.

PRIMÆVS

¶ Fab. li. 12. c. Nō posse oratorem nisi uirum bonū esse. Pessime mereamur de rebus humanis.

COXVS.

Palsiua. ORDO. VIII.

Palsiuis additur ablatiuus agentis, sed accedente præpositione, a, uel ab, Vt Rideris ab omnibus.

¶ Sordidus ab his culpatur, laudatur ab illis Horatius.

PRIMÆVS

Additur aliquando datiuus absq; præpositione. Amaris omnibus uel ab omnibus. Accusatiuus patientis uertitur in nominatiuum. Vt, Pater castigat filium. Filius castigatur a patre.

O iii

Nomi-

COXVS,

¶ Nominatiuus antecedens uerbū actiuū, nominatiuus agentis uocatur. accusatiuus pone ueniens accusatiuus nominatur patientis. Vt, Pater castigat filium. Pater nominatiuus est agentis. Debet enim semper id quod agit præcedere in constructione uerbum actiuū in nominatiuo. Filium, accusatiuus est patientis. Nam illud quod patitur, comitatur actiuū in accusatiuo. Cōtra autem fit in passiuis. Nam quod patitur & sequitur actiuū in accusatiuo id in nominatiuo ponitur ante passiuū. Porro agēs quod actiuo nominatiuus fuerat, sequetur passiuū in ablatiuo. Hæc igitur oratio, Pater castigat filium, per passiuū ita uertitur. Fili⁹ castigatur a patre. Verti potest ablatiuus hic in datiuū græco (ut Seruio placet) more. Ver. æne. 1. Nec cernitur ulli. Cicero. Honestæ bonis uiris non occulta quæruntur. Post passiuus uero participia usitatio poeris est datiuus q̄ ablatiuus. Verg. æneid. 1.

Nulla tuarum audita mihi nec uisa sororum.

¶ Et in Alexide.

Præterea duo nec tuto mihi ualle reperti.

¶ Ouidius in primo Fastorum.

Hæc mihi dicta semel totis hærentia fastis

Ne seriem rerum uertere cogar, erunt.

¶ Iuuenalis Satyra quarta.

Ecce iterum Crispinus, & est mihi sæpe uocandus

Ad partes, monstrum nulla uirtute redemptum.

¶ Horatius epistola prima lib. 1.

Prima dicte mihi, summa dicende Camæna.

Cæteri casus ferè oēs manent in passiuis qui fuerant actiuorū, Doceris a me grāmaticam. Accusaberis furti. Haberis ludibrio. priuaberis magistratu.

COXVS,

¶ Sic Fabius li. 2, ca. 4. Et satiari ueluti quodam iucundioris disciplinæ cibo lacteq; patientur. Nā satio te fabulis recte dicitur. Idem li. 3, c. 12. Vt si quis sacrilegus & homici-

CVM ABROGATIVO.

homicidij simul accusetur. Corn. Tacitus lib. 3. Cæsius Cordus repetundarū damnatur. Cic. Philip. 1. Quid? q̄ abrogatur his legibus Cæsaris, quæ iubent ei, qui de ui, itemq; ei, quæ maiestatis damnatus sit, aqua & igni interdici. Nam interdico ei aqua & igni latine dicitur. Suet. in Augusto. Alteri ob ingratum & maleuolum animum domo & prouincijs interdixit. Inuenitur etiam Aqua & ignis interdicitur. Cic. pro domo sua ad pontifices. Ut M. Tullio aqua & ignis interdicator. At interdico tibi aquam & ignem, aut interdico te aqua & igni. Valla latinum esse negat. Inuenitur tamen cū alijs accusatiuis. Suet. in Domit. Interdixit histrionibus scenam. Liuius 34. Fœminis dūtaxat usum purpuræ interdiciemus. Iustinus li. 5. Cui paulo ante omnem humanā opem interdixerant. Ouid. 6. Met. Cui quondam regia coniux orbem interdixit. Dicitur quoq; Tu interdictus es aqua & igni, quem modis cæteris rariorem esse scribit Valla lib. 3. c. 39. Non repugnat tamen analogiæ. Cæsar enim li. 1. de bello Gal. ita scripsit. Omni Gallia Romanos interdixisset. Cor. Tacit. li. 13. Et qui alij seditionem conciuerant exilio mulctati sunt. Nā dicimus multauit eos exilio. Idē li. 1. Prostratos uerberibus mulctāt. Et Cur. 1. 2. Is quoq; insulas præsidij occupat, pecunia mulctat.

Quæ per se passiua uocantur construuntur quem admodum illa, Vaniit a domino. Vapulabis a præceptore. Quid fiet ab illo?

¶ Per se passiua dicuntur quæ uocantur neutropassiua, hoc est passiua significatione, sed uoce neutralia, ut sūt, uapulo, uæneo, fio.

PRIMÆVS

¶ Per se passiua sunt quæ in o desinentia passiua habent significationem. Quæ a Linacro li. 1. quatuor numerantur uapulo, uæneo, fio, liceo. Quibus in. 4. addit quintū exulo. Quæ passiuius innitantur naturam, Quinti. li.

COXVS.

DE CONSTRUCT. VERBI

9. An ab reo fustibus uapulasset. Idē li. 12. Fabricius re-
spondit se à ciue spoliari malle q̄ ab hoste uenire. Ma-
crob. Sat. li. 7. Si propter hoc à conuiuiis exulabit phi-
losophia. Ci. Tacitus uerò ille finis teterrimus, ut quā-
ti quisq; se ipse faciat, tanti fiat ab amicis. Leguntur hæc
& sine ablatiuis a tergo. Iuuenalis.

Si rixa est ubi tu pulsas ego uapulo tantum.
¶ Plaut. in Menec. Die septimi auctio fiet, Menechme,
manē, sanē, die septimi uenibunt serui, supellex, fundi,
ædes, omnia uenibunt, quiqui licebunt præsentī pecu-
nia. Mart. Paruo cum precio diu liceret.

Uescor. &c. ORDO. IX.

Uescor carnibus. Hic uicitat lacte. utor homi-
ne familiariter. Inuenitur & utor hanc rem, & abu-
tor operam.

PRIMARIUS
COXVS,

¶ In prologo Andriæ.

¶ Verg. æneid. 3.

Quid puer Ascanius? superatne & uescitur aura?

¶ Eras. Chil. 3. cent. 3. adag. 27. Iidem epigrammatū io-
eis notati sunt ut Βαλανοφαγοι, id est glandibus uicti-
tantes, Ver. æn. 12. Vtere sorte tua. At illa. Vt infirmis-
simos suorum mox sorte ductos uescerentur. apud Ta-
citum in uita Agricola. Et, Si placebit, utimur consi-
liū apud Plau. in Epid. Atq; in prologis scribūdis ope-
ram abutitur. in prologo Andriæ, omnia obsoleta sunt,
Fruor tuo conspectu. Et fretus tuo auxilio.

¶ De utor, fungor, & fruor, lege Lauren. li. 5. c. 5. Sicut
dicimus defunctus est uita, ita etiam dicimus, defunctus
est periculis, & defunctus est morbo. hoc est, euasit pe-
ricula & morbum. Perottus.

De potior dictum est.

PRIMARIUS

¶ Ordine sexto de uerbis regentibus genitium.

Fungi-

Fungitur magistratu, defunctus est uita.

¶ Fruor. Ouid. in epistola Phyllidis.

COXVI

Illa nec inuideo fruitur meliore marito.

¶ Fretus. Teren. prope finem Eunuchi. Vobis fretus.

¶ Fungor. Teren. in Adelph. act. 4. sce. 3. Et tuo officio

fueris fūctus. Illud autē in Heaut. act. 1. sce. 1. Ita attente

tute illorū officia fungere. Priscum est & nūc obsoletū.

Id quod ibi testatur Donatus. Nunc dicimus (inquit)

officijs fungeris. Hucingere careo, cui alicubi locus dā

rus erat, nec antea quicquam de eo dictū fuit. Licet nō

inepte inter uerba implendi onerādi & his diuersa cen-

seri potuisset. Quid enī magis diuersum esse queat. Ve-

rū quia illic neglectū erat, neq; mihi tū ueniebat in men-

tem, nolui, nec ipsum, nec uacat quādo significat uacūū

esse, hoc loco praterire, quū in magno usu sit utrunq;.

Teren. in Hecy. act. 4. sce. 4.

Censen^a te posse reperire ullam mulierem

Quæ careat culpa?

¶ Cic. de Senectute. Tum quod uoluptatibus carerent,

sine quibus uitam nullam putarent. Idem in. 1. officiorū.

Nulla enim uitæ pars, neq; publicis, neq; priuatis, neq;

forensibus, neq; domesticis in rebus, neq; si tecum agas

quid, neq; si cum altero cōtrahas, uacare officio potest.

Plin. in Panegyrico. Locupletabāt & fīscum & ærariū,

non tam Vocomæ & Iuliæ leges, quam maiestatis sin-

gulare, & unicum crimen eorum qui crimine uacarent.

APPENDIX. I.

Præpositio subaudita, facit ut ablatiuus recte ad-

datur. Habeo te loco parentis. Est mihi uice filii, id

est in loco, in uice. Apparuit illi humana facie. Di-

scelsit magistratu.

¶ Habeo te loco parentis, & uice filij, id est ea es apud

me charitate qua illi sunt, de quo lege Laur. li. 3. c. 84.

PRIMAERVS

P

Perti-

COXVI.

¶ Pertinent ad hanc appendicem phrasēs illę Terentio peculiares. Quid me faciam. Quid me fiet. Sic enim ille in And. act. 3. sce. 5.

Nec quid me nunc faciam scio, Nec quid de me, atq; id ago sedulo.

¶ Nam ita legit Erasmus, & metri ratio cōstat. Atq; act. 5. sce. 4. Post illa nunc primum audio quid illo sit factū. Tum act. 4. sce. 2. Quid me fiet; ubi Donatus. Quid igitur inquit? Quid de me fiet. Cui potius assentior q̃ Prisciano ita exponenti. Quid me fiet. i. quid in me fiet? Et in Hecyr. act. 4. sce. 4. Sed quid faciemus puero? Vbi rursum Donatus, Vt quid me fiet (inquit) dicitur. Vnde cuius uel mediocriter erudito satis liquere potest subaudiri præpositionem De. Vt quid me faciam. i. quid de me faciam? Sed quid faciemus puero. i. quid faciemus de puero? Cic. ad Attic. li. 6. ep. 1. Quid illo fiet, quem reliquero; præsertim si fratrē, qui de me autem, si nō tã cito decedo? Plau. in Mil. Quid illa faciemus concubina, quę domi est? Teren. in Heauton. act. 1. sce. 2. Quia enim incertum est etiam quid se faciat. Et act. 2. sce. 3. Cedo qđ hic faciet sua; subauditur, amica. Id est de se & de sua. Quocirca miror Hadrianū has locutiōes dammare, qui ita in modis latine loquēdi scribit. Quid illi fiet? Quid illi faciā? Quid illi factū est? Modi sunt loquendi elegantissimi, & à paucis obseruati. Id enim significant quod nonnulli aliquid admirantes, uel accepta aliqua calamitate, aut iactura, inepte dicunt, Quid de illo fiet? quid de illo faciam? quid de illo factum est? Plaut. in Merc. Sed quid illi nūc fiet? &c. ubi multa affert exempla, quorū ambigua est ratio, an per datiuū an per ablatiuū dicta sint. Est utraq; igitur locutio latina & probata, ita ut siue ablatiuo utaris siue datiuo, citra repræhensionem loqueris. Sed hæc prius annotauit in Terentij floribus Vdallus, uir & eruditus, & mihi licet alioqui ignotus

CUM ABLATIVO.

ignotus uel hoc charus nomine, quod cū Ioāne Lelando meo familiaritate, ita ut doctos inter se amare est æquū, arctissima coniunctus est. Similem habes loquendi modum stare pacto, stare promissis, in quibus præpositionem, in, subaudiri nemo (opinor) dubitet. Ouidius in 2. lib. Metamorphoseōn.

Stemus ait pacto Cyllenius isto.

¶ Ci. pro Sylla. Si iā hoc tibi concedam Q. Hortensium tanta grauitate hominem, si hos tales uiros non suo stare iudicio sed meo. &c. Liuius li. 7. ab urb. cum datiuo (nisi menda sit) utitur. Nunc famæ rerū standū est. Et Erasmus de cōscribendis epistolis. Vbi de inductione loquitur. Dic mihi prætor, uarijs sententijs pugnandū nec ne: si illo die inter nos dissensissemus utrius sententiæ staretur. At Liuius ipse li. 1. 2. belli punici per ablatiuū loquitur. Si priore (inquit) fœdere staretur. Et li. 7. eiusdem belli. Postremo ita inter Dictatorem ac Tribunos conuenit, ut eo quod censuisset Senatus staretur. Budæus apud Erasmū li. epi. 3. epist. ultima. Hac certe lege stare mihi certū est. Est hic locus admonēdi pueros de constructione uerbi abstineo cuius legitima syntaxis est cum accusatiuo a tergo, & ablatiuo cū præpositionibus uel a uel ab. Cic. act. 2. Abstineant in hoc iudicio manus animosq; ab hoc scelere nefario. Plaut. in Amphit. Qui possim huic uideri fortis, ut a me abstineat manum. Subauditur tamen haud raro præpositio. Teren. in Hecyra act. 1. sc. 2. Illa abstinere ut potuerit. Plau. in Pœn. Deos quoq; ædepol & amo & metuo, quibus ego tamen abstineo manum. Nec rarius subauditur accusatiuus. Eras. in Icthyopha. g. Quia plures abstinebunt ab esu carnū, ubi permissum est uescendi potestas. Sueton. in Claud. Ac diu publico abstinuit.

Infinita.

APPENDIX. II.

Quibusdam familiariter adduntur uerba infinita

P n

ut

DE CONSTRUCT. VERBI

ut solet, debet, cœpit, optat, gaudet laudari. Amat
videri diues. Studet metui.

¶ Id genus uerbis quæ ferè sibi infinita annexa habent
aptissimo figmento Andreas Salernitanus in bello grā
maticali iniunctum fuisse scribit, ut sarcinas ferrent infi-
nitiuorū. Quorū (inquit ille) hæc nomina sunt incipit,
desinit, debet, uult, potest, iubet, audet, nititur, tentat, &
dignatur. Linacer in. 4. de emēdata struct. talia esse scri-
bit, unā cū synonymis, hæc. Cupio, uolo, malo, nolo, pa-
ro, cogito, affirmo, nego, rogo, incipio, instituo, censeo,
sentio, scio, iudico, existimo, puto, dubito, dico, ostēdo,
indico, audio, timeo, suadeo, iubeo, impero, opto, disco
& debeo. Item hæc neutra. Cesso, perseuero, desino, &
pergo pro perseuero. In hanc quoq; classem redigenda
sunt & illa. Credo, opinor, puto, gaudeo, lætor, cōfido,
auguror, spero, suspicor, ominor, decet, delectat, iuuat,
oportet, apparet, accidit, cōtingit, euenit, cōuenit, pla-
cet, libet, licet, est pro licet, expedit, liquet, pater, con-
stat, sufficit, uacat, restat, præstat, superest, dolet, certū est
& stat, pro certū est. Tū si quæ sunt id genus plura. Ali-
quando infinitiuus eleganter in coniunctiuū modū uer-
titur, coniunctione subaudita ubi ante infinitiuū præpo-
neretur accusatiuus, ut apud Erasmi in copia uerborū.
Diem igitur mihi constituas uolo, ad quem mecū sis cœ-
naturus, i. uolo te cōstituere mihi diem. Diem igitur as-
signes oportet, i. oportet te diem assignare. Diem igi-
tur promittas necesse est, i. te igitur diē promittere ne-
cesse est. Et in Copia uerborum de formulis pensandi.
Quod illius stultitia peccatum est, id tua sapientia resti-
tuas oportet. Sal. in Cati. Sed Cethego atq; Lētrulo, cœ-
terisq; quorum cognouerat promptam audaciam, man-
dat, quibus rebus possent, opes factionis confirment.

Nam figurate ponuntur, ut a nullo pendeant.

Orna-

Ornatus est.

Hæccine fieri flagitia?

¶ Terentius in Adelphis.

¶ In eiusmodi locutionibus figura inest grāmatica, nēpe eclipsis, deest enim autoribus Linacro & Valla uerbum aliquod decet aut oportuit, aut uere ne ita est, aut aliquid simile. Habet & eclipsis locū apud rhetores quādo ob affectū aliquē uox aliqua nō exprimitur. Sic Ter. in Adel. act. 3. sce. 3. Hæccine fieri flagitia? & infra. Hæccine flagitia facere te? Hæc te admittere indigna genere nostro? Vbi propter stomachū deest aliquid orationis perfectioni. Quod autem dicit autor infinita hæc a nullo pendere, sic intelligendū est, ut a nullo pendeant uerbo expresso tametsi uerbum ipsum ad debitam syntaxin grammatico more subintelligatur.

Et uenari pro uenabatur.

¶ Quibusdam familia.) Verba quæ a græcis proæretica, à Prisciano uoluntaria dicuntur, frequentius construi solent cū uerbo infiniti modi, Vt sunt, cupio, uolo, studeo, desidero, opto. &c. Et uenari pro uenabatur. Isrūd frequens est historicis & oratoribus, cum uehementiam & celeritatem indicare uolunt.

¶ Meminit de hac phrasi Linacer in. 6. ita scribens. Præterea infinitus modus pro præterito imperfecto finitiui, ut Teren. Facile omnis perferre, ac pati, cum quibus erat cūq; unā. Pro perferebat, & patiebatur. Idem. Ego illud sedulo negare factum. Quod tamen Prisciano atq; etiam Quintiliano per defectum uerbi Cœpit, exponitur. ut, cœpi negare, ut Vergil.

Ex illo fluere, ac retro sublapsa referri

Spes Danaūm.

¶ Hanc figurā historicam uocat Seruius, sed usurpatur & ab oratoribus aliquando. ut Cicer. Galba autem aludens uariē & copiose, multas similitudines afferre,

P in

multaq;

PRIMÆVS

PRIMÆVS
COXVS.

PRIMÆVS

COXVS

DE CONSTRUCTIONE

multaq; pro æquitate ius dicere. Interdū uero uidetur infinitum pro præterito perfecto poni, ut, Teren. in Adelph. Ille contra hæc omnia, ruri agere uitam, semper parce, ac duriter se habere. Pro eo quod est egit, habuit. Nam & sequitur, uxorem duxit, nati filij duo sunt. Et in Phor. Itane tādē uxorem duxit Antipho iniussu meo? Nec meum imperiū (age mitto imperium) non simultatem meā reuereri? pro reueritus est. Etiam pro supino in sum, uel tum. Teren. Vultis ne eamus uisere? sed hoc græcum est.

Diuerſi casus eidem additi uerbo.

APPENDIX. III.

Nihil uetat quo minus eidem uerbo diuerſi casus apponātur diuerſæ rationis. Dedit mihi uestem hāc pignori, te præſente, propria manu. Nā uestem, additur tanquam transitiuo: mihi tāquam acquisitiuo, pignori, ex eorum est forma, quæ resoluuntur per ad, uel in, præpositionem, id est, in pignus: te præſente, ablatius est absolutus, manu, instrumentalis.

GERUNDIA.

Gerundia omnia eisdem ferme casus admittunt post se, quos habent uerba à quibus deducuntur. Ad discendum literas. Ad seruiēdum tibi. Ad fruendum amico.

60xvs,

¶ Gerundia omnia eisdem ferme casus admittere post se quos habent uerba, à quibus deducuntur, propterea dictum arbitror, quód, ut scribit in. 6. Linacer, participalia huiusmodi à passiuis deducta, nec passiuorū suorū ablatiuos cum præpositione, nec sine præpositione datiuos regunt, sed absolute, id est, sine ullo casu à tergo sequente leguntur. Iustinus. Quod ad te imperator Antonine

GERVNDIORVM.

tonine non tã cognoscendi, quã emendãdi causa trãsmisi. Pro, Nõ tam ut cognoscatur, quam ut emendetur, Sal. in Iugur. Pauca supra repetã, quo ad cognoscendũ, oĩa illustria magis, magisq; in aperto sint. Pro, ut cognoscantur. Quintili, Sed memoria excolendo, sicut alia omnia, augetur. Hoc est, quum excolitur. Iam, quæ sub illa figura prolata sunt, qualis est Plauti, Nominandi tibi istorum magis erit quã edundi copia. Et Ciceronis, Dolebas tantam Stoicos nostros Epicureis irridendi sui facultatem dedisse, Et Cæsaris de bello Gall. Vsq; eò ut qui sub ualle tenderent mercatores, recipiendi sui non haberent potestati. Ter. Date crescendi copiã norum. Liuius. Non uereor ne quis hoc me uestri adhortandi causa, magnifica loqui existimet, ipsum aliter animo affectum esse. Quis non uidet (ait Linacer) passiue significationis gerundi, & pro ueterum sententiã, incerti generis & numeri esse. De gerundijs, siue gerundi modos cum Linacro appellare malis, non dubiũ est quin, si ab actiuis deriuantur uerborũ suorum constructionem obtineant,

In Di,

Gerundia in Di, ante se habent hæc nomina, gratia, causa, prætextu, occasione, titulo, otium, facultas, licentia, ars, aut simile nomen substantiuũ. Veni huc causa uisendi te, Non erit copia conueniendi hominem. Ars dicendi.

¶ Non semper post eiusmodi substantiua poni solent gerundia in di, sed tunc illis tantũ locus est, quum ab ipsis nominibus reguntur. Nam si ad aliud uerbi referatur constructio uerbum infinitũ, non gerundium in di ponendum est. Recte enim dices, Habeo animũ studendi, illud enim, studendi, ab accusatiuo, animum, regitur, nec ad aliud referri potest, At non emendate dices, Habeo
in animo

DE CONSTRUCTIONE

in animo studendi. Non enim iam ad ablatiuū solum, sed ad oratiōis partem, habeo uidelicet in animo refertur.
Ut si quærat aliquis, Quid est, quid in animo habes? respōdebitur, studere est quod in animo habeo. Illud quoque non indignum notatu necesse tametsi substantiuum, autore Donato, sit, haud quaquā tamen admittere gerundiū in di. Nec enim legere apud ullum autorem cōtinget, habeo necesse scribendi, aut quidpiam tale. Sed infinito gaudet. Teren. in Adelph. act. 1. sce. 1. Non necesse habeo omnia pro meo iure agere. Quint. li. 12. c. Cognoscenda esse oratori quibus mores formentur. Oratori uero nihil est necesse in cuiusq̃ iurare leges.

Quod ipsum in hoc nomine opus usuuenire opinor, ut melius dicatur, Nō est mihi opus respōdere, q̃ respondendi, quāuis aliter interpretatur Valla. Cū tamen non est mihi ocium legendi, dicendū sit, non legere. Sic Vergilius in. 1. æneidos. Corā data copia fandi, subauditur Troianis. Quod si contingat aliquando, ut continget sane, apud autores infinitum pro gerundio reperire inusitatum esse scias, in oratione soluta, nec temere ad imitationem trahendum.

Nonnunquam præcedit adiectiuum.

Cupidus uisendi te.

SOXVS. ¶ Gell. li. 16. c. 3. Tenebatq; animos nostros homo ille fandi dulcissimus. Teren. in Hec. act. 3. sce. 1.

Gnarus bellandi, Certus eūdi, Imperitus nauigādi. Haccine causa ego crā tāto opere cupid⁹ redeūdi domū?

SOXVS. ¶ Vergilius in quarto æneidos.

Aeneas celsa in puppi iam certus eundi
 Carpebat somnos.

¶ Eras. in colloquiis dialogo de saltu. Sum planè rudis & imperitus natandi. Quin. li. 12. c. Quæ post finem studia. Qui eundem uirū bonū esse & dicēdi peritū uelim.

Resol-

Gerundia

GERUNDIORVM.

¶ Resoluntur hæc gerundia plerūq; in genitiuos nominum substantiuorum. Vt, Peritus medicinae, imperitus navigationis.

PRIMAERVS

In Dum.

Gerundiis in dū præponitur præpositio ad uel inter. Ad colloquendū tecū. Inter cœnandum hoc mihi uenit in mentem. Reperitur & ante damnandum.

Sed nos ante dānationem dicem⁹. Verū ego legendū arbitror. Ante domandū. Sic apud Ver. Geor. 3. de pullis equinis educādis. Ante domādū ingentes tollent aīos.

PRIMAERVS

¶ De gerundio in dum cum Ad. Budæus li. 1. epist. Eras. Rarus tardusq; sum ad scribendū. Ter. in prologo And.

COXVS.

Poeta quum primum animum ad scribendū attulit.

De inter. Verg. in Mœride. Inter agendū occurfare capro cornu ferit ille caueto. Eras. epistolarū li. 1. in epistola ad Budæū, Negas tibi psuaderi posse, libros tuos à nobis legi, nisi si quis amicorū inter cōfabulandum orta tui mentionē, fuisset anagnostes. Liui. Et ipse inter spoliandū corpus hostis, ueruto percussus. Idem. Inter accipiendū de suis cōmodis rationes. Cice. Præposuit huic gerundio, ob, actione. 4. in Verrem. Quanto, inquit, illud flagitiosius improbius, indignius, eum a quo pecuniam ob absoluendū acceperis, condemnare. Iure consul. 48. Digest. Lege Iulia repetundarū tenentur, qui quum aliquā potestatem haberent, pecuniam ob iudicandum, uel non iudicandum decernendū acceperint. Illud Vergilianum. Ante domandum rariss, est.

repetunde

Cum significamus necessitatem, sine præpositione usurpantur, addito substātino uerbo. Vigilandum est ei qui cupit uincere.

¶ Quoties uerbum oportet cū infinitiuo ponitur, uerbum oportet in est mutare licebit, & infinitiuū modū in gerun-

COXVS.

Q

gerun-

DE CONSTRUCT. VERBI

gerundiū in dum. Accusatiuus autem sequens oportet, in datiuū uertendus est. Vt pro hoc oportet eum uigilare, eleganter dices, ei uigilandū est. Cor. Celsus li. 7. c. 3. Huic ieiuno dormiendum est. i. hunc ieiunū dormire oportet. Fab. li. 12. Gratis ne ei semper agendum sit, tractari potest.

In Do,

Gerundia in do pendent à præpositione (in) uel (ab) siue dictione quæ regit ablatiuum, ut, In consultando locus est eloquentiæ.

PRIMARIUS

¶ Cuius fundamentum est sapientia teste Cicerone.

In pugnādo uiribus est opus. Reuersus à uenādo siue à uenatu. Tacēdo refellis. Scribēdo discēs scribere. fabricando fabri fimus. Romanus sedēdo uincit.

COXVS.

¶ De hoc gerundio ita scribit Linacrus in. 4. de emendata structura. Ablatiuus in do, uerbi sui casum subiicit, adhunc modum, Hos accusando, illos occidendo, totā ciuitatē labefactasti. Hic multis præpositionibus subiicitur, In, ut in denegando. Ci. pro Milone. Huius intersector si esset in confitendo. Et cum transitione, In tribuendo suum cuiq;. De, Cic. ad Att. Tū quid cogites de transeundo in Epirū scire sane uelim. E, uel Ex, ut, Ex defendendo q̄ accusando uberior gloria comparatur. A, uel Ab. Cic. Ex quo ardescit, siue amor, siue amicitia, utrumq; enim dictum est ab amando. Et alibi. In quo isti nos iurecōsulti impediunt à discendoq; deterrent. Cū Vt, Quinti. Sed ratio recte scribēdi iuncta cū loquendo est. Pro, ut Plau. in Aul. Heu senex pro uapulando hercle ego abs te mercedem petam. Sed hæc fere omnia ex Valla c. 27. li. 1.

PRIMARIUS

COXVS.

¶ Non sum soluendo peculiaris figura est.

¶ Grammatici quatuor in gerundis casus ponunt genitiuum

CUM ABLATIVO.

elium scilicet in di datium & ablatium in do, & accusatiuū in dum, Atq; datium ab ablatiuo sic distinguunt, ut, datius per præpositionem ad exponatur. Vt, Non sum soluendo, id est, Non sum sufficiens ad soluendū. Et afferunt exempla alia. Vt ex Cicerone in oratore. Cum est inficiando reus. Et ex Apuleio. Cum primum Charite nubendo maturuisset. Verū id animaduertendum est hoc in loco. Soluendo non sum, sepius inueniri apud autores alia uero rarius. Budęus uir & eruditione singulari & iudicio mediū fidius exactissimo, non gerundia hæc sed gerundia nomina esse censet, regiq; à substantiuis subintellectis, Sic ille in anno. in Pandect. In ca. Ex pollicitatione, de pollici. Si bona liberalitati soluēdo nō fuerint. Lego (inquit) soluēdæ. Sic enim Liuius locutus est nō semel nec iterū. Vt illud, Talia quęrentes æqua orare, seq; ea relatuos ad Scipionem tribuni responderunt, & P. Scipionem deum benignitate, & remp. esse gratiæ referendæ. Idem. Ea modo quę restinguendo igni forent portātes, quo in loco subaudiri puto accōmodata uel idonea. Cic. In coniectura igitur cū est inficiando reus, accusatori hæc duo prima sunt. Vbi subaudio crimini par uel oportun⁹, uel quid simile. Apud Liuium. Si resp. soluendo ære alieno esset, legitur pro æri in datiuo ut quidem ego censeo. hætenus Budęus. In cuius sententiam non possum non pedibus ire. probabilior enim est multo quā illa uulgi à me pri⁹ citata, præsertim cum & Linacrus noster idem in. 6. approbare uideatur, quamuis & illa suos habeat assertores etiam primarios uiros. Cæterū id meminisse oportet, Homerum aliquando (ut ille ait) dormire. Apulen uero autoritas mihi nulla est autoritas.

(Reuersus a uenando.) Secundum Vallam cauendum est, ne gerundis in do uerba addamus motū de loco significantia, quare dicendum reuersus à uenatione. Ro-

PRIMARVS

Q n

manus

DE CONSTRUCTIONE

manus sedēdo uincit, apud M. Varronem est de re rust. li. 2. Vultis igitur uetus uerbū Romanus sedēdo uincit. Et competit in eos qui tranquilli atq; ociosi, tamen quę uolūt perficiunt, aut qui nō uiribus sed arte rem gerūt. ¶ Vide Erasinum Chiliad. 1. centur. 10. adag. 29.

COXVS,

Gerundia nomina.

Vertuntur gerūdia in nomina adiectiua, ut, Causa uisendi re, & causa uisendi tui. Ad discēdum literas, & ad discendas literas. Legendo libros doctus euades, & Legendis libris doctus euades.

COXVS,

¶ Sic Datus in nono elegantiarū præcepto. Quid uero pulchrius quā si pro gerundijs quę appellant, utamur gerundiuis nominibus. Ac tritū est Prisciani exemplū. Veni causa amandi uirtutem, ueni amandę uirtutis causa. Gratia gerendi bella, gerūdorum bellorū gratia. Ad amplexandam uirtutem magis q̄ ad amplexandam uirtutem. Quę una præceptio optima est crebraq; eius apud M. T. aliosq; eloquentes uiros fuit obseruatio. Hęc ille. Nos pauca addamus testimonia. Politia. epistol. 2. lib. 1. Ne forte nostra hac epistola tui laudandi captasse occasionem cuiq̄ uidear. Cato de re rust. c. 61. Si quis quærat, quod tempus oleę serendę fiet. Cic. li. ep. 16. epistola. 1. Ego omnem spem tui diligenter curandi in Curio habeo. Fab. lib. 12. c. de genere dicendi. Cōcipiendis uisionibus quas φαντασιαις uocant, Theon summus ingenio & gratia, quam in se ipse maxime iactat, Apelles est præstantissimus. Sall. in Catilin. Hoc nomine satis honestas, pro meo casu, spes reliquę dignitatis conseruandę sum secutus.

Supina in tum.

Prima supina sequuntur uerbū, significans motū ad locum, ut, Abiit piscatum, id est ad piscandum.

Admit-

Supina

GERUNDIORVM.

Admittū post se eodē casus quos uerba ipsorū.

¶ Au. Gellius. Eamus, inquit, & puerperā uisum & patri coxvs,
gratulum. Horat. in. 1. Sermonum Satyr. 5.

Lusum it Mecēnas dormitum ego Vergiliusq;

Vergil. æneid. 2. Aut Graijs seruitum matribus ibo.

Vergil. ænei. 4. Venatū Aeneas, Vnaq; miserrima Dido

In nemus ire parant.

Supina secund. Quin. dicūtur uerba participalia. De q̄ PRIMAERVS
Perottū uide. Et supina in tū idem significant quod gerundīū in dū. Sed illud interest quod gerundīū sine uerbo cōstruitur, supinū fere nunq̄. Vallā consule l. 1. c. 30.

Absolute posita.

Ponuntur & absolute cum uerbo est, ut, Pugnatum est, Actum est.

¶ Erasmus idem sentire uidetur in Copia uerborū c. 13. coxvs.
ubi de ratione uariandi per enallagen ita loquitur. Libitum est pro libuit. Misertū est pro misertus sum. Pertæsum est pro tæduit. Placitū est pro placuit, Puduuit puditū est. Hic supinū pro uerbo. Quæ ita habere posse nō negauero. Nam mihi ulla in re Erasmo cōtradicare religio est. Ceterū de hac re nihil, quod meminerim grammatici admonuerūt. Et Erasmus ipse alibi participium esse licet aperte nō dicat, tamē ex uerbis eius participiū in ijs esse potius quam supinum colligi potest. Quippe qui explicans adagium, Actum est, chil. 1. cent. 3. in hunc differit modum. Prouerbialiter his uerbis etiam hodie desperationem significamus actū est. Græci *πεπρακται* Euripedes in Hyppolito coronato.

Φεῦ φεῦ *πεπρακται*, βασιλις δὲν ἐτ' ἐς Δι

Eheu, peracta res, hera occidit palam.

¶ Terentius in Eunuco. Actū est, ilicet, peristi. Huc usq; Erasmus. Quibus uerbis manifeste, opinione mea, actū participiū esse docet. Nā cū Actū est græce *πεπρακται*

Q in dicitur,

DE CONSTRUCTIONE

dicitur, quod apud illos præteritū passiui esse constat, nō
 præteritū tale à latinis per participiū & uerbū substantiæ
 reddi in confesso est, ut amatus sum uel fui, amata es uel
 amata fuisti, & i tertia persona factus est homo, facta est
 lux, factum est tempus, creatū est à deo cælū necessum
 est fateri, Actum, in actū est participium esse non supinū.
 Quæ res si ita se habeat, sequitur ex ratione analogiæ, &
 in alijs id genus similibus, locum participio potius quā
 supino esse, facit pro me testimonium Plauti istic ab E-
 rasmo citatū. Nisi quid rei præsidium apparas acta res est.
 Quid quod idem: Erasmus sic interpretatur *πεπρακται*
 peracta res subaudiens est. Subscribere uidetur huic o-
 pinioni in. 18. Priscianus, cuius hæc uerba sunt. Huic cō-
 simile uidetur, Fieri opus est, & facto opus est. Dici op⁹
 est, & dicto opus est. Pugnari opus est, & pugnato opus
 est. Quomodo enim illa sic etiam ista participia pro in-
 finitis uerbis ponuntur. Sall. in Catilin. Nam & prius-
 quam incipias consulto, & ubi cōsulueris mature facto
 opus est. Hæc autem elocutio ad passiua significationis
 pertinet participia siue absolutæ. Ita Priscianus. Et her-
 culè nihil uideo cur non ut hi sunt participiorum abla-
 tiui, sic illi participiorum esse nominatiui & possint &
 debeant. Habes eandem loquendi formā apud Gell. li.
 14. c. 2. Atq; illud amplius ambigi ac dubitari scio de-
 beat, ne iudex inter cognoscendū ea quæ dicto quæsitōq;
 opus est, dicere & quærere, etiamsi cuius ea dici quæriq;
 interest, neq; dicat neq; postulet. Terent. in And. act. 3.
 sce. 2. Quod parato opus est para. Quæ loquendi modū
 laudat ibidē Donatus. Neq; solū participij huius in no-
 minatiuo & ablatiui usus est, sed etiā i accusatiuo. Gel.
 c. 11. li. 20. Petitū impetratumq; uolumus. i. peti & im-
 petrari, seu rem petitā esse & impetratam, ut in his sub-
 audiatur infinitū esse. Vnde liquido patet in hoc exem-
 plo actum est, actum esse participiū, non autem supinū.

Per

Supina

CUM ABLATIVO.

Per me tamen cuiq; liberum erit, utrum maluerit sequi.
Quoniam ut inquit ille,

Erroremq; suum quo tueatur habet.

Tantum aperui, quid mihi uideatur probabilius. Nec dubito quin si op⁹ urgeret, ualidius id quod sentio defendere potuero, nempe in omnibus eiusmodi modis loquendi participium dominari non supinū. Hic quoq; docendi sunt pueri, quum in futuro infinito dicimus, amatum ire uel amaturum esse. doctum ire uel docturum esse &c. esse differentiam inter hæc duo, amatum ire & amaturum esse. De qua sic scribit Valla c. 28. li. 1. Ego quidem cœnaturus sum, non tamen eo cœnatum uel ad cœnandū. Et scio te cœnaturum esse, sed non protinus ire cœnatum uel ad cœnādum. Nam participium futuri cum uerbo substantiuo non habet actionem illā & motum, quem habet uerbum eo. In his etiam, Datur ne illa Pamphilo hodie nuptum. Et spectatū admissi risum te neatis amici, scire oportet latentem inesse motum. Tū illud etiam memoriæ mādandum est. quod in fine. 4. li. de emendata structura Linacrus docet. Quod Supinum in Tum uel Sum passiuè non legitur, nisi fortasse aut à talibus uerbis cuiusmodi est uapulo. Plau. in Au. Coctū ego non uapulatum dudum cōductus sum. Aut ante infinitum, iri, in talibus quale est illud Terentij. Qui postquā audierat nō datū iri uxorem filio. Et Quintil. Reus paricidij, quod fratrem occidisset, damnatū iri uidebatur.

Supina in tu.

Supina in tu passiuæ significationis ferme sunt, & adherent nominib. adiectiuis, ut Turpe dictu.

De his supinis uide Lauren. li. 1. c. 31. M. Varro ait dictu factu esse nomina pro dicto & facto. Priscian. pro dictione & factione. Sed Quinti. uult ea esse uerba participialia, hoc est supina. Prior ratio est, quare à Græcis per

PRIMARVS

DE CONSTRUCTIONE

per uerbum potius q̄ per nomen transferuntur. Altera si essent ablatiui casus, cæteri casus non deessent.

COXVS.

¶ Eras. in exposit. in psal. 85. Quin potius hoc anno fit quod factu est optimum, q̄ proximo? Gell. li. 12. c. 11. In quibus id fuit quod præcipuū auditu meminimus, Eras. in mil. christ. cano. 2. Quū hodie potius facis, quod quo maturius feceris, Hoc factu fuerit facilius? Tacit. li. 2. Mirumq; dictu duo hostiū agmina diuersa fuga, qui siluā tenuerant in aperta, qui campis adstiterāt, in siluam ru-ebant. Fab. li. 12. c. de genere dicendi. Vbi uero quid exquisitius dictu accidit auribus imperitorum. Seneca. In Agamemnone act. 3. Acerba fatu poscis.

Mirabile uisu, Difficile creditu, Procliue factū. i. ad faciendum.

PRIMASVS

¶ Augustinus Datus c. 25. ait extrema supina plerumq; ac peruenuste significare gerundia accusatiui casus.

Nā in his, surgit cubitu, redit uenatu, nomina potius censenda sunt q̄ supina.

PRIMASVS

COXVS.

¶ In hac opinione est Valla, sed Priscianus refragatur. ¶ Quod Priscianus, Aldus, & Lancilotus dicūt contra Vallam supinum in tu post uerbū significans motū a loco poni, adducuntq; hos testes. Plau. in Menec, Obsonatu redeo. Statium in. 1. Achil.

Et tunc uenatu rediturum in limine primo
Operiens.

¶ Et Catonem in re rust. Primus cubitu resurgat postremus cubitū eat. Rarissima scito esse talia exempla, nec temere imitanda, ut etiā his uerbis Lilius noster docet.

DE PARTICIPIIS.

PARTICIPIA sequuntur cōstructionem uerborum, à quibus deriuantur. Vt Donaturus tibi uestem

Participia

PARTICIPIORVM.

uestem. Donaturus te ueste. Consulens tibi. Fruiturus te. Diligendus ab omnibus. Quanquam in his usitatio est datiuus, Diligendus omnibus.

¶ Sic Gell. c. 5. li. 12. Ita q̃ uidistis philosophum ratione decreti sui nixum. qm̃ nitor ablatiuū recipit. Eras. in Apotheosi, Hoc & nunc facit per pharasaicos quosdam in optimos quosq; uiros, ac de genere mortalium suis uigilijs bene merētes. Qm̃ de te bene mereor dicimus, Et in pco & puella, Sed cur illi uicissim non adimis suā animam, par pari quod aiūt, referens. Nam par pari referto dixit Terentius. Idem li. 20. epistolar. in epist. ad Franciscum Molinum. Vtinā saxum essem, quemadmodum scribis, uel aduoluerer istuc, si non ob aliud, certe fruiturus tuis istis longe candidissimis moribus. Nam fruor ablatiuum sibi asciscit.

¶ Participium dicitur quod partem capiat nominis & partem uerbi, id est quod habeat similia accidentia nominis & uerbi, Et dicitur nomen uerbale tempus significans. Elegantiæ uero regula est, quod participia ablatiui casus, & interdum accusatiui casus ponuntur loco infinitiui. Vt, apud Sal. in prologo belli Catilinarij. Priusquā incipias consulto, & ubi cōsulueris, mature opus est facto. Et apud Terent. in Andria. Adductum curabo & inuentum tuum Pamphilum.

¶ Elegantiæ regulam hanc sumpsit Primæus, Ex Augustini Dati præceptis præcepto scilicet uigesimo. De qua regula sic in secūdo de emend. struct. dislerit Linacrus, Participium pro uerbo ponitur. Sallustius. Prius quam incipias consulto, & ubi consulueris, mature opus est facto, pro consuli & fieri, ut Præscianus interpretatur. Terent. Ita facto opus est. Idem in Hec. In arcem transcurso opus est. Vbi tamen Donatus pro trāscurrere interpretatur. Sed potest pro trāscurri accipi. In illis au-

R

tem

COXVI.

PRIMÆVS

COXVS.

DE CONSTRUCTIONE

tem, uolo datū, factū oportuit, infinitū, esse, subauditur, Suntq; infiniti præterita, ut quibus etiā perfectio significetur, nō solum actio, E quibus Linacri uerbis constat primū huiusmodi participia in ablatiuo melius per infinitum passiuū q̄ actiuū reddi, dein inuentum & adductū in Terentij Andria, nō pro inuenire & adducere poni, sed cum uerbo substantiæ subaudito, infiniti præteritum passiuum supplere. Vt ita Terentij sententiā illā exprimamus. Curabo tuū Pamphilum iā inuentum esse tibi, & adductum esse huc mecum ubicunq; erit. Vt sit præteritum positum pro futuro p̄ temporum enallagen. Sic Hannibal apud Liuium. Si tales animos in prælio habebitis quales hic ostenditis, uicimus. Et Quintil. Si tales milites omnes habemus, mari uicimus. Significāt enim hæc miram quandam in re perficienda celeritatem. Facit pro hac opinione M. Tullius ita in. 2. off. scribens. Deos placatos pietas efficiet & sanctitas. Nā quod in prioribus exemplis singulari numero expressū est, hic in plurali protulit Cicero. Quasi diceret hæc duo pietas & sanctitas mox facient deos esse placatos hominū .i. ilico deos placabunt.

Participia facta nomina.

Quum transeunt in naturam nominum, genitiuum postulant.

PRIMARVS ¶ Mutatur ratio regiminis, ut,

Amans uinī, fugitans litium.

PRIMARVS ¶ Teren. in Phor. Herus liberalis est & fugitans litium. Cupiens tui, Sitiens auri, Peritus belli.

COXVS. ¶ Quoties Participia sic in nomina degenerāt, participalia nomina a Linacro li. 1. de emend. struct. uocantur, & genitiuū asciscunt. Ci. pro Cn. Plancio. Qui sancti, q̄ religionū colētes. Et pro lege Manilia. Et quū semper appetentes gloriæ præter cæteras gētes atq; auidi laudis

Participia

PARTICIPIORVM

dis fuitis. Tacitus li. 21. Corpora hominum salubria & ferentia laborū. Plau. in Alu. Amātem uxoris maxime. Hora. Ode. 8. li. 3. Docte sermonis utriusq; linguar.

Et sine casu, Vir, uir potens, eloquens.

¶ Teren. in Heauton. act. 2. sce. 1. Mea est potens, pro- COXVS;
cax, magnifica, sumptuosa, nobilis. Ci. in. 1. de ora. Quo-
rū pater homo prudēs & grauis haud quaquā eloquēs.

Tunc & comparisonem accipiunt more nomi-
num in ens uel in tus desinentium.

¶ Comparantur & tempus amittunt.

Cupientior famæ quā auri, Cupientissimus tui, PRIMVS
Nulli desideratior q̄ mihi, Desideratissimus patriæ.

¶ Era. in colloquijs, In ludo spheræ per anulum ferreū, COXVS.
Plaudite uictori iuuenes hic quotquot adestis.

Nam me qui uicit doctior est uebulo.

Guilielmus Budeus in epist. ad Cuthbertū Tonstallum,
Eadem opera fidē Erasmi tui meiq; liberaſti Cuthberte
doctissime. Cic. li. 7. ep. epist. 15. Quod uero in C. Ma-
tij suauissimi doctissimiq; hominis familiaritatē ueni-
ſti, non dici potest quā ualde gaudeā. Ouid in. 1. Met.

Non illo melior quisquam nec amantior æqui
Vir fuit, aut illa reuerentior ulla deorum.

¶ Cic. li. 14. epist. epi. 2. Ad nos amantissimos tui ueni. COXVS.

Participia facta nomina compositione.

Quæ compositione fiunt nomina genitium af-
ciscunt, ut, Indoctus pilæ, & inexpertus belli.

¶ Horatius in arte poetica. COXVS.

Indoctusq; pilæ disciue trochiue quiescit.

¶ Tacit. li. 16. Sed qui remotis ē municipijs, seueramq;
adhuc, & antiqui moris retinētes Italiam, quiq; per lō-
gas prouincias lasciuia inexperti, officio legationum,
aut priuata utilitate aduenerant, neq; aspectū illū tole-

R n rare,

DE CONSTRUCTIONE

rare, neq; labore inhonesto sufficere. Et. 17. Hispanie præerat Clunius Rufus, uir facundus, & pacis artibus belli inexpertus.

Quâquâ & horû simplicia simili modo usurpantur.

COXVS.

¶ Horatius Ode. 8. li. 3.

Docte sermonis utriusq; linguæ.

¶ Vergilius æneidos decimo. Expertos belli iuuenes.

De nominibus uerbalibus. O R D O. I.

Omnia ferè uerbalia genitiuū admittunt, qui uerbis erat accusatiuus, ut Colo agrum. Cultor, cultrix agri, Cultura agri. Bibo uinum, Bibax uini.

PRIMÆVS

¶ In ax assiduitatem significant.

Cupio laudem. Cupidus laudis.

COXVS.

¶ Sic Tacitus li. 20. Opum contemptor, recti peruicax, Nam contemnit opes dicimus. Et Verg. ænei. 4.

Tam ficti prauiq; tenax quâ nuncia ueri.

Quoniâ fictū prauūq; tenet dicitur, & uerum nunciat.

PRIMÆVS

¶ In uniuersū nomina quæ à uerbis trāsitiuis descēdūt, genitiuū regunt, nō autē illa quæ a uentralibus ueniunt.

Item quæ sunt affinia his, ut, Auarus laudis, Ignarus omnium, Studiosus tui. Securus amorum.

PRIMÆVS

¶ Verg. in. 1. æneidos.

Clam ferro incautū superat, securus amorum Germanæ.

COXVS.

¶ Illud Auarus laudis, sumptum uidetur ex Horatio in arte poetica.

Gratis ingenium, Gratis dedit ore rotundo

Musa loqui, præter laudem nullius auaris.

¶ Cor. Celsus li. 1. Etiam sapientiæ studiosos maximos medicos esse.

In bilis.

O R D O, II.

Verbalia in bilis, accepta passiuè, datiuo gaudent,
ut par-

PARTICIPIORVM

ut participia in **du**s, **flebilis**, **formidabilis** **omnibus**,
id est, **flendus**, **formidandus** **omnibus**.

¶ Horatius Ode. 24. li. 1.

Multis ille quidem **flebilis** occidit

Nulli **flebilior** quam tibi Vergili.

¶ Et Silius lib. 1.

Tarpeia rupes, superisq; habitabile saxum.

¶ Et hæc erunt à transitivis, quæ etiam genitiuū regunt,
si actiue accipiantur.

Genitiuus additus nomini substantiuo.

O R D O. I.

Nomina substantiua quæ significant possessio-
nem, mensuram, siue numerum aut relationem
ad aliquid genitiuum exigunt.

¶ Possessio significatur, ut in his exemplis.

Arma Achillis.

¶ **Ensis Euandri. Numerus** significatur, ut,

Duo milia peditum. Par calceamentorum, Iugū
aquilarū. Tres decades quæstionū. Mille nūmum.

Relatio, Vt,

Comes Vlyssis, Vxor Petri, Amicus patris, Prin-
ceps patriæ.

Mensura significatur, ut,

Cyathus uini. Modius tritici. Vncia auri, ulna pāni.

¶ Hæc substantiua hos sibi genitiuos asciscunt. Nomina
significātia rem possessam, genitiuū possessoris, ut **Vir-**
ga Mercurij. Gorgon. i. Scutum Palladis. Quæ mensurā
designant, genitiuū rei mēsuratæ, ut, Modius tritici. Cy-
athus uini. Quæ uero numerū, genitiuum rei numeratæ,
ut, Quatuor genera quæstionum. Quæ deniq; relationē,
genitiuum rei ad quam referūtur, ut Ascanius filius Ae-
neæ. Creusa mater Ascanij. Sofia seru⁹ Amphytrionis.

R ij

Iugum

DE CONSTRUCTIONE

Attributivus

PRIMARIUS *Iugum aquilarum.* Textus variant hoc exemplū. Ali-
qui habent iugum equarum, alij iugum aquilarum, quod
habemus apud Plin. li. 15. c. 4. Nunq̄ hybernatum est in
castris, ubi aquilarū nō fuit iugum. loquitur de vexillis
Romanis quæ aquilæ dicebantur. Hinc Lucanus ait. Si-
gna pares aquilæ & pila minantia pilis. Sic iugum co-
lubarum apud Valerium. 1. par.

Vertitur hic genitivus aliquoties in dativū accedēte
verbo est Hic est tibi pater. Huic soror. illi cōsul.

COXVS. ¶ Genitivus sequens nomen significans relationem ad
aliquid, vertitur aliquādo in dativum, ut, Amicus patris
vel amicus patri. Ter. in Andr. act. 5. sce. ult. Pater ami-
cus summus nobis, pro noster amicus summus. Ver. æn.
1. Huic coniux Sichæus erat. i. huius coniux.

Attributiva. O R D O. II.

Cum significatur aliquid inesse siue adesse cui-
piam quod ad laudem seu vituperium pertinet, tri-
fariam efferimus.

PRIMARIUS Hos dicendi modos in copijs Erasmi habes, ubi de for-
mulis agit, quibus aliquid alteri tribuimus, & apud Au-
gustinum Datum cap. 20. ad laudem.

Puer bonæ indolis. Puer bona indole, Puer bo-
nus indole, & indolem poetice.

Ad vituperium.

Vir maximi nasi, Vir maximo naso. Vir maxi-
mus naso, & nasum poetice.

COXVS. ¶ Valla c. 17. li. 3. priores duos loquēdi modos elegā-
tes admodum esse dicit, & in maximo apud eloquētis.
usu. Posteriores duos ab oratorum usu alienos esse præ-
dicat, alterum historicis, alterum poetis peculiarē. Sed
ista, Cætera egregius, cætera doctus, cætera præclarus,
& id genus multa, in magna etiā apud oratores frequē-

Cetera

RELATIO ET COMPA.

ria sunt nedum poetas. Verg. *Aeneid.* 3. *Cetera* Gravius. *Liuius* li. 1. ab urbe condita. Ergo uirum (*cetera* egregium) secuta quam in petendo habuerat, etiam regnantem ambitio est. *Ci.* li. 1. de nat. deorū. Non solum enim poeta suavis, uerum etiam *cetera* doctus sapiensq; traditar. *Eras.* li. 1. epist. in epistola quadā ad Budęum. Qui ingenij sui monumētis principis sui regnum, *cetera* feliciss. illustrent & ornent. Et in alia ad eundem epistol. Inter tuos autem amicos sic ambio numerari, ut, *cetera* quamlibet inferior, studio tamen tui nemini cessurū me recipiā. *Bud.* ad *Cutber.* *Tonst.* Vtpote qui oēs amicos meos in cōmune cōtulerim, uiros cū *cetera* egregios, tum in amicitia per quā officiosos. *Eras.* ad *Sadoletum.* Nam *Cutbertus Tōstallus cetera* par, hoc uno nomine te superat, q; liberior reprāhendit.

Species & genus. O R D O. III.

Species subiicitur generi in genitiuo, siue in eodem casu per appositionē, ut, *Nomen Catonis* in te nō quadrat. *Crimen laesa maiestatis.* Cū essemus in terra *Italiae*, siue *Italia.* In urbe *Romae* siue *Roma.*

¶ Species in hac constructione nomen ferē proprium est, quod generi. i. appellatiuo suo i genitiuo subiicitur. Vt, *Vrbs Venetiarum*, ubi prudentiss. hodie floret *Senatus.* *Ciuitas Londini*, regnante *Henrico octauo*, *emporij orbis clariss.* *Ciuitas Carleonis*, in qua haec scripta fuere scholia, ad *Vscā* in *Vualia* iacet. Aliquādo species hic nomē est appellatiuum appellatiuo cōmuniori annexū in genitiuo. Vt, *Crimē peculatus.* *Arbor oliuae.* Sed haec per appositionē saepe in eodē iunguntur casu. *Sall.* in *Cat.* *Vrbem Romā* sicuti ego accepi, condidere atq; habuere initio *Troiani.* Et in *Iugurt.* *Numidā* usq; ad flumen *Muluchā* sub *Iugurtha* erant. *Pli.* li. 2. ca. 103. In *Salentino* iuxta oppidum *Manduriā* lacus ad margins

coxvs,

DE CONSTRUCTIONE

gines plenus, neq; exhaustis aquis minuitur, neq; infusis augetur. Tacit. li. 4. Ab Suria usq; ad flumen Euphraten.

Substantiue posita. O R D O. IIII.

Quædam adiectiua substantiue posita genitiuum admittunt, ut, Multū lucri. Paulum pecuniæ. Quid habes negotii? Quantum habes pecuniæ, tantundē habebis fidei. Plurimum uini. Minimum aquæ.

60xvs. ¶ Hæ locutiones (ut docet in. 3. de emen. structu. Linacrus noster) maioris etiam esse uehementiæ uidentur.

Item pronomina quædam, ut, Hoc negotii, Id operis. Quid aliud mali?

60xvs. ¶ Sic Ter. in And. act. 3. sce. 2. Postremo id mihi da negotij. Et in Eu. act. 2. sce. 1. Di boni quid hoc morbi est? Huc adde etiam Quod & quodcūq;. Cn. Pompeius l. 8. Cic. ad Attic. epi. 17. Ego ad P. Lupum & C. Coponiū Prætores misi, ut se nobis cōiungerent, & militū quod haberent, ad nos deducerent. Et paulo ante. Vos hortor, ut quodcūq; militum contrahere poteritis cōtrahatis, & eodem Brundisium ueniaris quamprimū. Tacit. li. 4. At dolobella contracto quod erat militū, terrore nominis Romani, & quia Numidæ peditum aciem ferre nequeunt, primo sui incessu soluit obsidium.

Appositio.

In summa quories substantiuū quacūq; ratione refertur ad alterū substātiuum, additur in genitiuo, nisi addatur appositue. Nā tum satis est si cōcordet in casu, etiam si numero & genere dissideat, ut, Abstulisti Maronem meas delitias.

60xvs. ¶ Ita Ter. in Eun. act. 3. sce. 2. O Thais mea meū suauiss. Ver. i Alexide. Formosū pastor Coridō ardebat Alexin Delitias domini.

Ouid.

RELATIO ET COMPAC

¶ Ouid. in epistola Penelopes.

Turba ruunt in me luxuriosa proci.

De adiectiuis & substantiuis.

Adiectiua nomina, participia, pronomina, cōcordant cū suis substantiuis, in numero genere & casu. ut, Ex malis moribus bonæ leges natæ sunt.

¶ Macrobius Saturnaliū li. 3. Vetus uerbū est, Bonæ leges ex malis moribus procreantur. Nā sicut medicorū medicinis nihil opus foret, nisi morbis laboraretur, ita legibus nihil opus esset, nisi perperam uiueretur.

Istam fortunam tui mores promeruerunt.

A diunctio.

Quum plura substantiua diuersi etiam numeri ac generis, ad unum adiectiuum referuntur, his ferme modis efferri solent. Gloria non est expetenda neq; quæ diuitiæ, ut ponatur in medio, ad quod referūtur partes. Nō est expetenda gloria neq; diuitiæ, ut præponatur. Gloriæ & diuitiæ non sunt expetendæ. Vt postpositum conueniat cum proximo.

¶ Quando adiectiuum duobus substantiuis aut genere, aut numero, aut utroq; diuersis cōmune, alteri tātū per Syllepsin adheret, trifariā eiusmodi orationes uariari solent. Aliquando enim adiectiuū ambo substantiua præcedens proximo in casu genere & numero annectitur. Interdum in medio positum conuenit cum substantiuo ipsum præcedente. Nonnunq̃ postpositum posterioris in se recipit accidentia.

Gloria, diuitiæ, genus, nō sunt expetenda. Vt subaudiatur ista, idq; in neutro genere.

¶ Quotiescunq; substantiua (inquit Despanterius) rerū inanimatarum cuiuscunq; generis coniunguntur ad ad-

S iectiuum

DE CONSTRUCTIONE

iectiuū uel demonstratiuū, uel relatiuū plurale, ipsū erit
nec tri generis ferè semper. Nā quādo res sunt inanima
tæ, fit aliquādo cōceptio generū sed rarissime. Lucan⁹.

Mensuraq; iuris

Vis erat, hinc leges & plebiscita coactæ.

¶ Iustinus li. 9. Misericordia in eo & perfidia pari iure
dilectæ. Fab. in. 12. c. Nō posse oratorem nisi uirū bonū
esse. Quid putamus facturas cupiditatem, auaritiam, in-
uidiam. Crebrius tamē, & (quod idē ait Despauterius)
ferè semper cum inanimatis adiectiua iungūtur neutra.
Liuius li. 5. ab urbe. Labor uoluptasq; dissimilima na-
tura, societate quadam inter se naturali sunt nexa. Sall.
in Catil. Huic ab adolescentia bella intestina, cædes, ra-
pina, discordia ciuilis grata fuere. Vergil. in Palemone.

Aut hic ad ueteres fagos quū Daphnidis arcum |

Fregisti, & calamos quæ tu peruerse Menalca,

Et quum uidisti puero donata dolebas.

¶ Atq; id ipsum græcorū imitatione fieri testis est in Hel-
lenismo Linacer. Cæterum ubi substātiua res significāt
animatas, adiectiuū digniori annectitur generi, ut, Rex
& regina beati. Verg. in Palemone.

Est mihi namq; domi pater, est iniusta nouerca

Bisq; die numerant ambo pecus alter & hœdos.

¶ Ouid. Fastorum quarto.

Ilia cum Lauso de Numitore satī.

RELATIUA.

Relatiuum qui conuenit cum antecedente in nu-
mero & genere. Placuerūt literæ quas ad me dedisti.

COXVS.

¶ Sunt (autore Linacro) qui personā prouocabulo (sic
ille relatiuū Qui uocat) adñciant. Sed qua ratione, ait,
non uideo. Quū prouocabulū adeò nullius sit personæ,
ut qui pronomiibus id annumerauerunt, ideo infinitū
appellarint, quod nullam personam representet. Recte
profecto

RELATIO ET COMPA.

profecto Linacrus noster. In his enim. Neque uirgo est
usquam, neq; ego qui illam ē cōspectu amisi meo. Et, Id
mea minime refert qui sum natus maximus, nō a relatiuo
sed a pronomine, Ego, per relatiuū subaudito uerbum
regitur. Atq; hic. Quo ambulas tu, qui Vulcanū in cor-
nu conclusum geris? non a relatiuo uerbum, sed ab in-
tellecto per relatiuum ipsius antecedente gubernatur.
Ego in ea herculē sententia sum, ut credam relatiuū nō
genus & numerum tantū, sed & casum ab antecedente
per ipsum siue aperte, siue tacito repetito mutuare. Vt
in hoc. Sall. in Cat. Vt Q. Curius de quo paulo ante me-
morauī, relatiuum, quo, ablatiui casus est masculini ge-
neris & singularis numeri, quando eiusdem & generis,
& casus, & numeri est antecedens per relatiuū ipsum re-
petitū, nempe Curio. Ita enim ordinabis. De quo (sub-
auditur) Curio, Suffragatur mihi Linacer, cuius hæc in
3. li. operis iā roties à me citati uerba sunt. Prouocabu-
lū qui uel relatiuū pñomen cū eo quod à superiore repe-
titū aperte secū uel tacite exhibet, tria itē habet accidē-
tia cōmunia, in quibus etiā necessario cum eo cōsentiet,
casum genus & numerum. Qui Vergilius. Is locus. Idē
uir. Sit hæc ergo lector regula apud te certissima. Quā-
docunq; substantiuo siue expresso, seu tacite repetito an-
nectitur relatiuū, siue nomen siue pronomen, aut nomē
interrogatiuum, aut partitiuum, aut infinitū, si inter sub-
stantiuum illud & uerbū (nā eiusmodi nomina nunq̃ nō
antecedunt uerbum) si inter substantiuum, inquā, & uer-
bum interponatur nominatiuus uerbum regens, seu ex-
pressus, seu subauditus, ipsum substantiuū in eo casu po-
nendum est, quem uerbum illud sibi à tergo asciscit. Ci.
Quem ego ipsum (subaudi Pompeiū) quū audio, pror-
sus eum libero omni suspitione cupiditatis. Idem in. 1.
de Oratore. Quem tu, inquit mihi Mutius, Staseā, quē
peripateticum narras? Ter. in Adel. Cui miserē indigne

S n

per

DE CONTRACTIONE

per vim uitii obtulerat. Idem in Heauton. act. 4. Icc. 1.
Qua hoc conceptum est causa? Verg. in Palamone.

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo,

Tres pateat coeli spaciū, nō amplius, ulnas.

¶ Sin nullus nominatiuus interferatur, iam antecedens repetitum cum sup. relatiuo uerbi suppositū erit. Quod uero scribitur in rhetoricis ad Herenniiū, ut statim aper- tis rationibus quibus præscriptum, pro quas præscri- ptum, græcism⁹ est, nec temere nostris emulari suadeo.

Nisi figurate loquamur. Quas ad me dedisti li- teras, magnopere placuerunt.

PRIMARVS
COXVS.

¶ De hoc uide Augustini datū c. 11. & Lauren. l. 3. c. 22.

¶ Valla c. 19. li. 3. Est habita inquit ratio uenustatis, ut relatiuum & antecedens sit in eodem casu. Sed sæpius antecedente postposito. Quale est (inquit) Qu intiliani meo ne quos porreximus cibos uenena fiant.

Comparatiua.

O R D O . V .

Comparatiua & superlatiua genitiuum exigunt.
Vt, Sum minor fratrum de duobus, Sum minimus fratrum de pluribus.

COXVS.

¶ Lauren. li. 1. c. 13. Tanti momenti est illa græcorū ra- tio, ut eam latini ad formā græcæ cōstructionis imitati sint. hoc est ut cum genitiuo iungerent cōparatiuū utiq; inter duo. Nā superlatiuum nō est dubium habere locū inter plura, ut Aiacū fortior fuit Telamoniū, & manuū melior est dextra. Si uero tres Aiaces fuissēt, diceremus non fortior sed fortissimus, sicut digitorum longissi- mus est, non longior medius. Horat. O maior iuuenū inquit. Ad duos enim Pisones, patrem filiq; scribebat. Ouidius in persona Medæ, quæ duos filios habuit.

Quum minor ex pueris iussus studiūq; uidendi,

Constitit ad geminæ limina prima foris.

Qui numerus quum superat, non per cōparatiuum, sed
per su-

Comparatiua

RELATIO ET COMPA.

per superlatiuū, si comparatio inter res fiat eiusdem rationis loquimur, ut Teucrorū fortissimū fuit Hector. Quod si fiat inter res diuersorum generum illa comparatio, comparatiui usus est, nō superlatini. Vt Achilles Troianis fortior fuit, sed non fortissimus Troianorū. Hic sane loquendi modus elegantiss. est. A quo tamen si diuersus apud autores quosdam nōnunquā inueniatur, quem etiam docti nō improbant, ego tamen pueros optima quęq; amplecti malo, donec assidua lectione plus roboris sibi in literis contraxerint, sine corticeq; ut habet adagium, natare tandem didicerint.

¶ Etiam positiuum pro superlatiuo more græco, Verg. PRIMAEVS
Iuno sancta deorum id est sanctissima deorum.

¶ Sed hoc ipsum nēpe positiuū pro superlatiuo ponere COXVS,
poeticum est omnino, & in oratione soluta uitandum.

Et tunc exponuntur per inter uel ex, Vt inter fratres, uel ex fratribus.

¶ Quintilianus in gladiatore. Qui inter nos, ut apparet fortior fuit. Idem in Geminis lāquentibus. Dñ prohibeant, ut ex duobus filiis utilior incipiat esse periturus. Ouid. Metamorph. 1. COXVS

Inter Hamadryadas celeberrima Nouacrinas.
Sal. in Iugur. Sed in Hiempsal qui minimus ex illis erat.
Inuenitur et, Ante, post superlatiuum, Verg. æne. 2.

Primus ibi ante omnes magna comitante caterua
Lacoon ardens summa decurrit ab arce.

¶ Plinius in naturali historia c. 40. li. 8. Ex his quoq; animalibus quæ nobiscū degunt, multa sunt cognitu digna fidelissimi ante omnia homini canes atq; equi.

Nam comparatiua quum exponuntur per quam, ablatiuum asciscunt. ut Præstantior te, Eloquentior omnibus præterquā Cicerone, id est quā Cicero.

¶ Quintilia, li. 12, c. de genere dicendi. Ex ore Nestoris COXVS
S in dixit

DE CONSTRUCTIONE

dixit dulciorem melle profluere sermonem, id est, dulciorem quàm mel.

Additur & alter ablatiuus significans modum excessus. Vt, Est maior te quatuor annis. Digito lato te procerior. Multo te potior.

COXVS. ¶ Quatuor annis ablatiuus est significans modum quo alterũ alter etate excedebat. Budæus ad Erasmum. Quò fit ut uitam meã dimidio minoris estimem. Quint. li. 12. c. Cognoscenda esse oratori quibus mores formentur. Pars uero naturalis quum est ad exercitationem dicendi tanto cæteris uberior, quãto maiore spiritu de diuinis rebus quàm humanis loquendum est.

BYBAMET

BYXOD Multo & longe apponuntur & superlatiuus, Vt, Multo omniũ doctissimus, Longe pessimus oĩm.

PRIMASVS

¶ Cicero omnium facile facundissimus.

Distributiuæ & Partitiuæ. O R D O. VI.

BYXOD

I T E M nomina partitiuæ aut partitiuæ posita, uelut quisq; , quisquis, quicunq; , quidam, quis interrogatiuum, & quis pro aliquis, Aliquis, uterq; , neuter, uteruis, utercunq; , nemo, nullus, solus, unus, medius. Quisq; huius nationis. Vnumquodq; animantium. Prouocat unumquemlibet uestrum. Vtrum horum mauis accipe.

COXVS,

¶ Sueton. in Othone, Ferebatur & uagari nocte solitus atq; inualidum quenq; obuiorum uel potulētum corripere. Ouid. 1. Metam. Quisquis fuit ille deorũ, Linaccer in. 6. de emend. struct. Quicunq; hominum. Mat. 27. ex editione Eras. Quidam autem illic stantiũ qui audissent dicebant. Heliam uocat iste. Mat. 7. Interprete Eras. An quisquẽ est uestrũ homo, qui si filius eius petierit panẽ, lapidem daturus sit illi? Luc. 10. ex eodẽ Era. Quis ergo horum

BYXOD

BYXOD

BYXOD

RELATIO ET COMPA.

horum trium uidetur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones. Verg. ænei. 1.

Vidistis si quam hic errantem forte sororū.

Suet. in Tyberio. Non cessauit efflagitare aliquem cuiuslibet ordinis custodem factis atq; dictis suis. Ci. in. 1. offic. Quorum uterq; suo studio delectatus contempsit alterum. Sed quia exempla horū facili labore colligantur, plura hic recensere supersedeo. Hoc prius admonens lectorem, ut de harum uocū usu & differentia consulat Erasmum in priore Copiæ commentario.

Exponuntur per, inter, uel, ex, ut, Vnus omnium, & solus omnium. i. unus ex omnibus, uel solus ex omnibus. Aut unus inter omnes, uel solus inter oēs.

¶ Ita sermonis contextum mutauimus. Nā quod prius scriptū fuit, Vnus omnium. i. solus omnium nihil explicabat expositionem per, ex, uel, inter. Nunc quæramus testimonia aliqua de expositione harum uocum per, ex, uel inter, quibus etiam addetur, De. Cæsar in. 6. de bel. gall. Vnus ex captiuis. Mat. 27. ex editione Eras. Tunc bijs unus de duodecim. Ouid. 1. Fastorum.

Solus de superis qui tua terga uides.

¶ Idem in eodem libro.

Aede simul causam cur de cœlestibus unus

Sitq; quod à tergo, sitq; quod ante uides.

¶ Idem in quarto Metamorphoseon.

Atq; aliquis de dñs non tristibus, optat

Sic fieri turpis.

¶ De Inter nihil habeo. præter illud Vallæ c. 67. lib. 3. Nam ut dicimus, maximus ex omnibus, & inter omnes maximus, ita unus & solus ex omnibus uel inter omnes.

Medius duorum. i. inter duos.

¶ Et Medius ex duobus. Sall. in Iug. Ne medius ex tribus, quod apd Numidas honori ducitur, Iugurtha foret.

Et

DE CONSTRUCTIONE

Et dimidium animæ.

COXVS.

¶ Horatius lib. 1. Ode. 3.

Et serues animæ dimidium meæ.

PRIMAIVS

¶ Et dimidium minæ insumptū dedit. Terent. in Adel.

Item, alter, alius, & his equipollentia pronomina,
Hic & ille, & aduerbium partim.

POKVS.

¶ Cl. offic. 1. Quorum alter te scientia augere potest, altera exemplis. Theophrastus li. 1. de historia plantarū, interprete Gaza, Constant autem foliorum alia ex nervo & cortice & carne. De adverbio, partim, posito per Enallagen pro his uocibus, pars & quidam, ita scribit Gellius c. 13. li. 10. Partim hominum uenerunt plarunq; dicitur, quod significat pars hominū uenit, i. quidā homines. Nam partim hoc in loco aduerbium est, neq; in casus inclinatur. Sicuti cum partim hominū dici potest, i. cum quibusdam hominibus & quasi cum quadam parte hominum, &c.

APPENDIX. I.

Quanquam in his genitiuis significans totum, in alium casum saepe uertitur, ut, Quis hominū uidit? Et quis homo uidit? Neuter Catonum. Et Neuter Caro. Animantium, uel animantia, alia sunt uolantia, alia reptilia.

APPENDIX. II.

Ad hanc formam pertinent quotus, quotus quisq; & ordinem significātia, numeralia, ut, Quotus eras conuiuarum seu conuiua? Quintus regum Romanorum. i. inter reges. Sapiētū octauus. Quāquam in hoc postremo non tam ordinem significat quā numerū simpliciter, ut in illo. Dic quotus esse uelis?

PRIMAIVS

¶ Horatius epistola. 5. Id est quot uestrum erunt?

DATL

NOMINIS.

DATIVVS POST NOMEN.

Commodi aut incommodi. ORDO. I.

A Diectiua quę commodū aut incommodū significant, aut relationem ad aliquid, datiuū exigunt, Vt rem mihi permolestam, mihi iucundam, tibi perniciosam, mihi salutarem.

¶ Teren. in And. act. 2. scē. 2. Mihi molestum. Cic. pro lege Manil. Quaquam mihi semper frequens conspectus uester multo iucundissimus. Erasmus in Adagio. Dulce bellū inexpertis. At homini nulla fera perniciosior, quam homo.

COXVS.

Aptus, accommodus, idoneus, utilis, inutilis bello siue ad bellum.

¶ Cic. in Bruto. Hoc dicendi genus ad patrocinia mediocriter aptum uidebatur. Idem paulo infra. At Cyri uitam & disciplinam legunt præclaram illam quidem, sed neq; tam rebus nostris aptam. Accomodus. Vergil. in undecimo æneidos.

COXVS.

Est curuo amfractu uallis, accommoda fraudi. *more for a sign*

¶ Erasmus in colloquijs de lusu. Nemo magis accommodus ad hanc legationem quam Cocles. Idoneus. Sall. in Catil. Quoscunq; moribus aut fortuna nouis rebus idoneos credebat. Cic. de amicitia. Nec habere quasi signa quædam & notas, quibus eos, qui ad amicitia essent idonei, iudicarent. Horatius Ode. 12. li. 1.

Hunc & incompitis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæua paupertas, & auitus apto
Cum lare fundus.

¶ Plau. in Epid. Quem hominem inueniemus ad eā rem utilem, Inutilis. Ci. in. 3. off. Nihil contra inutilius ei qui id iniuste cōsecutus sit inuenio. Ter. in And. act 1. scē. 5.

T

Nec

DE CONSTRUCTIONE

Nec clam te est, quàm illi utraq; res inutiles
Et ad pudicitiam, & ad rem tutandam fient.

Natus gloriæ & ad gloriam.

coxvs. ¶ Eras. li. 5. epistolarū in ep. ad Ioānem Turzonem. Est adolescēs prorsus indole diuina, docilitate incredibili, ^{apud} probitati uirtutiq; natus. Petrus Mosellan^{us} apud Eras-
mum li. 5. epistolarū. Est adolescēs optimus ad summā eruditionem natus, nec pietatem minorem. Quintilian. li. 2. c. An secundū sui quisq; ingenij docendus sit natu-
ram, postponit huic dictioni præpositionem. In. Et ea, inquit, in quē natus uidetur, deserēdo faciat infirmiora.

Obnoxius illi, Amicus huic & huius. Similis dis-
similis huic & huius. Diuersus huic uel ab hoc. Af-
finis cognatus huic uel huius. Nam cum huiusmo-
di substantiæ capiuntur genituo magis gaudent.

coxvs. ¶ Sall. in Cati. Et minari interdū ferro nisi sibi obnoxia foret. Teren. in sce. ult Andriæ. Pater amicus summus nobis. Ioannis. 19. ex Erasmo. Si hunc absoluis, non es amicus Cæsaris. Cic. Philip. 2. Vitrici tui similis esses. Verg. æneid. 1. Os humerosq; deo similis. Eras. chil. 1. cent. 4. adag. 27. His penē diuersum est. Idē chil. 1. cen. 59. Est diuersum ab his. Teren. in Adelph. act. 5. sce. 8. Hegio his est cognatus proximus, affinis nobis. Idem in Heauton. act. 2. sce. 1.

Neq; illarum affines esse rerū, quas fert adolescentia.

¶ Idem in Eunuchō act. 2. sce. 3.

Patris cognatum atq; æqualem Archidemidem
Nostin^t?

ACCUSATIVVS POST NOMEN.

Spatii mensura. ORDO. I.

Quæ certū magnitudinis modū significāt, accusa-
tiuū admittūt, ut, lōgus, latus, altus, crassus, Turris al-
ta

NONINIS.

ta trecētos pedes, Liber crassus tres digitos, siue triū digitorū crassitudine, & ducentorū pedū altitudine.

¶ Exempla huiusmodi sunt permulta apud Vegeriū de re militari.

PRIMAEVS

¶ Gellius li. i. c. i. Nam cum ferē constaret, curriculum stadī quod est Pisis apud Iouem olympium Herculem pedibus suis metatum esse, idq; fecisse longū pedes sexcentos. Cato de re rusti. c. 41. Eos surculos facito sint longi pedes binos. Et ca. 43. Sulcos, si locus aquosus erit, alueatos esse oportet, latos summos pedes tres, altos pedes quatuor. Cæsar li. i. de bello gall. Murū in altitudinem pedum sexdecim fossamq; perducit.

COXVS.

Stadim. 600.
pedes.

binos

sexdecim

Circuitiois uis. ORDO. II.

Quædam per circumlocutionem accusatiuū admittunt, ut Non sum id nescius, id est, non ignoro. Cuius generis sunt & illa. Eius rei mihi uenit in mētem, id est recordatus sum. Et, Id mihi anus indicium fecit. i. indicauit.

¶ Terent. in Adelphis.

PRIMAEVS

Et, Opus est mihi hac re.

¶ Secūdu Diomedē, Opus, omnibus casibus adnectitur.

PRIMAEVS

¶ Circumlocutio, quæ & periphrasis dicitur, est, quū id quod uno aut paucioribus dici potest, pluribus explicatur uerbis. Cuius ea uis est, ut interdum uerbi, quod p eā intelligitur, constructionem obtineat. Ouid. Met. i.

COXVS.

Est uia sublimi cælo manifesta sereno

Lactea nomen habet.

Id est lactea uocatur. Alioqui rectum esset, lacteæ nomē habet. Vergil. æneid. i.

Cui mater media sese tulit obuia sylua.

Id est, cui mater uenit obuia. Eadem ratione dictum patat autor, Eius rei mihi uenit in mētem. Nam recordor,

Tñ

quod

DE CONSTRUCTIONE

quod ea circumlocutione intelligitur, genitiuū habet. Mauult tamē Linacer ut subaudiatur, recordatio, à quo genitiuus ille regatur. Sic periphrasi utentes dicimus, Non sum id nescius, i. Non id ignoro. Turpilius apud Noniū. At enim scies quē fuisti nescius. Vbi fuisti nesci⁹ accusatiuum habet uerbi ignoras pro quo ponitur. At Tacitus in. 4. liberalium artiū, nescios dixit, Qui mod⁹ & cultior est & usitator. Teren. in Adelp. act. 4. sce. 4. Id mihi anus indicium fecit. Hoc totū indicatiū fecit, accusatiuum habet uerbi, Indicauit, ea circumlocutione intellecti. Nisi forte pronomen, Id, cū substantiuo indicatiū connectatur. Idem in And. act. 1. sce. 1, Et nunc id operādo, pro, Et nunc id conor. Nisi malis cū Donato ita exponere: Et nunc id. i. propter id, operam do, Vt sit eclipsis prepositionis. In Adel. act. 5. sce. 8. Idne estis autores mihi? pro, Idne mihi suaderis. Nisi hic subaudiatur Ad, Vt sit, Ad idne mihi autores estis. In talibus igitur, nihil sine magnis autoribus exactoq; iudicio emulandū esse consulo. Sic, ut auctori placet, dicimus etiā p periphrasin, Opus est mihi hac re. Cui in. 4. subscribit his uerbis Linacer, Opus esse pro carere uel indigere, ablatiuo & datiuo. Cic. in epist. Autoritate tua nobis op⁹ est. Quod dicunt alij, opus, etiam nominatiuū, genitiuū, & accusatiuum habere, quā firma sit eorū autoritas nescio. Nā in illo Ciceronis, Dux nobis & autor opus est. Dux uerbo nominatiuus est. Quasi dicas, Dux & autor nobis est necessarius. Quomodo & de alijs similibus exemplis autorum iudicabis ubi uero citant pro genitiuo illud Ouidij.

Non minor est uirtus q̄ querere parta tueri.

Casus inest illic, hic erit artis opus.

¶ Potest, opus, pro opere. i. actione seu facto accipi. Vt sit sensus. In querendo inest casus, tueri uero quæ parta sunt, hic. i. in hoc facto opus seu actio est artis nō casus.

Sic

Opus.

NOMINIS.

Sic utitur Maro, Opus aneidos. 6.

Tros Anchisiade facilis descensus Auerni.

Sed reuocare gradum si operasq; euadere ad auras

Hoc opus hic labor est.

Iam Plautinum illud, Opus est puero cibum, si reliqua connectantur, uidebis nō ab opus, sed à uerbo, habeat accusatiuū regi. Nā quū ita scribit in Truculen. Plautus

Manus uetant priusquam penes sese habeāt, quicquā Credere, puero opus est cibū, opus est matri autem quę puerum lauit.

Opus nutrici utrem habeat ueteris uini largiter, ut dies noctesq; poter.

¶ Ita expones, Opus est puero, ut habeat cibum, Opus est matri autem quę puerū lauit subaudi, ut habeat cibū.

Opus est nutrici ut utrem habeat ueteris uini.

ABLATIVVS POST NOMEN.

Dignus & indignus ablatiuū asciscunt, Vt, Dignus honore. Dignum est illo. Dicimus tamē dignus ut honeretur. Dignus quē omnes honorent. Et dignus honorari ab omnibus.

¶ Copiam orationis ostendit per enallagen.

¶ Sall. in Iugur. En habes uirum dignum te atq; auro suo Masinissa. Teren. in Adelph. act. 3. sce. 3. Hęc te admittere indigna genere nostro. Inueniuntur cum genitiuis, sed nostro sæculo inusitatis. Ci. de auruſpicum responsis. Et unum esse in hac ciuitate dignū huius imperij. Et Plau. in Milite dixit, Ad tuā formā illa una digna est. Eras. in copia uerbo, De dignus & indignus. Dignus ut quam diutissime uiuat. Idem in Apotheosi Rheuclini. Dignus erat homo, si tamen homo fuit qui nunq̃ mutet ueteres calceos. Ver. in Daphnide. Et erat tum dignus amari. Valla ad Tortellium de reciprocatione Sui & Suus. Perexigua perexilisq; materia nec scribi digna.

PRIMA EVS
COXVS,

T in

Item

DE CONSTRUCTIONE

Itē uacuuus, onustus, ut uacuuus curis, onustus diuitiis.
 coxvs, ¶ **Cic. 6. epist. li. 10. ad Att.** Nec ullum in his malis consilium periculo uacuuū inueniri potest. Vacuuus cum genitiuo usus est Teren. in Heauton. act. 1. sce. 1. Sine me, uacuuū tempus ne quod dem mihi laboris. Sall. Præposuit ablatiuo præpositionem. Sic enim in Catil. habet. Quod si quis etiā à culpa uacuuus in amicitiam eius inciderat. Et infra in oratione Cæsaris. Omnes homines patres cōscripti, qui de reb⁹ dubiis cōsultant, ab odio, auaritia, ira, atq; misericordia uacuuos esse decet. Onustus. Plaut. in Stich. Onustum pectus porto lætitia lubentiaq;. At ipse alio loco cū genitiuo utitur. Sic enim in Aul. loquitur. Si quis illam inuenerit aulam onustam auri. Atq; iterum. Dñi immortales, quod ego hūc hominem facinus audio loqui. Se aulā onustā auri abstrusisse hic intus in fano. Linacer addit orbis. Ouid.

Orba parente suo quicunq; uolumina cernis.
Locuples. Cic. p Roscio. Locuples metu. Fortus. Ver.
Loca fœta furentibus austris. Truncus. Ouid.

Et generat truncas pedibus pernicibus alis.
 ¶ Fœcundus. Plaut. Amor & melle & felle est fœcundissimus. Viduus. Hora. Viduus pharetra risit Apollo.
Cassus. Ver. Nūc cassū lumine lugent. Extorris. Verg.

Finibus extorris complexu auulsus Iuli.
Præditus. Terē. Qui natū haberē tali ingenio præditū. Adijcit idem Linacer & hæc duo participia. Captus & contentus. Illud quoties parti iungitur, ut, mente captus, oculis captus. Verg.

Atq; oculis capti fodere cubilia talpæ.
 Hoc, ut Horatius, Centena dedisses huic parco paucis contento. Idem. Sorte tua contentus abi. Hæc ex Linacro. Huc addendum est opulentus. Plaut. in Epidico.

Quia enim mulierem illam alius adolescens deperit
 Auro opulētus, magnus miles Rhodius, raptor hostiū.
 Eras.

P R O N O M I N I S.

¶ Eras. in paraphrasi in. 3. cap. Mat. Per euangelicā doctrinam uegeti fierent & opulēti bonis cœlestibus. Sed hæc duo truncus & fœcundus etiam cū genitiuo constructa reperiuntur. Et Apuleius pecuniæ locuples ausus est dicere. Atq; Baptista Mantuanus ecloga. 3.

Consilij locuples ego sed pauperrimus auri.
Pauper, diues, plenus, inanis etiā genitiuū admittūt.

¶ Pauper cum genitiuo usus est in Sat. 1. Horatius.

Horum

coxvs,

Semper ego optarem pauperrimus esse bonorum.
Cum ablatiuo nescio an legerim. Diues cum genitiuo.
Verg. ænei. 1. Diues opum studijq; asperrima belli. Cū ablatiuo. Horat. Satyra. 2. li. 1.

Diues agris diues positis in fœnore nummis.

Plenus cum genitiuo. Teren. in Eun. act. 1. sce. 2.

Plenus rimarum sum, hac atq; illac perfluo.

Cic. pro L. Flacco. Sic adolescens ingenij plenus, locupletes metu, tenues præmio, stultos errore permouit. Cum ablatiuo Iuuenalis Sat. 2.

Quamq; plena omnia gypso Chryssippi inuenias.

Inanis cum genitiuo. Persius Satyra. 2.

O curux in terris animæ, & cœlestium inanes,
Cum ablatiuo. Cic. ad Atti. Nulla enim abs te per hos dies epistola inanis re aliqua utili & suauis uenerat.

P R O N O M I N V M C O N S T R U C T I O.

Genitiui primitiuorum.

Mei, tui, sui, nostri, uestri, genitiui primitiuorū ponuntur quum passio significatur. Nam quum actio adduntur possessiua, meus, tuus, suus, noster, uester. Languet desyderio tui, nempe quo tu desyderaris. Fauet desyderio tuo quo tu desyderas.

De

DE CONSTRUCTIONE

PRIMAEVS ¶ De his latissime tractat Valla li. 2. c. 1. Et Augustinus Datus c. 174.

COXVS, ¶ Desyderium tui est quo desyderaris. Ci. li. epistolarū 16. epist. 3. Putaui me posse ferre desyderiū tui, sed plane non fero. Desyderium tuum quo tu desyderas, non quo tu desyderaris. Sic Verg. æn. primo. Et nostro doluisti saepe dolore. Id est dolore quē cepi ex Aeneæ laboribus, non dolore quo afficiebatur quisquā alius pro me. Ci. ad Atticiū utrunq; coniūxit, & genitiuum primitiui passiue acceptum, & possessiuum actiue his uerbis, Vehementēq; tua sui memoria delectatur. i. memoria delectatur qua tu sui memor es.

Item pars tua, quæ tibi debetur. Pars tui, id est manus aut pes, corpus, animus.

COXVS. ¶ Valla li. 2. c. 1. Quis enim non uideat, quū dico, Hæc est pars mea, nō de corporis mei parte intelligi, sed de hæreditatis? Et iterum. Hæc est pars mei, nō de hæreditate sed de corpore? Manus pars mei est nō mea. Fūdus pars mea est, non mei. Simile iudicium est de his nominibus Dimidium, aliquid, nihil multum, reliquum, residuum, & si qua sunt alia.

Imago tua, quam tu possides.

Imago tui quæ te repræsentat.

COXVS, ¶ Hæc differentia habetur apud Vallam c. iā citato. At Linacer in pronominum cōstructione scribit in his tribus nominibus Causa, Fama, Imago, tum genitiuis pronominum illorū primitiuorum, in, I, tum possessiuis uti liberum esse. Vt rectū sit siue dicas mea causa siue causa mei. Atq; fama mea seu fama mei. Et imago mea uel imago mei. Per possessiua tamen usitatiorem esse locutionem fatetur.

Aliquoties utrunque coniungitur. ut, Nostra tui memoria, id est quam nos de te habemus.

Huius

PRONOMINIS.

Huius te rei lector antea monuimus. Addemus tamē COXVS.
unum atq; alterū exemplum ex Erasmi copia. Idem no-
stra tui memoriz uiteq; finis erit. Et, Non alius nostræ
tui memoriz quam lucis erit interitus.

Possessiua pronomina.

Possessiua adiectiua sunt, & non recusant aliquā-
do genitiuum, ut, Mea ipsius causa. Tua solius aut
unius opera. Meos flentis oculos.

Mea. Tua. Sua

De hac regula supra meminimus, ubi de constructio- COXVS.
ne Interest & refert agebatur. Rem hic tamen paucis in
tuam gratiam recolligemus. Tam possessiuis istis quā
primitiuorum genitiuis hi dumtaxat genitiui apponū-
tur, iphius, solius, unius, duorū, trium, & sic deinceps. Et
omnium, plurium, paucorum, cuiusq; & generaliter par-
ticipiorū. Item multorum, paucorum, atq; inopis apud
Terentiū. Sed participia crebro in relatiuū, qui, & uer-
bū substantiuum resoluiuntur. Ouidius. Nunc mea scripta
legis, qui sum summotus ad Histriū. pro eo quod est Mea
scripta summoti ad histriū. Adduntur & genitiui gerun-
diuorum nominū, ut apud Ciceronem in .i. de oratore.
Dici memini ludorū Romanorū diebus L. Crassū quasi
colligendi sui causa, se in Tusculanum contulisse.

Nostrum & uestrum.

Nostrum & uestrū genitiui plurales gaudent no-
minibus distributiuis aut partitiuis, ut, nemo uestrū,
Vnusquisq; nostrum id est ex nobis.

Partitiua sunt ut unusquisq; quisque, uterque, neuter, COXVS.
alter, alius, cæteri, & reliquus. Distributiua hic uocat,
quæ Linacer uniuersalia uocat, ut, Nemo nostrum. Nul-
lus uestrum. Quisquis uestrum fuit & quicūque nostrū.
Vide Linacrum.

Item comparatiuis & superlatiuis, ut, Maior ue-

V

strum

DE CONSTRUCTIONE

strum, Maximus natu nostrum.

Reciproca.

Sui, sibi; suus, a, um, non nisi reciproce ponuntur, hoc est, ut reflectantur ad id quod præcelsit in eadē orationis parte, aut annexa per copulam.

PRIMÆVS

¶ Duo sunt reciproca, alterum primitiuū sui, alterū deriuatum suus. De quibus Valla differit in libello de reciprocis c. 2. Et adhuc multo amplius c. 4.

Vt ille sibi placet.

PRIMÆVS

¶ In hoc exemplo, pronomen in seipsum reflectitur.

Petrus odit suos, Orat ut suo faueas filio.

PRIMÆVS

¶ In his est transitiva reciprocatio.

COXVS,

¶ Reciprocatio. i. transitus à persona in seipsam p aliud (autore in. 3. de emen. struct. Linacro) quā pronomina fieri nullo modo potest. Fitq; à prima persona & secūda ad se ipsas semper per idem pronome, ut, Ego mihi plaudo. Tu tibi nūc curruca places. A tertia uero persona per pronomen, sui, idq; uel per unicum uerbum, ut Cicero reminiscitur sui, parcit sibi, diligit se, fruitur se, loquitur secum. Vel altero uerbo præcedente, ut Aiunt Catonem mortem sibi conscivisse. Aut interueniente, ut, Orare iussit, si se ames heras, iam ut ad sese uenias. At ubi alterum interuenit uerbum, non per, sui, tātum, uerum etiam per relatiua illa, ipse, ille, & is, Autores fuisse locutos constat. Quintilianus in pariete palmato. Non petit, ut illum miserum putetis, nisi & innocens fuerit. Rectius tamen (quod idem affirmat Linacer) esset, si sic locutus fuisset, Nō petit, ut se miserum putetis. &c. Fit hic solcecismus, si quisquam ita loquatur. Ego dixi tibi. Tu fuisti secū. Non est tibi curę respublica, pro eo quod est, Ego dixi illi. Tu fuisti cum eo. Non est illi curę respublica. Aliquādo fit reciprocatio a tertia persona nō ad se

ad se ipsam, sed in aliquid, quod significatur ab ea pos-
 sessum, aut cōtra, ab illo quod possidetur ad ipsam ter-
 tiam personā. A tertia persona ad rem quæ significatur
 possessa per unum uerbum, ut, Cicero reminiscitur cli-
 entum suorum, parcat famulis suis, diligit rem suā, scri-
 psit calamo suo. Et percussisti illū gladio suo, ut sit reci-
 procatio ad illum. Relinquā legentibus iudicium suum.
 ut fiat reciprocatio ad legentibus. Sic cōmonefecit il-
 lum uitiū sui. Aut per uerbum interpositum, ut, Hortat-
 ur te redire, uel, ut redeas domū suā. Dedit quod prā-
 cipuū erat rerum suarū. In illis autē, Cicero me rogauit
 ut suus à me doceatur filius. Et orauit me amicus quidā
 ut suus apud me filius habitet, & id gen^o similibus, licet
 etiam dicere, ut ipsius à me doceatur filius, & ut eius a-
 pud me filius habitet. Aliquando fit eiusmodi recipro-
 catio interueniente participio, ut, uidi hominem seren-
 tem agrum suū. Aut adiectiuo, ut, uidi columbā tristem
 in periculo pullorum suorum. Aut præpositione, ut per
 contabar illū de regno suo. In quo maxime genere, etiā
 per genitiuos illos tertiæ personæ eius, ipsius, illius, p
 miscue (autore Valla) loqui licet. Vt, Cepi columbam
 cū pullis suis uel cū pullis eius, Cepi passerem in nido
 suo uel in nido eius. Quod si tres cōcurrant tertiæ per-
 sonæ, fiatq; reciprocatio ad personā secundo loco po-
 sitam, per genitiuos ipsius, eius, illius potius loquendū
 est. Vt, Cepit furem cum socijs eius uel ipsius, potius
 quā suis. Sin ad personam primo loco positā recipro-
 catio fiat, relatiuo suus utemur potius quā genitiuis ip-
 sius, illius, eius. Vt, Tuetur deus hominem propter bo-
 nitatem suam potius q̄ ipsius aut eius, aut illius, quia fit
 reciprocatio ad personam primo loco positā. A re quæ
 possessa significatur ad ipsam tertiam personam fit re-
 ciprocatio quoties ita loquamur, Ciceronis indiget suus
 filius. Ciceroni fauebat suus Milo. Martialis.

Vñ

Et

est. sua Au-
 dyt infan.

DE CONSTRUCTIONE

Et suaserunt secula Meonidem.
¶ Inducitur à Cicerone suus Dicaearchus. Etiam quando quod possessum est i obliquo ponitur. ut, Rumor est Cæsari insidiari familiares suos. Alexandrū ferunt suorum insidijs perisse. Fit hic solœcismus si ita dicas, Ego sum amicus patri suo, pro, ego sum amicus patri eius. Tu non amas filium suū, pro, tu non amas illius filium. Copiosius de hac re apud Linacrum in tertio, & Vallā de reciprocatione sui & suus.

Demonstratiua.

Demonstratiua cum substantiue ponitur, admittunt genitiuum, ut dictum est, ut, Hoc noctis. Idem temporis. Illud accessit mali.

coxys,

¶ Plautus in Amphitrio.
Qui me alter est audacior homo? aut qui confidentior Iuuentutis mores qui sciā, qui hoc noctis solus ambulē?
¶ Cic. actione. 4. in Verrē. Quod & id temporis erat,
Terent. in Eun. act. 3. sce. 4. Quid illud mali est?

Idem cum datiuo.

Idem datiuum sibi admittit, uel ablatiuum interueniente prepositione. Vt idem facit occidenti, id est, quod occidens.

PRIMAERVS

¶ Horatius in fine de arte, Hoc est auxilium præstat homicidæ uel homicidæ.

Idem huic uel cum hoc.

coxys,

¶ Erasmi. Chil. 1. cent. 4. adag. 45. Eundem cum proximo sensum habet.

DE CONSTRUCTIONE AD- VERBIORVM.

Nominatiuus post aduerbium.

En &

EN & ecce demonstrantis, nominatio seu accusatio iunguntur.

¶ De his uide Laurentium lib. 2. ca. 15.

PRIMAEVS

Vt, En quatuor aras.

PRIMAEVS

¶ Vergilius Aegloga. 5.

Ecce rem.

¶ Terentius in Phormione.

PRIMAEVS

¶ At ibi docti legunt Ecce re.

COXVS.

En lupus in fabula.

¶ Terentius in Adelphis.

PRIMAEVS

¶ Valla c. 15. li. 2. propemodum negat Ecce cum accusatio coniungi, nisi id parce & raro admodum fiat. Et certe, ut testatur in quinto Linacer, demonstrandi aduerbia frequentius nominatiuis iunguntur. Vñ sunt tamen tum Plautus, tum Terentius, neque semel, accusatio post Ecce. Plaut. in Menech.

COXVS.

Prandi in naui, inde huc sum egressus, te cōueni, ecce rē. Idem in merca. Mil. Bacch. & persa habet etiā Ecce me, Teren. in Eun. act. 2. sce. 3. Ecce autē alterū. Idem in sce. ultima Adelph. Ecce me qui id faciam uobis.

En exprobrantis accusatio gaudet. Vt, En animum & mentem.

¶ Iuuenalis Satyra sexta.

PRIMAEVS

En animā & mentem cum qua dii nocte loquuntur.

¶ Ecce proprium est Ciceroni in rebus repentinis, & ponit cum datiuo, ad Atticum, Ecce tibi nūcius pueros uenisse Romam.

¶ De Ecce tibi, uide Hadrianum Cardinalem de modis latine loquendi.

COXVS.

GENITIVS POST ADVER-

BIUM.

ORDO. I.

V in

SVPER.

DE CONSTRUCTIONE

Superlatiua genitiuum exigunt. Pessime omniū
dixit, qui omnium optime fecit.

Aduerbia loci & temporis. **ORDO. II.**

Adduntur aduerbiis loci ac temporis genitiui ferme hi, Vbi gentium. Eò imprudentiæ uentum est. Quo terrarū. Nusq̃ gentiū. Huccine rerū uenimus.

PRIMAERVS ¶ Persius Satyra tertia.

Vbiuis, Quouis terrarum, Tunc temporis, Eo loci redacta est.

coxvs. ¶ Ex aduerbijs, ut scribit in. s. Linacer hæc genitiuis iuncta legimus. Vbi, Vbinam, Nusquā, Eò & lōge. Item ex his quæ tempus significant, Tunc, Interea, Pridie & Postridie. Plaut. in Trucu. Vbi mea amica est gentium; Cic. in Catil. in Sēnātu. O dii immortales, ubinam gentium sumus? Sall. in Iugur. Quoniam eo miseriarū uenturus eram. Teren. in Adel. act. 4. sce. 2. fratrem nusquā inuenio gentium. Tacitus li. 4. Tacfarinas quanquā saepius depulsus reparatis per intima Africæ auxilijs, huc arrogantia uenerat, ut legatos ad Tyberium mitteret, sedemq; ultro sibi atq; exercitui suo postularet, aut bellum inexplicabile minitaretur.

Nam minime gentiū monadicon. i. singulare est, genitiuo festiuitatis causa addito.

PRIMAERVS ¶ Pro nequaquam uel nullo pacto. Teren. in Eunucho. Adelph. & in Phorm.

Pridie & postridie. **ORDO. III.**

Pridie calendarū siue calendas. Postridie eius diei. Postridie q̃ uenires. Postridie q̃ discesseras.

PRIMAERVS ¶ Pridie dicitur quasi priore die, & postridie quasi postero, hoc est sequenti die. Et construuntur uel cum genitiuo, uel cum accusatiuo, uel cū aduerbio q̃. Etiā sine his

ADVERBIORVM:

his omnibus. Vt apud Plautum. Qui potest uitare mulieres, uitet. Vt quotidie caueat pridie, ne faciat quod pigeat postridie. Calendæ dicuntur, q̄ is dies per præconem calari, id est proclamari cōsueuerit. Vide de his Lauren. li. 2. c. 10. & 33.

¶ Pridie & postridie genitiuū admittunt uel accusatiuū. Genitiuum ut Cæsar li. 1. de bello gall. Pridie eius diei Germani retineri nō poterāt, quin in nostros tela cōiicerant. Idem paululum infra. Postridie eius diei præter castra Cæsaris suas copias traduxit. Accusatiuū. ut Pli. li. 2. c. 70. Solis defectum Vipsano & Fonteio Coss. qui fuere ante paucos annos, factū pridie Calendas Maias, Campania hora diei inter septimā & octauā sensit. Liuius li. 6. ab urbe. Etiā postridie Idus rebus diuinis superfederi iussu, inde ut postridie Calendas quoque ac Nonas eadem religio esset. Linacer putat ante accusatiuum subaudiri debere præpositionem Ad, uel esse in eiusmodi locutionibus enallagen. Habēt etiam post se hanc particulā quām. Plau. in Mil. Postridie natus sum ego mulier, quam Iupiter ex ope natus est. Si hic pridie foret quam ille est, hic regnum haberet in cælo.

Instar.

ORDO. IIII.

Instar montis, Instar pecudis. *at big. l. l.*

¶ Acquiperationem & similitudinem significat.

¶ Gell. ca. 1. li. 20. Omnibus quidem uirtutū generibus exercendis colendisq; po. Ro. è parua origine ad tantæ amplitudinis instar emicuit. Pli. li. 11. c. 10. Ruentes ceras fulciunt, pilarum instar interius à solo fornicatis, ut sit aditus ad sarcinandum.

Item parum, multum, satis, abūde uini, uice, nominum poni uidentur.

¶ Sall. in Catil. Satis loquentiæ sapientiæ parum. Plau. in Pseud. Vides iam diei multū esse. Suet. in Iulio. Se iā pridem

mulieris vita
Calendæ

COXVS:

PRIMASVS 8
COXVS,

DE CONSTRUCTIONE

pridem potentia gloriæq; abunde adeptum. Cl. ad Al.
li. 6. ep. 2. Quo ego regendo habeo negotij satis.

DATIVVS POST ADVERBIVM,

Quædam dativum admittunt nominū unde de-
ducta sunt. Venit obuiā illi. Nam obuius illi dicitur.

60xvi.

¶ Gell. c. 7. li. 18. Ei Domitio Phauorinus noster, quum
forte apud fanum Carmentis obuiam uenisset.

Canit similiter huic. Nam similis huic. Et sibi in-
utiliter. Nam sibi est inutilis dicimus. Sedet proxi-
me illi. Propinquius tibi sedet quā mihi.

Accusatiuus post aduerbium.

SVnt quæ accusādi casum admittunt præpositio-
nis unde sunt profecta, ut, propius urbem, pro-
xime castra.

60xvii.

¶ Liuius li. 1. ab urbe. Romani ouantes ac gratulantes
Horatium accipiunt, eo maiore cū gaudio quo propius
metum res fuerat. M. Varro li. 1. de re rust. c. 13. Villici
proxime ianuam cellam esse oportet. Cic. ad octauium.
Cur castra medio itinere lōgius aduersariorum castris
& propius urbem mouentur?

ABLATIVVS POST ADVER-

BIVM. ORDO. I.

QVæ comparātur, constructionem habent cō-
paratiuorum nominum, ut, Accessi propius
te, id est quam tu. Melius te dicit, id est quam
tu. Plus quingentis colaphis.

60xviii.

¶ Plus & nomen est & aduerbium, ac construitur uel cū
accusatiuo, uel cum ablatiui. Apud Terē. in Adelphis,
Plus quingentos colaphos infregit mihi.

60xix.

¶ Plus apud autores cum nominatiuo, genitiuo, accu-
satiuo, & ablatiui inuenitur. Nominatiuo ut apud Li-
uium

ADVERBIORVM.

nium de bello punico. Hominum eo die cæsa plus duo milia. Accusatiuo, Vt apud Catonem in re rustica. Ne plus quatuor digitos transuersos emineant. Ablatiuo, ut apud Ciceronem pro P. Quintio. Ac tecum plus anno uixit in Gallia. Vide Hadrianum Cardinalem in modis latine loquendi. Habet genitiuum, ut apud Plautum in Mil. Plus sapientiæ. Notabis & hoc quod Minus etiã apud Cardinalem ostenditur habere nominatiuum accusatiuum & ablatiuium.

Et plus milies, plus satis.

¶ Aduerbiu aduerbio, in Eunuchio Terentij.

PRIMAERVS

Procul & cætera. O R D O . II.

Procul dubio & procul ab urbe. Clam patre. Palam omnibus. Coram omnibus.

¶ Perperam hic ordo superiori annectitur, ob id quod hæc aduerbia non sunt, sed præpositiones cum regant casus, quod dicturus est ipse de præpositionibus. Procul sine altera præpositione regit ablatiuium, Vt procul dubio. Et adiuncta præpositione. Vt procul ab urbe.

PRIMAERVS

¶ Mouit fortasse autorem quod Priscianus in. 14. dicit Clam, Coram, & Palam apud Græcos aduerbia esse. Et Linacrus acri uir iudicio in li. 5. de emen. struct. de, procul dubitat an præpositio sit an aduerbiu. Clam uero inter aduerbia diuersitatis collocat. Idem quoq; li. 1. Præpositiones enumerans, & clam & procul (inquit) ut quibusdam placet. Clam & procul interdum cum accusatiuis sociantur. Plau. in Merc. Ratus clam patrem meum posse habere. Ci. responsione in Sallustium. Itaque timens ne facinora eius clam nos essent. Plinius in natu. hist. haud procul Neapolim. Sed hæc exempla rariora sunt.

COXVS,

Linacrus

clam

Hic, illic, istic, & cætera. O R D O . I.

Hic, illic, istic, intus, alibi, ubi, ubiq; ubicunq; ubilibet

X

DE CONSTRUCTIONE

libet, ubiuis, alicubi, necubi, sicubi, ibi, inibi, ibidem, referuntur ad quietem in loco.

PRIMAEVS ¶ Omnia hæc aduerbia ad interrogatiuum ubi respondentur, quibus additur, uulgo, ut apud Vergil. in buco. Vulgo nascetur amonium.

Huc, illuc, & cætera. **ORDO. II.**

Huc, illuc, istuc, intro, alio, aliquo, nequo, siquo, eo, eodem, quolibet, quouis, quocunq;, foras, horsum, aliorsum, dextrorsum, sinistrorsum, sursum, deorsum, utroque, neutro, quoquouersum, referuntur ad motionem ad locum.

PRIMAEVS ¶ Hæc ad quo respondentur, & antrorsum & retrorsum, dextrorsum & sinistrorsum. Cicero dixit ante & post, ad dextram & leuam siue sinistrâ. Sursum deorsum, De fortunæ mobilitate sic loqui licet, quæ nunc tollit nunc deprimit, Laurent. li. 2. c. 58.

Hinc, illinc, & c. **ORDO. III.**

Hinc, illinc, istinc, alicunde, sicunde, necunde, aliunde, inde, indidem, undelibet, undeuis, undecunq;, utrinq;, referuntur ad motum e loco.

PRIMAEVS ¶ Ad unde respondentur. Et adduntur his cælitus, fuditus, radicitus, inferne, superne.

Hac illac, & c. **ORDO. IIII.**

Hac, illac, istac, alia, aliqua, qua, siqua, nequa, referuntur ad motionem per locum.

PRIMAEVS ¶ Ad qua respondentur.

Variantia.

Hæc uariant. Foris cœnat, & Foris uenit. Peregre uenit. Peregre rediit, peregre abiit.

PRIMAEVS ¶ His additur, usquâ, quod in loco & ad locum significat, Lauren,

ADVERBIORVM.

Lauren. li. 5. c. 19. Et usq; alias ad locū, alias de loco significat. De usque tractat l. 2. c. & 4. 5.

¶ Peregre (ut recte scribit autor Thesauri linguæ latinæ) est commune tam significantibus quietem q̃ motū. Plaut. in Amphit. Ita peregre adueniens hospicio publicitus accipiar. Teren. in Phorm. act. 2. sce. 1.

COXVS.

Pericla, damna, exilia, peregre rediens semper cogitet. ¶ Plaut. in Amphit.

Bene facit, quia nos eramus peregre tutatus est domū. ¶ Idem in Trinuin. Is mihi dixit suum herum peregre huc aduenisse.

Nusquam apparet. Nusquam discedet.

¶ Nusquam & in loco significat & ad locum. Teren. in Eun. act. 4. sce. 3. Ille autem bonus uir nusquā apparet, id est in nullo loco. Idem in Adel. act. 2. sce. 2. Nusquam pedem. Subaudi, mouebo, id est in nullum locum.

COXVS.

QVIBVS MODIS VERBORVM QVAE CONGRVANT ADVERBIA.

Vbi, postquam, cum.

VBi, postquam, cum, aduerbia temporis, interdum indicatiuis, interdum subiunctiuis uerbis apponuntur, ut, Cum adierit, & Cum uenerit.

¶ Adiunge postquam, posteaquam, antequam, anteaquā & priusquam. De Vbi Teren. in And. act. 5. sce. 2. Vbi uoles accersere. Et in Eu. act. 3. sce. 5. Vbi nos lauerimus, si uoles, lauato. De postq̃. Plau. in Trin. Postquā me aurum ferre dixi, post tu factus Charmides. De postquam cum subiunctiuo citat hoc exemplum Plinñ in nat. hist. Linacer. Sed siue antequam uerbū prauenerit, siue postquam hyemarit, post eam diem inquam innumera rusticos cura distringat. De Cum Verg. ænei. 1.

COXVS.

X ij

Cum

DE CONSTRUCTIONE

Cum uenit auleis iam se regina superbis
Composuit.

¶ Idem in Alexide. Nuper me in littore uidi,
Cum placidum uentis fraret mare.

¶ De Posteaquam Cicero in ter. epistolar. familiarium, epistola. 7. Postea uero quàm ita & cepi & gessi maxima imperia. Idem. Postea quàm maximas exædificasset exornassetque classes. De Antequam scribit in quinto Linacer his uerbis. Rursus Antequam, ut idem Diomedes inquit, quum indiuisa legitur, subiunctiuis iungitur. Vt Cicer. Antequam de Rep. Patres conscripti dicam. Diuisa finitiuis. Vergil. Ante pudor q̄ te uiolo. At ego tum diuisam, tum coniunctam, utriq; modo additam lego. Cicero, Antequam proxime discessi. Idem Att. Si quenquam nactus fueris qui perferat literas, des antequam discedimus. Idem ad eundem. Quod putasti fore ut anteq̄ istuc uenirem, Pompeium uiderem, factū ita est. Rursū diuisa subiunctiuis. Verg. Neq; ante falcem maturis quisquam supponat aristas, Quā Cereri torta redimitus tempora quercu, Det motus incompositis & carmina dicat. Idem. Ante nouis rubeant q̄ prata coloribus. Hæc Linacrus. De Priusquam Sall. in Proœmio belli Catilinarī, Priusquam incipias consulto, & ubi consulueris mature facto opus est. Teren. in An. act. 2. sce. 1. Omnia experiri certum est priusquam pereō.

Simul & cætera.

Simul, simulac, simulatq; magis gaudent subiunctiuis, simulatq; adoleuerit ætas.

COXVS.

¶ Recte magis. Nam inueniuntur interdum cum indicatiuis. Sallusti. in Catilinar. Iam primum iuuentus simul ac belli patiens erat. Sed frequentior usus est cum subiunctiuo. Columella lib. 5. capit. 9. Ac semper conueniet simul atque folia agere cœperint ficus, rubricam
a mur-

amurca diluere.

Vt pro postquam indicatio gaudet adiungi. Vt uentum est in urbem.

¶ Verg. in Pharmaceutria.

Vt uidi, ut perij, ut me malus abstulit error.

COXVS.

Quemadmodum & cetera.

Quemadmodum, ut, utcunq; sicut utrunq; modum admittunt.

¶ Eras. in dialogo cui titulus est. Vxor Μειριγamos. COXVS,

Quemadmodum enim speculum, si probum est, semper reddit imaginem intuentis, ita decet matrem familias ad affectum mariti congruere. Et sanè cum indicatio in frequentiss. usu est, cum subiunctiuo nō facile exemplum inuenies. Habes tamen apud eundem Erasmum in copia rerum, de ratione colligendi exempla. Quemadmodum insanit nauta. Liuius. Vtcunq; erit. Teren. in And. act. 4. sce. 4. Vtcunque opus sit uerbis. Erasmus in copia rerum. Sicut in magnis tempestatibus, peritiss. nautæ, uel ab imperito nonnunq; admoneri se patiuntur.

Vt salutabis, ita resalutaberis.

¶ Teren. in Eun. act. 3. sce. 5. Perstrepunt, ita ut sit, domini ubi absunt. COXVS.

Vt sementem feceris, ita & metes.

¶ Erasmus in. 8. Cent. Chiliad. 1. adag. 78. Elegantiss. inquit, metaphora dixit Cicero, Vt sementem feceris, ita & metes. Id est reportabis premium tuis factis dignum. COXVS.

¶ De quemadmodū, ut, sicut, lege Laurentiū li. 2. c. 36. & 55. Vt salutabis. & c. Id est ut tua fuerit oratio, ita tibi respondebitur. Vt sementem. & c. Id est reportabis præmium tuis factis dignum, ut Cicero ait. PRIMAVS

X in

Quasi

DE CONSTRUCTIONE

Quasi & cætera.

Quasi, ceu, tãquam, perinde, acsi, haud secus acsi, cum proprium habent uerbũ, subiunctiuus gaudent apponi, ut, Tanquam feceris ipse aliquid.

PRIMAEVS

¶ Iuuenalis est Sat. 8.

Et, Quasi non norimus inter nos.

PRIMAEVS

¶ Terentius in Adelph.

COXVS.

¶ Quasi, Tanquam, Perinde acsi, Haud secus acsi, subiunctiuus gaudent. Teren. in An. act. 5. sce. 2. Quasi ego quãdudum rogem. Iuuenal. Sat. 9.

Tanquam prodiderim quicquid scio.

¶ Valla c. 50. li. 2. Fac perinde acsi tua res esset.

Ceu apud Verg. æn. 2. indicatium sibi asciscit.

Aduersi rupto ceu quondam turbine uenti
Confligunt.

¶ Bonus Accursius in farragine elegant. Laurent. Val. Velut (inquit) ueluti, quasi, tanquam, ceu proprie imaginem imminuũt, sicut & sicuti similitudinẽ. Exemplũ. Tu irasceris tanquam leo, quasi canis, uelut ursus, metaphorã est. Tu irasceris sicut uel sicuti leo, cõparatio est. Ibi enim dico te leonem, hic autẽ te leoni similem. Vt & uti cõmunia sunt, & ad metaphorã, & ad similitudinem, ideoq; his recte utimur in utroq;.

Alias copulant similes casus. Vt, Noui hominem tanquam te. Arridet mihi quasi amico.

COXVS.

¶ Iuuenal. in fine. Sat. 7. Autores nouerit omnes,
Tanquam ungues digitosq; suos.

¶ Plautus in Trucu. Qui quasi uxorem me habebat.

Ne & Non.

Ne prohibentis, uel imperatiuis uel subiunctiuus additur, ut, Ne nega.

COXVS.

¶ Exemplum est ex Andria Terentij act. 2, sce. 3.

Et

Et, ne dixeris.

¶ Sic apud Eras. chil. 1. cent. 1. Ne cuius dextram inieceris. Et Ne cuius porrigas dextram. COXVS.

Non uerbis imperatiuis non recte additur.

¶ Ita Quintilian. li. 1. c. 10. Sunt quædam cognata, ut dicuntur, id est eiusdem generis, in quibus, qui alia specie quã oportet utetur, nō minus quam ipso genere permutato deliquerit. Nam & An & Aut coniunctiones sunt, male tamen interrogas, hic aut ille sit. Et Ne ac Non aduerbia, qui tamen dicat pro illo, Ne feceris, Non feceris, in idem incidat uitiū, quia alterū negādi est, alterū uetādi. COXVS.

Ne, An, Num.

Ne quum est interrogantis, indicatiuum amat, ut superest ne & uescitur aura?

¶ Ex Vergilio in tertio aneidos. PRIMÆVS

Similiter an & num. At eadem cum accipiuntur dubitatiue siue indefinite, subiunctiuum postulant.

¶ De an & num agitur li. 2. c. 17. de num uero li. 2. c. 51. PRIMÆVS

Vide num redierit. Nihil refert feceris ne an per-
suaseris.

¶ Ne, An, & Num quoties interrogant, cum indicatiuis COXVS,
construuntur. Teren. in Eu. act. 2. sce. 3. Est ne ut fertur,
forma? Et act. 5. sce. 6. An scit iā ille quid meretrix fiet.
Et act. 1. sce. 2. Num solus ille dona dat? At eadem quā-
do non interrogant, annectantur aut subiunctiuis aut po-
tentialibus modis. Taci. in principio. 3. Mcerentiū tur-
ba, & rogantium inter se, silentio ne an uoce aliqua e-
gredientem acciperent. Ouid. Metamor. 1. Nescit uita
ne fruatur, An sit apud Manes. Quintil. li. 4. c. De nar-
ratione, Nescias præstare uelint minus parceret haud
facile discerneres. Ci. in. 3. offi. Quarit ex proximo ui-
cino, num feriae quædam piscatorum essent.

Pene

DE CONSTRUCTIONE

Pene & alia similia.

Pene, prope propemodum tantum non, modo non, unico uerbo, seu alia dictione contenta sunt, Vt, Propemodum insaniebat. Tantum non insaniebat. Modo non montes auri pollicebatur.

PRIMAERVS

Tantum non, pro fere & Propemodum dictio est frequens apud Valerium Maximum, Modo non. Ter. in Phorm.

Aduerbum relatum non ad uerbum.

Aduerbum aliquoties refertur non ad uerbum sed ad aliam orationis partem. Vt homo egregie impudens. Ne parum sis leno.

¶ Terentius in Phormione.

Admodum puella. Et admodum anus.

Aliquoties aduerbum adhæret aduerbio, ut, Non admodum pulchre. Parum laute.

COXVS.

¶ Aduerbiū, ut Prisciano placet, est pars orationis indeclinabilis, cuius significatio uerbis adicitur. Hoc enim perficit aduerbum (inquit ille) uerbis additū, quod adiectiua nomina appellatiuis nominibus adiuncta. Vt, Prudens homo prudenter agit. Felix uir feliciter uiuit. Iunguntur tamen nonnuquam aduerbia nominibus. Vt apud Erasmus in copia uerborum, Est ille quidem uir bonus, uerum parum eruditus. Nonnuquam etiam aduerbijs. Vt apud Teren. in And. act. 3. sce. 1. Non sat comode diuisa sunt temporibus tibi Daue hæc.

DE CONIUNCTIONVM CONSTRUCTIONE.

Quanquam & his similia.

Quanquam, Tametsi, Etsi, Etiam si frequentius iunguntur indicatiuis.

De

De his abunde scriptum inuenies apud Laurentiū,
lib. 2. cap. 21.

Quamuis & licet subiunctiuus etiam si cum utrisque coheret.

De usu harum coniunctionum doctiss. scribit in. 5. de coxvi,
emen. structura Linacer, cuius hic uerba in studiosorū
gratiam recensere uisum est, quum nemo breuius aper-
tiusq; aut maiore cum fide rem agat. Sic igitur ille. Ad-
uersatiuarū coniunctionum, Etsi, Tametsi, Etiāsi & quā-
quam, quū uerbis hærent, & orationē inchoant, indica-
tios magis postulant. Cic. pro Milo. Etsi uereor iudi-
ces. Idem Tametsi iactat ille quidem illud suū arbitriū.
Sall. Quæ tametsi animus aspernabatur. Cic. Attic. Quā
tibi, etiam si nō desideras, tamen mittā. Quamuis & li-
cet subiunctiuos sæpius. Vergilius.

Quamuis multa meis exiret uictima septis.
Idem. Quamuis Elyseos miretur Græcia campos.
Iuuenalis. Molles quod in auræ fenestræ
Arguerint licet ipse neges.

Verg. Fixerit æripidem ceruam licet aut Erymanthū.
Iunguntur tamen interim tū illę subiunctiuus tū hæ fini-
tiuus, præsertim orationem non inchoantes. Cic. Lent.
Quāquam aperte Volcatio assentirētur. Idem Att. Quā
quam à me ipso diuellerentur. Quintilianus. Cædi uero
discipulos, quanq̃ illud receptū sit, & Chrysippus non
improbet. Ci. Att. Rhodū uolo puerorū causa, inde pri-
mum Athenas, & si Etesia ualde reflauerint. Idem rursū.
At primū illud in quo de Dicarcho mihi assentire ne-
gas, & si cupidissime expressum & expeditū à me sit &c.
Hæc postrema etiā futuro absoluto iungitur, cuiuscūq;
id modi censeas. Cic. Att. Quare uelim, & si (ut spero)
te hæc legente aliquantulū tum uix processero, tamen
obuias mihi literas quā argutissimas de omnibus rebus
Y crebro

DE CONSTRUCTIONE

crebro mittas. His omnibus cū priorem sensum tenent, reddi solet tamen, ut *Quamquā hęc inter nos, nup̄ noticia admodū est, inde adeo quod agrū hic in proximo mercatus es, tamen uel uirtus tua me uel uicinitas &c.* Ut pro quamuis semper subiunctiuum flagitat.

PRIMASVS

¶ Iuuenalis Satyra sexta.

Aliquoties ad aliam orationis partem referuntur, non ad uerbum, ut, *Completitur hominē quāuis maleuolentem, etiamsi pessime de se meritum.*

Nisi cum similibus.

Ni, nisi, Si, siquidem, Quod quia & indicatiuis & subiunctiuis adhærent. ut, *Nisi facies, Nisi feceris. Quod bene uales gaudeo. Quod redieris incolomis gaudeo. Non quia sic merui. Non quia sit pauper, sed quod sit improbus.*

COXVS.

¶ Hæ coniunctiones indicatiuis adhærent. Terent. in And. act. 3. sce. 4. *Mirum ni domi est. Idem in eadem comœdia act. 2. sce. 2. Nisi uides, nisi senis amicos oras, ambis.* Quint. in epistola ad Triphonem. *Sed si tantopere efflagitantur quam tu affirmas, permittamus uela uētis.* Ter. in An. act. 3. sce. 1. *Si quidē hæc uera prædicat. Mar.*

Hoc scio quod scribit nulla puella tibi.

¶ Plaut. in Amphit.

Quia senecta ætate à mendicis malum.

¶ Etiam subiunctiuis annectuntur. Terent. in And. act. 5. sce. 4. *Ni metuam patrem.* Sall. in Catil. *Nisi uirtus atq; fides uestra satis spectata mihi foret.* Ci. in oratiōe post reditum in Senatu. *Si P. C. pro uestris immortalibus in me, fratremq; meū, liberosq; nostros, meritis, parū uobis cumulate gratias egero.* Terent. in Heauton. act. 2. sce. 3. *Siquidē hoc sit.* Eras. in colloquijs. *Quod te saluū reperim, uehementer gaudeo.* Cic. in Lælio seu de amicitia

etia. Vt beate uixisse uidear, quia cū Scipione uixerim.

¶ De Nisi lege Vallam li. 2. c. 19. De Quod li. 2. c. 10. De Si quidem li. 2. c. 25. De Non quia, sed quia, & Nō quod sed quod, lib. 2. c. 37.

PRIMAEVS

Quando, quandoquidem, & quatinus.

Quando & quandoquidem quatinus indicatiuū exigunt, & frequenter sequuntur causam, quum reliquæ huius ordinis frequentius præcedant.

¶ De his leges apud Laurent. li. 2. c. 42.

PRIMAEVS

Quoniam mihi non credis, ipse facito periculum Ipse periculum facito quando mihi non credis.

¶ Scis opinor quid hæc autoris regula sibi uelit ubi ait, Quando, quandoquidem, & quatenus causam frequenter sequi. Quod si nescis, a me nūc illius intellectum accipe, quoniam & quia frequenter & ante rem & rei causā ponuntur, quando & quandoquidem, sæpius inter rem & causam. Vt quoniā mihi non credis, ipse facito periculū. Si causam exquirat ullus, cur periculū faceres, respondebitur, quia mihi non credis. Quæ causa cum sua cōiunctione (nempe quoniam) præcedit. Hæc enim est natura harū coniunctionum, ut sæpe cū causis in principio locentur. Sin eadem oratio per quando, aut quandoquidem, coniunctionem causalem cum sua causa post pones. Vt, Ipse facito periculū quando mihi nō credis. Teren. in And. Quæso ædepol Charine quoniā id fieri quod uis non potest, id uelis quod possit. Causa hic cur oret Charinum, ut id uelit qā possit, est, quoniā id quod uult fieri non potest. Quam si per quando exprimas sequetur una cū causa cōiunctio, hoc modo, Quæso ædepol Charine id uelis quod possit, quando id fieri quod uis nō potest. Sall. in Cat. Quia multus & magnis tempestatibus, uos cognoui fortes fidōsq; mihi, eo animus ausus est, maximū atq; pulcherrimū facinus incipere. Vbi quia

COXVS,

DE CONSTRUCTIONE

in principio cū causa statuit. Iam si pones pro quia, quandoquidem seriem ita uertes, Animus ausus est maximū atq; pulcherrimum facinus incipere, quandoquidē multis & magnis tempestatibus uos! cognoui fortes fidosq;. Terent. in Eun. act. 2. sce. 3.

Tu illis fruarē cōmodis, quibus tu illū dicebas modo Cibū una capies ad sis tangas ludas propter dormias, Quādoquidē illarū ne quisq; te nouit, neq; scit qui fies. ¶ Vides hic rem præcedere & coniunctionem. Quādo una cū causa sequi. Sic apud Horatium Satyra prima.

Quid facias illi iubeas miserum esse libenter
Quatenus id facit.

¶ Terent. in And. act. 4. sce. 6.

Vt quimus, aiunt, quando ut uolumus, non licet. ¶ Verum hic meminisse oportet, quando, quandoquidē & quatenus frequenter postponi, quoniam & quia sæpius præponi. Non esse tamen illud perpetuū. Nam & hæ interdum præcedere, & illæ sequi nonnunquam solent, sed autor hic de crebriore usu locutus est. Porro quod dicitur quando & quādoquidem sequi causam memento sententiam hic imitandam esse non scriptum.

Quippe. &c.

Quippe item cum proprium habet uerbū. Danda est huic uenia quippe egrotat.

PRIMAERVS

¶ Apud Lauren. li. 2. c. 27. & 28.

Si addideris qui, utrunq; admittit modum, Non est huic habenda fides, quippe qui iam bis peierarit siue peierauerit.

COXVS.

Quippe, quū proprium habet uerbū indicatiuū exigit, Quint. Nam contra plures reperiās, & faciles in cogitando, & ad discendū promptos, quippe id est homini naturale. Cū qui & indicatiuum admittit & subiunctiuū. Sall. in præfat. belli Iugur. Quippe quæ probitatem, industriam

PRÆPOSITIONVM

dustriam cæterasq; artes bonas, neq; dare neq; eripere cuiquã potest. Ci.in.2. Tusc. Quos non contemno quidem, quippe quos nunq̃ legerim. Liuius in præfatione. Quippe qui cum ueterem, tñ uulgatam esse rem uideã. Dicimus etiam, quippe ubi & quippe quia cum indicatiuis. Teren.in Heaut.act.3. sce.2. Quippe quia magnarum sæpe id remedium ægritudinum est. Verg.

Quippe ubi fas uersum atq; nefas.

Vt qui plerūq; subiunctiuus adhæret. Vt qui peierarit.

¶ Nam interdum indicatiuis gaudet. Pli.epistolarū li.9 coxvs,
ep.3. Vt qui semper clarum aliquid & immortale meditare. Sed idem in Panegyrico cum substantiuo usus est. Neq; enim (inquit) ullam necessitatem muneribus tuis addis, ut qui scias, hanc esse beneficiorum principalium summā, si illis & non uti licet. Liuius in præfatione. Vt quæ supra septingentesimum annum repetatur.

QVI,

Qui cum habet uim causalem, semper adhæret subiunctiuo, Vt, Stultus es qui huic credas, id est quod uel quia credis.

¶ Ter.in An.act.4. sce.5. Satin sanus es qui me id rogi- coxvs,
tes; Eandem uim habent teste Linacro in.3. de emend. struct. nomina quæ infinita subiuncta uocantur. Sunt autem (ut idem in primo eiusdē operis libro scribit) infinita subiuncta interrogatiua, quādo nihil interrogāt, sed cum suo uerbo uerbis alijs subiunguntur, & eorū transitū excipiunt. Vt scio quid conere. Dic quotus esse uelis.

Vt Vtpote.

Vt & utpote proprium uerbum nunq̃ habent, Odi Petrum ut in omnes maledicum. Vtpote in omnes maledicum.

¶ Vt & Vtpote coniunctiones reddituæ, sic enim uocat coxvs,

Y in

Lina-

DE CONSTRUCTIONE

Linacer, proprium uerbum non habent. Nam quis nun-
 q̄ ita locutus est. Amo hominem utpote doctus sit. Sed
 similes copulant casus. Vt amo hominem ut uel utpote
 doctum. Valla li. 2. c. 27. Antonius aberrat a bello, ut-
 pote eger ac iacēs in lecto. Linacer li. 5. de emen. struct.
 Claudus est altero crure utpote curto. Si addas qui suū
 uerbū habet, ipsumq; uel indicatiuum uel subiunctiuum.
 Cic. Philip. L. quidem frater eius, utpote qui peregre
 depugnauit, familiam ducit. Sall. in Catil. Antonius p-
 cul aberat, utpote qui magno exercitu locis æquiorib;
 expeditos in fugam sequeretur. Idem fit si quum addas
 Cic. Att. Me & incommoda ualetudo, qua iam emerse-
 ram, utpote quū sine febris laborassem, tenuit.

Tum tum, cum Tum.

Tum tum, Cum tum, similes modos copulant in
 uerbis, In declinabilibus similes casus.

COXV.

¶ Hunc locū antea deprauatū sic emendauimus, Quod
 enim in alijs libris impressum habebatur, Et Tum tū cū
 tum similes modos copulant. In uerbis indeclinabili-
 bus similes casus nullum omnino sensum continet. Tum
 germanam esse lectionem quam reposuimus, palam fa-
 ciunt exempla adposita.

Odit tum literas tum uirtutem Amplector cum
 eruditos omnes tum in primis Marcellum.

COXVI.

¶ Vides hic similes copulari casus, modos autem ab his-
 dem particulis similes connecti his exemplis edocebi-
 mus. Ci. de nat. deorum. Cum multę res in philosophia
 nequaquam explicate sunt, tū perdifficilis Brute (quod
 tu minime ignoras) quæstio est de natura deorū. Plaut.
 in principio Cistellariz. Tum antehac te amaui, & mihi
 amicam esse creui mea Gymnasium, Et matrem tuam, tū
 id mihi hodie aperuistis tu atq; hæc soror.

PRIMARVS

¶ Et Tū tū, De his uide Laur. li. 2. c. 22. Et August. Dat.
 Pre-

P R A E P O S I T I O N U M C O N - S T R U C T I O .

P r a e p o s i t i o u e r s a i n a d u e r b i u m .

P r a e p o s i t i o n e s q u e c i t r a c a s u m u l l ũ u s u r p a n t u r ,
i n a d u e r b i o r ũ n a t u r ā t r a n s e u n t , V t e x t r a m e i t e .

¶ Apud Perſum Satyra prima.

PRIMAEVS

An mare quod ſupra memorē quodq; alluit infra.

¶ Vergilius in ſecundo Georgicōn.

PRIMAEVS

Prope adest cū alieno more uiuendū eſt mihi.

¶ Terentius in Andria.

PRIMAEVS

¶ (An mare.) De hoc Titus Liuius lib. 5. primæ decad.
Mari ſupero inferoq; Italiae inſulae modo cingitur alte-
rum Thuſcum cōmuni uocabulo gentis, Alterū Adria-
ticum ab Adria Thuſcorum colonia, uocauere.

Quemadmodum rursus & aduerbia quædam ac-
cedente caſu in praeſpositionem tranſeunt, Vt, pro-
cul, Coram, Clam, palam.

¶ Vides hic autoris opinione, Procul, Coram, Clā, Pa-
lam, non tam natura praeſpositiones q̄ aduerbia eſſe, nec
ipſum temere prius inter aduerbia uoces iſtas poſuiſſe.

COXVS.

C a s u s p r a e p o s i t i o n u m .

Quædam accuſatiuum exigunt, Vt intra parietes,
extra uallū. Quædam ablatiuū, ut, Ab urbe. Quæ-
dam utrunq; ſed non in eodem ſenſu.

V a r i i c a s u s p r a e p o s i t i o n u m e a r u n d e m .

In quum ſignificatur actus in loco deſiderat abla-
tiuum, ut, In animo eſt, In foro uerſatur.

¶ Dicimus tamen in medium relinquo, pro alijs iudi-
candum dimitto. Gellius. li. 6. c. 14. in fine.

PRIMAEVS

¶ In medium relinquere inuenies apud Gel, c. 2. lib. 17.

COXVS.

haud

DE CONSTRUCTIONE

haud procul à medio, sed principio quam fini propinquius. Ibidem habes, *In Gallos pugnatum est*, mundius subtiliusq; esse, q̃ cū Gallis, aut contra Gallos. Non negligendum quod, *In*, quoq; cum ablatiuo construatur, quādo significat idem quod inter. Sall. in Iugur. Igitur imperator omnes ferē res asperas per Iugurthā agere, in amicis habere. Quinti. lib. 1. Neq; Tiburcinabundum iam in nobis quisquam dixerit. Id est inter nos. In hac tamen significatione, ait Linacrus, *In* etiam cum accusatiuo legitur. Cicer. de natu. deorum. Homines morte deletos reponere in deos.

In pro erga accusandi casum habet, ut, optimo in te animo, id est erga te. Item pro contra. Vt, in omnes maledicus, id est contra omnes. Et in pro ad, ut *In hoc incumbite*, *In hoc natus sum*, id est ad hoc. *In mercatum abiit*. i. ad mercatum.

COXVI.

Linacer in. 5. in ab ad in hoc significato ita differre ait, quod, in, termini ingressum significat, ad tantū ad ipsum termini accessum. Habet & in accusatiuū quū quasi loco uel uice significat. Quod tamen frequens non est. Plin. de urticis. Ora ei in radices esse traduntur. Quint. Curtius. Igitur rex Babylonice Agaticē in præsidiē esse iussit. Et quum ad similitudinem uel in formā significat. Ver.

Portus ab Eoo fluctu curuatus in antrum.

¶ Idem in Sileno.

Tum uero in numerum faunosq; ferasq; uideres
Ludere.

¶ Pro, in similitudinem uel formā antri, & similitudinē numeri, id est rithmi, ut Seruio placet. Et quum pro super accipitur. Vide Erasmiū chil. 1. cent. 8. in adagis. *In utramuis dormire aurem*. Et in dextrā aurem. Illa uero Ciceronis pro lege Manilia. Quū nostros portus, atq; eos portus quibus uitam ac spiritū ducitis in prædonū fuisse

P R A E P O S I T I O N U M .

fuisse potestatem sciatis. Et Plaut. in Amphit. Nunc uero mihi in mentem fuit, pro in potestate, in mente. Et contra, ut apud Ver. in. i. ænei. rapuitq; in fomite flammam pro in fomitem, per Antiptosin græcam excusantur, à nobis tamen non imitandam.

S V B,

Sub nocte, id est in nocte. Sub noctem, id est instante nocte, Sub ea id est post ea. Item Sub additū uerbo motus ad locum accusatiuum exigit. Vt Sub umbram properemus.

¶ Sub significat uel paulo ante, uel protinus post, Eras- PRIMAERVS
mus in copijs.

Sub cum uerbo quietis ablatiui requirit, Vt, Sub lodice, Sub umbra.

¶ Iuuenalis. Relictis uteris in turba sub umbra.

¶ Sub pro In, ablatiui habet. Ouid. Met. i.

Vt facibus sepes ardent quas forte uiator

Vel nimis admouit, uel iam sub luce reliquit.

Pro Paulo ante accusatiuo gaudet. Suet. in August. Sub horam pugnae tam arcto somno deuinctus, ut ad dandū signum ab amicis excitaretur. Et pro post. Ci. ad Plan- cum. Cum is frigidas sane & inconstantes recitasset li- teras Lepidi, sub eas statim recitate sunt tuæ. Item & cū uerbo motus ad aliquid ponitur. Vergilius in æneid. 2.

Postesq; sub ipsos

Nituntur gradibus.

Sine tali motu ablatiui uult. Idem in Daphnide.

Sub pedibusq; uidet nubes & sydera Daphnis.

Lege plura apud Linacrum in quinto.

S V P E R

Super numerum ingenuorum, id est ultra nume- rum, Super hæc omnia. i. præter hæc omnia. Super

Z

Priamo

DE CONSTRUCTIONE

Priamo.i.de Priamo.Super arbore fidūt.i.i arbore

PRIMAEVS
COXVS.

¶ Posteriora duo exempla ex Vergilio sumpta sunt.

¶ Super pro ultra accusatium regit, Verg.æn.6.de Augusto.
Super & Garamantas & Indos

Proferet imperium.

¶ Et pro præter. Liuius li.1.dec.4. Aetas & forma & super omnia Romanum nomē te ferociorem facit. Pro de ablatium habet. Verg.in fine.1.ænci.

Multa super Priamo rogitās super Hectore multa.
¶ A.Gellius.c.4.li.2.Quū de constituendo accusatore quæritur iudiciumq; super ea re redditur,cuinā potissimum ex duobus pluribusue accusatio subscriptiōe in reum permittatur, ea res atque iudicium cognitio, diuinatio appellatur. Quando situm in loco significat, utrunq; casum admittit. Accusatium, ut apud Fabium Quintilianum li.2.c.4. Vt si quærat an sit credibile, sup caput Valerij pugnātis sedisse coruū, q os oculosq; hostis galli,rostro alisq; euerberaret.Ablatiuū,ut æn.6.

Sedibus optatis gemina super arbore fidunt.

¶ Atq; hæc puero satis,etiā præceptori non nisi mediocriter erudito.

Tenus.

Tenus gaudet ablatiuo singulari, aut genitiuo plurali.

PRIMAEVS

¶ De Tenus lege Lauren.li.2.c.9.

Pube tenus, Crurum tenus.

COXVS

¶ Exemplum utrūq; ex Vergilio sumptum est, alterum ex Aeneidos tertio,

At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris
Ora exertantem, & naueis in saxa trahentem
Prima hominis facies & pulchro pectore uirgo
Pube tenus postrema immani corpore pistris.
Delphinum caudas utero commissa luporum.

Alterū

PRAEPOSITIONVM.

Alterum uero ex tertio Georgicōn. Optima toruæ
 Forma bouis cui turpe caput cui plurima ceruix
 Et crurum tenuis a mento palearia pendent.

¶ De clam & procul cum accusatiuo exempla extant.
 Sed ea rariora q̄ ut pueris imitari suadeam.

Sed hæc uidentur ueluti composita, quemadmo-
 dum & illa hæcenus, eatenus, quatenus.

Versus.

Postponitur & uersus suo casui, ut, Romam uer-
 sus iter est.

¶ Contra naturam præpositionis, uersus suo casui post
 ponitur. Et quoties adest alia præpositio aduerbiū est. PRIMÆVS
 Lauren. li. 2. c. 8.

VSQVE,

Vsq; raro sine altera præpositione reperitur, & si-
 gnificat temporis aut loci magnitudinē, ut, Ad mul-
 tam usque noctem. Ab extrema usq; India, usurpa-
 tur & aduerbialiter, pro semper, siue continenter.

¶ Vergilius in sexto. PRIMÆVS

Nec uidisse semel satis est, iuuat usq; morari.

¶ Linacer usq; inter aduerbia tū loci tum temporis col-
 locat, atq; his coniungi præpositionibus scribit. Ab, ut
 Siculo prospexit ab usq; Pachino. Ad, ut Hinc usq; ad
 sydera notus. Ex, ut ex Aethiopia est usq; hæc. In, ut Vsq;
 in flumen. Sub, ut Vsq; sub obscurū noctis. Hadrianus
 Cardinalis præpositionem esse ait, & cum præpositio-
 nibus hisce cōnecti A, ab, ad, ante, e, ex. Cic. Att. Ibi esse
 uolo usq; ad pridie Cal. Maias. Liuius. Vsq; ante diem.
 Plaut. in Ruden. Longe usq; a campis ultimis. Idem in
 Aul. Vsq; ab radicibus. Idem in Persa. Vsq; e Persa.
 Idem in Stico. Vsq; ex unguiculis. Celsus cum accusati-
 uo sine altera præpositioe iūgere ausus est, Vsq; somni

COXVS.

Z n tempus

DE CONSTRUCTIONE

tempus & usq; sudorem scribens.

A, Ab, Abs.

A præponitur dictionibus incipientibus a consonante, ut, a foro à castris. Ab incipientibus à uocali, ut, ab omnibus. Nisi sint liquida, aut I consonans, ut Ab Ioue, Ab rege.

¶ Atq; hoc quidem frequentius est, cæterum ut in Epitome in Vallæ elegantias Erasmus docet, non est istud perpetuum, sed ab usu ueterum & iudicio aurium pendet. Linacrus in primo de emendata struct. probat. Ab haud inconcinne poni posse ante S, Vt Plaut. in Asin. Da puere ab summo. Cæsar li. 3. de bello Gall. Quæ postulassent ab se fore parata. At idem paulo post pacem à se petissent dixit. Ante N. Plaut. Nummā hinc ab nobis domo est. Ante D. Vt Cæsar in cōment. Hoc consilio probato ab ducibus. Cicer. quoq; ab tuo & ab Cordilio ait. Memento tamē in crebriore usu esse ut A cōsonantibus anteponatur, Ab autem uocalibus, & parcius I cōsonāti liquidisq; duabus, cætera uero rariora esse

Abs incipientibus à T & Q. Vt abs te abs quouis.

PRIMASVS ¶ Vt, abs quouis homine beneficium accipere gratum est, Sic Teren. in Adelph. act. 2. sce. 3.

COXVS. Abs quiuus homine, quum est opus beneficium accipere gaudeas. Idem in And. act. 5. sce. 1.

Imo enim q̄ maxime abs te postulo atq; oro Chreme.

PRIMASVS ¶ De ab & abs habet Lauren. li. 2. c. 29.

PRAEPOSITIONES SEMPER COMPOSITAE.

Sunt quæ nō inueniantur extra compositionem. S Di, Dis, Re, Se, Con, An, Diduco, Dissipo, Refero, Seiungo, Ambigo, Conuenio.

Con,

PRAEPOSITIONVM.

Con praepositio.

Con ex quibusdam neutris facit transitiva, ut,
Comminxit lectum.

¶ Horatius Satyra tertia.

PRIMAEVS

Conspuit hominem. Concacauit, Compluit.
Conuomuit maritum.

¶ Iuuenalis Satyra. 6.

PRIMAEVS

¶ Verba absoluta ratione compositionis sunt saepenu-
mero transitiva. Vt Meio absolutum est, nullum uideli-
cet casum regens. Commeio transitiuū, exigens post se
accusarium. Horatius Sa. 3. Comminxit lectum potus.
Spuo absolutum est. Conspuo transitiuū. Apud Quin-
li. 8. c. de tropis.

COXVS.

Iuppiter hybernas cana niue conspuit Alpes.
Caco absolutum est. Concaco transitiuū. Seneca in Lu-
do de morte Claudij. Quid autem fecerit nescio, om-
nia certe concacauit.

DE

Deiicio, id est, ex alto iacio, Deamo. i. ualde amo.
Desipit, id est, sapere desiit. Deferbuit atas.

¶ De, ut in. 14. Priscianus inquit, pro κατὰ locali in cō-
positione accipitur, Vt, deduco, descēdo, detraho, de-
ñcio, despicio, derimo. Est etiā intētiū, ut, deprehēdo,
dedo, deprauo, deminuo, dehisco, deterreo, derideo, de-
ligo. Est etiam priuatiū, ut desperatus, demēs, desum.
Hæc ille. Vnde in deñcio, de, pro κατὰ locali. i. pro de-
orsum accipitur. In deamo intentium est. In desipit, de-
ferbuit est priuatiuum.

COXVS.

RE

Reclamat, id est contra clamecluepetit, id est de-
nuo petit, Retegit, id est, quod rat. Rm est aperit.

¶ Re in compositione interdum contra significat, ut in

COXVS.

Z in reclamo

DE CONSTRUCTIONE

reclamo, aliquando rursus uel denuo, ut in repeto. Nō nunq̃ in contrariam significantiam mutat, ut in retego. Sic etiam referare pro aperire accipitur, atq; item recludere. Aliquando intentiua est particula, ut apud Cic. in 1. Tusc. Trahit Hectorem ad currum religatū Achilles, nisi mauis exponere religatū. i. retroligatū. At hic nihil tale obijcias.

Nox erat & querno religant in stipite funem.

DE CONSTRUCTIONE INTERIECTIONVM.

O Exclamantis admittit uocatiuum, nominatiuū & accusatiuum, ut, O dii immortales, O uir fortis, O insignem impudentiam.

COXVS.

O exclamantis uocatiuum habet. Teren. in An. act. 3. sce. 2. O Daue, itāne contemnor abs te? Non enim uocare opus est quem præsens præsensem alloquitur. Sic in Adelph. act. 2. sce. 3. O frater frater, quid ego nunc te laudem? Habet quoq; nominatiuum, ut in illo Teren. in Phor. act. 2. sce. 2. O uir fortis atq; amicus. Iuue. Sat. 10

O qualis facies & quali digna tabella.

Exigit etiam accusatiuum. Persius Sat. 1.

O curas hominum o quantum est in rebus inane,

O Seneca in Medea act. 3.

O dura fata semper & sortem asperam

Quum fauit & quum parcit ex æquo malum.

Hic illud animaduertendū est, O exclamantis ad uarios affectus accommodari. Est enim admirantis. Terē. in Eun. act. 2. sce. 3. O faciem pulchram. Dolentis aut lugentis. Idem in And. act. 1. sce. 5. O Myfis Myfis, etiā nunc mihi scripta illa dicta sunt in animo Chrysidis de Glycerio. Irridentis, Cic. in, 3, offic. O stultum hominē, dixerit

INTERIECTIONVM

dixerit quispiam, & repugnantem utilitati suæ. Exul-
rantis. Teren. in And. act. 1. sce. 1. O factum bene beasti.
Et quasi iactantis, quale illud Ciceronis, O fortunatā
natam me Consule Romam.

O exclamantis, De hoc apud Lauren. li. 2. c. 3.

PRIMÆVS

Heu proh. &c.

Heu pietas, Heu stirpem inuisam, Heu mihi.

¶ Heu, teste autore thesauri latine lingue, interiectio do-
lentis est, & nominatiuo datiuo accusatiuo & uocatiuo
iungitur. nominatiuo, ut Verg. in fine. 6. æneidos.

COXVS.

Heu pietas, Heu prisca fides, inuictaq; bello
Dextera.

Datiuo. Plaut. in Mercat. Heu misero mihi. Accusatiuo
Terent. in Andr. act. 4. sce. 1. Heu me miserum. Voca-
tiuo. Vergil. æneid. 5.

Heu miseræ ciues, non hostem inimicq; castra
Argiuū, uestras spes uritis.

Proh Iupiter, Et Proh deū atq; hominum fidem.

¶ Vtrunq; exemplū in Andria Terentij habetur, alterū
act. 4. sce. 5. Moue ocyus te, ut quid agam, porro intel-
ligas. Proh Iupiter, alterū act. 1. sce. 5. Proh deum atq;
hominū fidem, quid est si hæc non contumelia est?

COXVS.

Hei mihi, Væ tibi, Ah tibi.

¶ Teren. in An. act. 3. sce. 5. Hei mihi cur nō habeo spa-
cium ut de te sumam suppliciū, ut uolo? Martialis.

COXVS.

Carpere causidicus fertur mea carmina, quis sit
Nescio. Si sciero, uæ tibi causidice.

¶ Verg. in Gallo seu ecloga ultima.

Ah tibi ne teneras glacies secet aspera plantas.

¶ Quamuis hoc ita exponatur. Ah ne glacies aspera se-
cet tibi teneras plantas. Sed Ah cum accusatiuo con-
strui haud dubium est. Teren. in Adelph. act. 3. sce. 2. Ah
me miseram, Et cū uocatiuo, Idem in eadem comœdia
act.

DE CONSTRUCTIONE

act. 4. sce. 7. Ah stulte tu de psaltria me somnias agere.

Cedo flagitantis exhiberi accusatiuum habet.

Cedo manum. Cedo senem.

PRIMAEVUS ¶ Terentius in Phormione. Cedo senem, iam instructa sunt mihi corde consilia omnia.

COXVS Addatur huic numero, Hem, quæ uox accusatiuum habet cū datiuo. Plau. in Asin. Hem tibi hominem. Ter. in An. act. 5. sce. 2. Hem Dauom tibi. Et aliquando accusatiuum solum. Idem act. 3. sce. 4. Hem astytias.

Amabo. &c.

Amabo & obsecro blandientis. Sodes & sultis hortantis uerba sunt, & in interiectionis naturam uersa, quemadmodum & Age.

PRIMAEVUS ¶ Amabo.) Poetæ interdum cum pronomine, interdum absolute, & quandoq; ad unum, quandoq; ad plures refertur. Hadrian^o Cardinalis de latino sermone, pagina 57. Sodes secundum Donatum uox est exhortantis, secundum Diomedem aduerbium precationis.

COXVS. ¶ Age, Agite, Agedum, Agitedum, Sodes, Sultis, Amabo, Amabo te. Linacrus in. 1. de emendata struct. inter aduerbia hortandi numerat. Sed idem in secundo eiusdem operis libro putat hæc proprie uerba esse, & per enallagen pro aduerbiis usurpari. In quinto uero quasi fatetur posse esse interiectiones. Amabo (inquit) & Amabo te, siue aduerbia sunt hortantis, siue interiectiones blandientis. &c. Quæres ergo fortasse lector, quæ in hac uarietate, mea opinio sit, quam equidem non te celabo. Ego uerba hæc esse arbitror, sed per enallagen interdum aduerbiorum hortandi uicem supplere. Nam tametsi blanditiem quandam præ se ferunt, nunq̃ ita tamen blandiuntur quin ad aliquid horrentur. Id quod exempla ab eodem Linacro in ipso operis toties a me citati libro palam edocent. Cic. ad Quintum fratrum,
Amabo

INTERIECTIONVM

Amabo te aduola, consolabor te. Plaut. in Truculento.
Properate adferre mensam amabo. Idem. Ite nunc domum amabo. In illo enim. Quo amabo ibimus: inest la-
rens hortandi uis, nempe ut dicatur, quo sit eun-
dū. Atq; ut amabo & amabo te sic & obsecro,
& obsecro te dicimus. Teren. in An. act.

4. sce. 5. Obsecro quem uideo, Est
ne hic Crito sobrinus Chrysi-
dis? Idem in Eunucho. act.

5. sce. 9. Obsecro te qd
agimus? Gell. Quæ
obsecro te, ista
acerbitas
est?

FINIS

IOANNES COLETVS DE-
CANVS SANCTI PAULI, GVILIEL-
mo Lilio ad diuum Paulum ludi modera-
tori primario. S.D.

AVD ALITER MIHI VIDEO
affectus in nouam hanc scholam nostrā,
Lili charissime, quā in unicum filium
pater, in quem non solum gaudet uni-
uersam suam substantiam transfundere,
uerum etiam sua uiscera, si liceat, cupit
impartiri. Nam ut huic est parum genuisse, nisi eundem
diligenti

DE CONSTRUCTIONE

diligenti educatione ad bonam frugem prouerit: in meo animo non satis est, quod ludum hunc institui, hoc est, gendi, quoddam insumpto patrimonio uniuerso, uiuus etiam ac superstes solidam hereditatem celsi, nisi modis omnibus dem operam, ut prijs moribus & bonis literis diligenter educatus, ad maturam frugem adolescat. Proinde libellum hunc de constructione octo partium orationis ad te mitto, pusillum quidem, sed non pusillum utilitatis allaturum nostrae publi, si diligenter abs te fuerit traditus. Scis in praeceptis breuitate placere Flacco, cuius sententiam & ipse uehementer approbo. Porro si qua praeterea erunt digna cognitu, tuarum partium erit, ut incident in praelegendis autoribus adnotare.

Bene uale. Domi nostrae. Anno. M. D. XIII.

ERASMVS ROTERODA-

MVS CANDIDIS LECTO-

RIBVS. S. D.

PSA RE COMPERIO VERVM esse, quod olim Graecorum prouerbio dictum est, Εὐδὸς ἔκκαιρος οὐδὲν ἐχθρὸς Δικηφει. Video passim exoriri mei nominis & quam ipse uelim studiosiores, qui libros mihi asserunt, quos aut non scripsi, aut certe non in hoc scripsi, ut æderentur. Verus hic mos studiosorum hominum, ut omnes animi affectus chartis ceu fidis (ut ait Flaccus) sodalibus committant. Neque protinus euulgari uelimus, quicquid cum amiculo congerrone uel stomachamur, uel nugamur. Adiderunt epigrammata, à me quidem scripta non infior: sed non in hoc scripta. Ea (sicuti concio) famulus suffragatus typographis uendidit. Alius quispiam ex paucis

INTERIECTIONVM

culis paginis, usque deprauatissime scriptis, uelut ex opere ædito, dictu miru, q̃ multa citet & inculcet de ratione conscribendarum epistolaru. Et, ut de cæteris minutioribus sileam, nuper hunc Περὶ συντάξεως libellu mihi ueluti postliminio uindicarunt, primitus nullius æditum titulo. Quærebat Ioannes Coletus, Theologus inter Anglos eximius, nouæ scholæ suæ nouum de constructione libellum, qui simul & compendio pueris cōmendaretur, & perspicuitate. Eum huius iussu scripserat Gulielmus Lilius, uir utriusq; literaturæ haud uulgariter peritus, & mirus recte instituendæ p̃bis artifex. Absolutu ab illo mihi tradidit, imò obtrusit emendandum. Quid enim facerem, quum uir ille rogandi finem non faceret, tã amicus, ut nefas esse ducerem quicquam negare precanti: tãtæ uero autoritatis, sic de me meritis, ut suo iure quiduis etiam imperare posset Erasmo? Quoniam autem sic emendãram, ut plæraq; mutãrim (nam id mihi uidebam esse facilius) nec Lilius, ut est nimia quadam modestia præditus, passus est librum suo uulgari nomine: nec ego iudicaui mei candoris esse, usurpare mihi, in quo quicquam esset alienum: Proinde magnopere sum interminatus, cuiusuis titulum ad scriberent, modo ne meum. Itaq; recusãte utroq; libellus ἀνώνυμος prodijt, Coleti dumtaxat præfatiuncula cōmendatus. Quem quidem libellum in præsentia, nec laudaturus sum, ne cui uidear arrogantior: nec uituperaturus, ne parum candidus habear. Verum hæc præfatiuncula uisum est, ne posthac quisquam ut meum amplectatur, quod ipse præfatiuncula mihi non assero. Plus satis erratorum q̃ in iis quæ publicantur à nobis, ut nemo alius edat quæ uel non scripsimus, uel non emendauimus. Bene uale lector amice. Basilea, III. Calendas Augusti, M. D. XV.

*1542. 14. die Augusti. p. pauli Busshe, Bristol
 p[ro]p[ri]et[ar]i[us] a sim[il]i honor[is] p[er]p[et]ua, a sancta. o[ra] auct[or]it[ate]
 v[er]bo auct[or]it[ate]*

OS LONDINI OS

EX OFFICINA Thomæ Bertheleti
regii Impressoris. & Sen.

Cum p[ri]uilegio ad imprimen-
dum solum.

ANNO. M. D. XL

*Suffer myself, yet I think not
 that I shall, but I sleep not
 then so obtayne, doubt not
 12. I think not
 oia forth in
 oura fidei exp[er]ta, no
 obit[us] in
 p[er]p[et]ua p[ar]te, note p[er]
 oia fidei p[er]p[et]ua, note p[er]*

